proiectul Alpinet,
revistă de drumeţie, munte, natură
anul 10 / nr. 69, noiembrie 2006

INVITAȚIE ÎN CARPAȚI

Trekking in Carpathians

Marcajele din Siriu

Bucegi, traversare inedită

Creasta Cocoşului

Turcia, 3936 m

www.alpinet.org

copiază gratuit
toate numerele şi ghidurile
revistei Invitaţie în Carpaţi
de la http://iic.alpinet.org

Toate numerele
revistei
se pot printa
pentru a fi luate la
drum.

Uită-te zilnic pe
www.alpinet.org,
ghidul tău montan.
Zilnic sunt
multe informaţii
şi imagini noi.

Înscrie-te pe lista alpinet2k.

Primeşti zilnic, gratuit, noi ştiri de la munte,

de la cei care umblă pe munte.

informaţii: www.alpinet.org, iic@alpinet.org

nr. 69, noiembrie 2006

Munţii Gutâi
Creasta Cocoşului ..... pag. 3-17
Munţii Siriu
Marcajele ..... pag. 18-27
Subcarpaţii sudici
Tăierea sării ..... pag. 28-32
Obcina Mare
Peştera de la Ciumârna ..... pag. 33-35
Munţii Măcin
Păducelul ..... pag. 36-38
Munţii Bucegi
Traversare alpină ..... pag. 39-46
Turcia
Munţii Kackar, 3936 metri ..... pag. 47-85

Bibliografie montană ..... pag. 86-87

Sumarul revistei este deschis celor care transmit informaţii (ştiri, fotografii, articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org, telefon 683.51.03

Autorii acceptă că publicarea materialelor nu aduce deocamdată venituri materiale.

coperta 1 / first cover

Peştera/ Cave Şura Mare (Munţii/ Mountains Şureanu), aproape de şoseaua Petroşani - Haţeg.

foto: Ică Giurgiu, Gabriel Miclăuş

(Clubul de speologie "Emil Racoviţă" Bucureşti)

Respectă natura !
Lasă doar urmele paşilor.
Ia numai fotografii.
Ucide doar timp.

Editor:

alpinet.org

ISSN 1841 - 7957
redactor, tehnoredactor:
Ică Giurgiu (iic@alpinet.org, 683.51.03)

layout: Ică Giurgiu, Daniel Verniş, Nicolae Herăscu
bannere: Ionuţ Nechita

© Reproducerea oricărui material din revistă, în scopuri comerciale, nu este permisă. Materialele angajează în general doar responsabilitatea autorilor.

publicitate: iic@alpinet.org

Creasta Cocoşului

text şi imagini:
Petru Lucian GOJA
(Baia Mare)

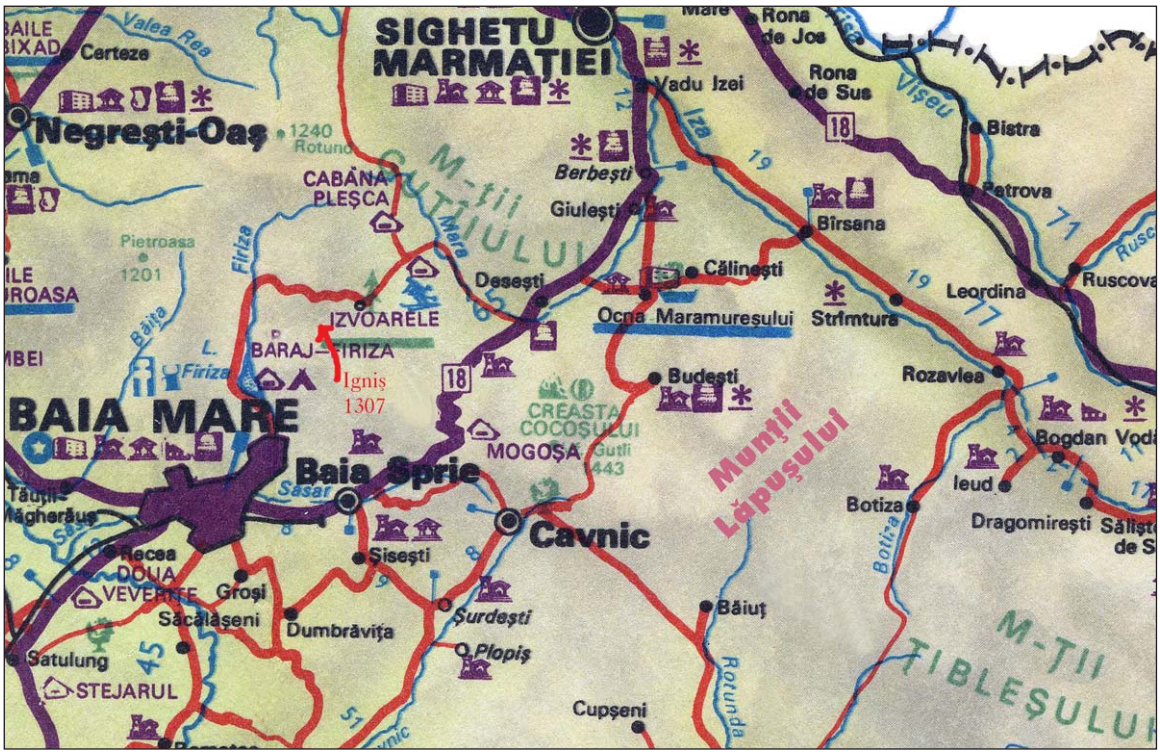

Harta 1.

16 septembrie 2006. În mijinzii leneşi zori greierii îşi cântă vibranta melopee în timp ce chior clipocinde stele subliniază, alături de semiluna-n descreştere, tranziţia spre ziua ce va în curând să vină.

Vibrez la rându-mi, cu gândul la excursia debutând la 7 dimineaţa alături de Papa (84 de ani) şi geologul, vechiul său companion de ture montane (relativ recent şi al meu), Aurică Ştefănoiu. Mergem la Creasta Cocoşului, unde alături de părinţi, de Alex şi Grety (fratele şi sora mea), am prins de copil gustul muntelui, gust apoi format, perfecţionat, educat şi cizelet în sute de ture montane făcute alături de tata.

Valsăm deja cu maşina pe serpentinele Gutâiului, după ce salutaserăm în tranzit Ignişul (foto 50), Secătura, Apostolii (imaginile 30, 40), intrând în Baia Sprie (vezi harta 1, extras cu completări din Romania - Tourist map, Ministerul Turismului, 1989). Conştient că oricât de mult ai merge pe munte este iluzoriu să fi fost peste tot şi să fi văzut tot, abia trecând deasupra carierei de andezit opresc într-o voltă a şoselei. Un drum înierbat de TAF suie spre sud; fosta barieră e aruncată în deset, imediat făgetul lăstărit post-exploatare lasă să apară o tânără pădurice de frasini, recent asanată, intercalată cu ulmi tineri, un paltin şi un frasin impresionanţi. La dreapta apar stâncării coborând în formă de seceră spre vest; versanţii sunt acaparaţi de albastrele cerneală jerbe de ciucuri Gentiana asklepiadea (foto 60). Un frumos boboc de Pălăria şarpelui (Piciorul căprioarei, foto 70) ne aţine calea o dată ajunşi în micuţa poieniţă cu scundă iarbă verde, crudă, în centru cu vatră picnicărească, două bănci şi o măsuţă din trunchiuri de fag despicate. Spre sud-vest, o balustradă sugerând treptele scării de piatră ce ne suie în creştetul spectaculoasei Biserici a Vlaicului. I-am surprins, niciodată nu fuseseră aici.

Un sfinx cu alură de mitic urs pare a trona stânca andezitică întunecată, polistratificată, cu excelente prize. La sud putem admira vârful, pârtiile de schi şi Lacul Mogoşa, la sud-vest Baia Sprie şi în continuare, separate de un firav istm, Baia Mare, treptat scăldate-n soare. Le indic puţin sub Biserica Vlaicului, peste voltele descendente ale asfaltului, Turnul Ars, o lamă andezitică oxidată, adică o bijuterie turistică la care am ajuns prima oară pe ger şi nea depăşind 70-80 cm, condus de amicii Dumitru Iştvan şi Ionică Pop. Imediat sub noi, spre nord-vest, Piatra Ecoului, scurgere de lavă cu aspect custuros, reprezentând de fapt versantul estic al carierei exploatată la realizarea DN 18 în zona traversării Gutâiului.

Toamna şi-a declanşat feeria pastelurilor, în primul rând în coroanele imenşilor fagi seminceri cruţaţi de drujbă, printre dominantul verde al frunzişului ivindu-se galben citrin, portocalii, aurii sau virânde în nobil elegante bronz-ruginiuri frunze. Coborâm în poieniţă apoi spre şosea. O mânătarcă îmi atrage atenţia la poalele unor tufe de fag. Ce parfum şi arome a putut să sintetizeze în doar 2-3 zile!

Continuăm spre Pasul Gutâi unde ajungem pe la 8,45. Luând rucsacii de tură, pornim pe marcaj bandă roşie, nu înainte de a mai admira o dată esteticul panou informativ instalat în debutul traseului (vezi harta 2, realizată de Dumitru Iştvan şi Ioan Pop, din Baia Mare). Bătută temeinic, indiferent de anotimp, poteca largă este de câţiva ani parcursă nu doar de turiştii împătimiţi de platoul vulcanic Gutâi şi de minerii de la E.M. Şuior, care ştiu scurtătura prin Poiana Boului (foto 75) spre Terasa Gutâi ci şi de ciupercari.

După un prim urcuş facil coborâm uşor, făcând prima voltă largă la dreapta; ajungem la Pârtia doctorilor, cotind strâns la stânga în timp ce soarele-şi strecoară razele tandre mângâind tru-

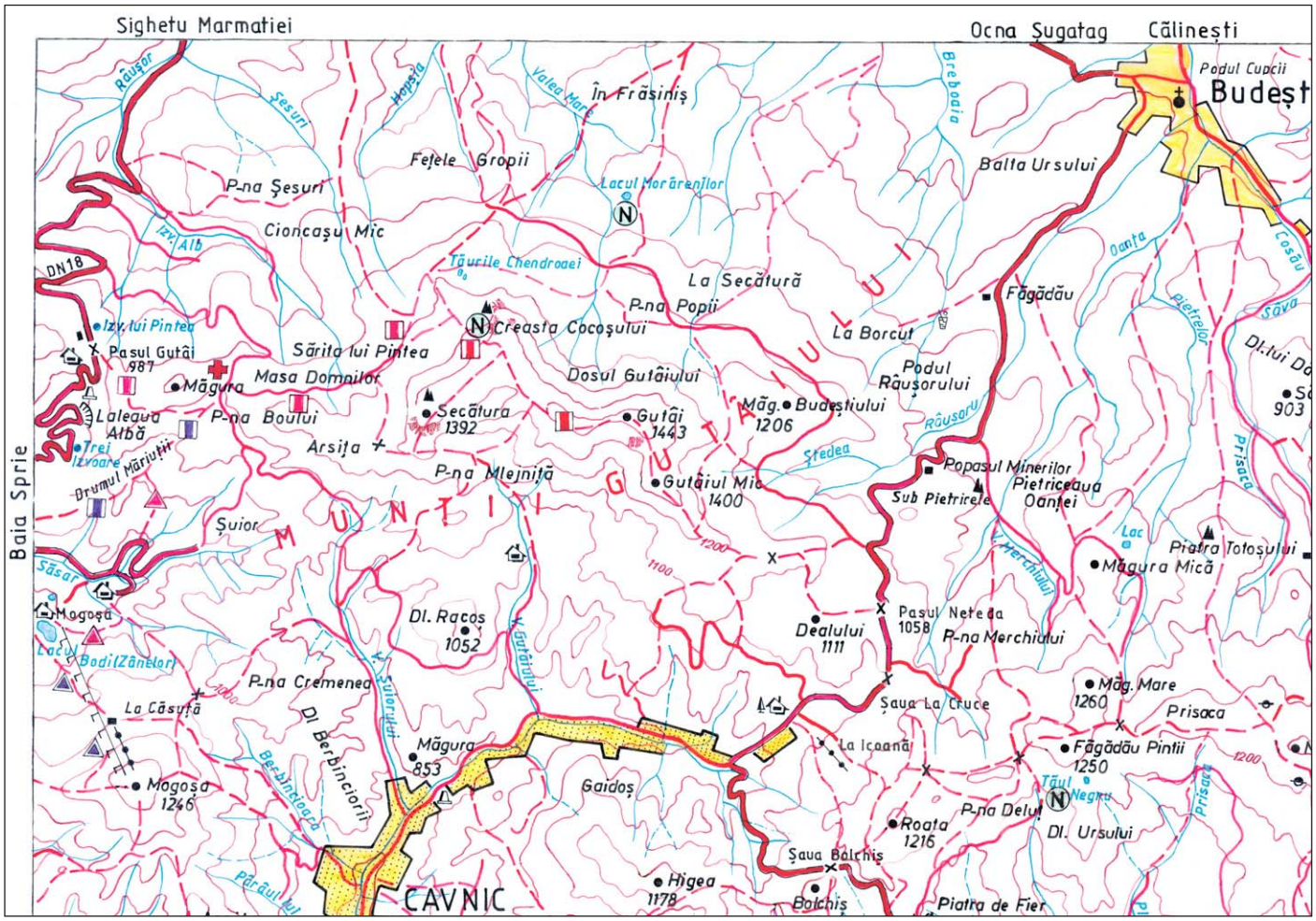

purile fagilor tineri. Un covor de pastelate frunze şoptinde acoperă parcursul, ici colo se vede câte o pistruiată alb-roşu Amanita muscaris; puţine totuşi spre deosebire de altădată, în acelaşi sezon.

Depăşim pe bârne de fag o mică zonă mocirloasă pentru a descinde deasupra Drumului Măriuţii, panoramând de la dreapta spre stânga, adică de la Lacul şi cabana Mogoşa la vârful cu acelaşi nume şi în continuare spre culmile împădurite ce descind spre Cavnic, apoi spre hidoşeniile carierei de minereuri neferoase a Exploatării Miniere Şuior, mai apoi spre platoul vulcanic Gutâi, punctat de Creasta Cocoşului (imaginile 90, 95).

De acum ne deplasăm pe un drum înierbat, pe curbă de nivel, admirând spre nord-vest liziera plantaţiei de molid şi refugiul Salvamont (foto 80), fagii rari, un mare petec de ferigi verzi-brunruginii centrate de un pâlc de fagi. Mure, tufe de afine însângerate de toamna sosindă. În pajiştea din stânga se remarcă un bolovan aducând a piatră de căpătâi (foto 100), cu destul de greu lizibile înscrisuri dăltuite-n roca dură, întunecată, prin 1803. Piatra (conform geologului Dumitru Iştvan) a fost amplasată aici cu ocazia reamenajării Drumului Măriuţii (vezi harta 2), care lega Baia Sprie de Ocna Şugatag (azi drum autoforestier şi turistic), înaintea unei vizite a împăratului Josif al II-lea, fapt confirmat în memoriile împărătesei Maria Tereza.

Imediat, la stânga e Sărita lui Pintea (harta 2), abrupt andezitic înierbat parţial, unde fusese filmată o scenă din filmul Pintea, loc de antrenamente hibernale pentru escaladă. În dreapta, culoarul liniei electrice de înaltă tensiune, în curs de lăstărire şi naturală ecologizare. În faţă Secătura (harta 2), la stânga ei, întunecată, Creasta Cocoşului. Firave izvoare şi pârâiaşe traversează drumul autoforestier ce coboară pe lângă Ţăurile Chendroaiei (imaginile 98, 110, harta 2) pentru a continua la nord nord-est de Creasta Cocoşului ieşind în DJ 184 (şoseaua Cavnic - Budeşti - Sighetu Marmaţiei) la circa 3 km de Pasul Neteda (harta 2).

A continua traversarea pajiştii alpine în coastă, suind spre Creasta Cocoşului e mult prea banal pentru cunoscătorii zonei. Motiv pentru care, admirând contre jour Laba de Iepure de la stânga Secăturii (imaginile 120, 130), o tăiem spre est, traversând o treptat secată tur-

Harta 2.
Din pliantul realizat de Asociaţia Ecologic, despre rezervaţia naturală Creasta Cocoşului, aflăm date despre unele marcaje din zonă.
1. hanul Pintea Viteazul - Poiana Boului - Creasta Cocoşului (1395 m), bandă roşie, 2-3 ore.

2. flotaţia Baia Sprie - cabana Mogoşa (731 m) - complex turistic Şuior (688 m) - Poiana Boului, triunghi roşu, 2½-3 ore.

3. flotaţia Baia Sprie - canton Cavnic - Poiana Şuior - Drumul Măriuţei - Poiana Boului, bandă albastră, 2-2½ ore.

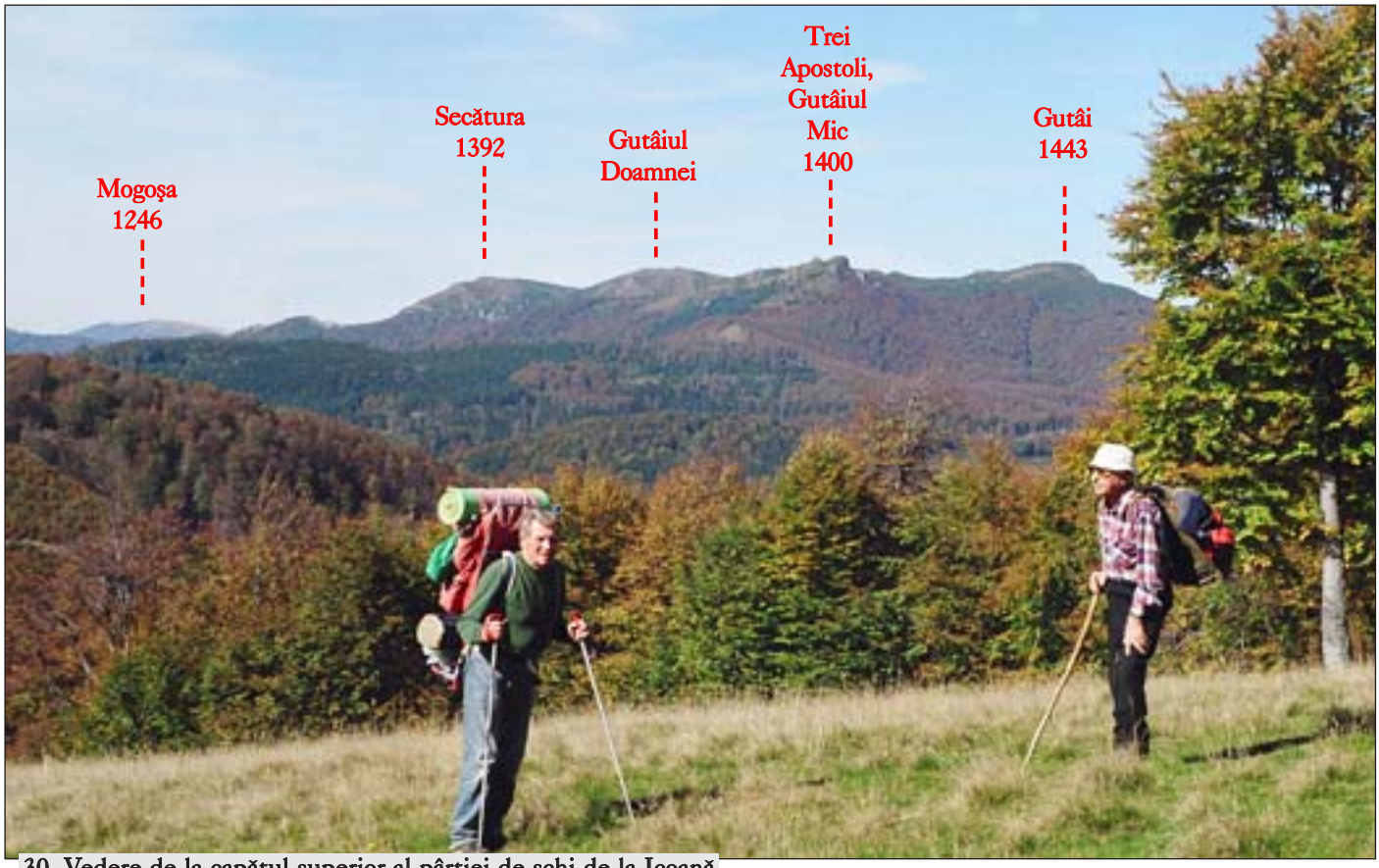

30 Vedere de la capătul superior al pârtiei de schi de la Icoană (de la nord-est de Cavnic) spre vest, către Munţii Gutâi. În prim plan, la stânga, Iancsi Moldovan; la dreapta, tatăl meu.

40 Vedere de la capătul superior al pârtiei de schi de la Icoană (de la nord-est de Cavnic) spre vest, către Munţii Gutâi.

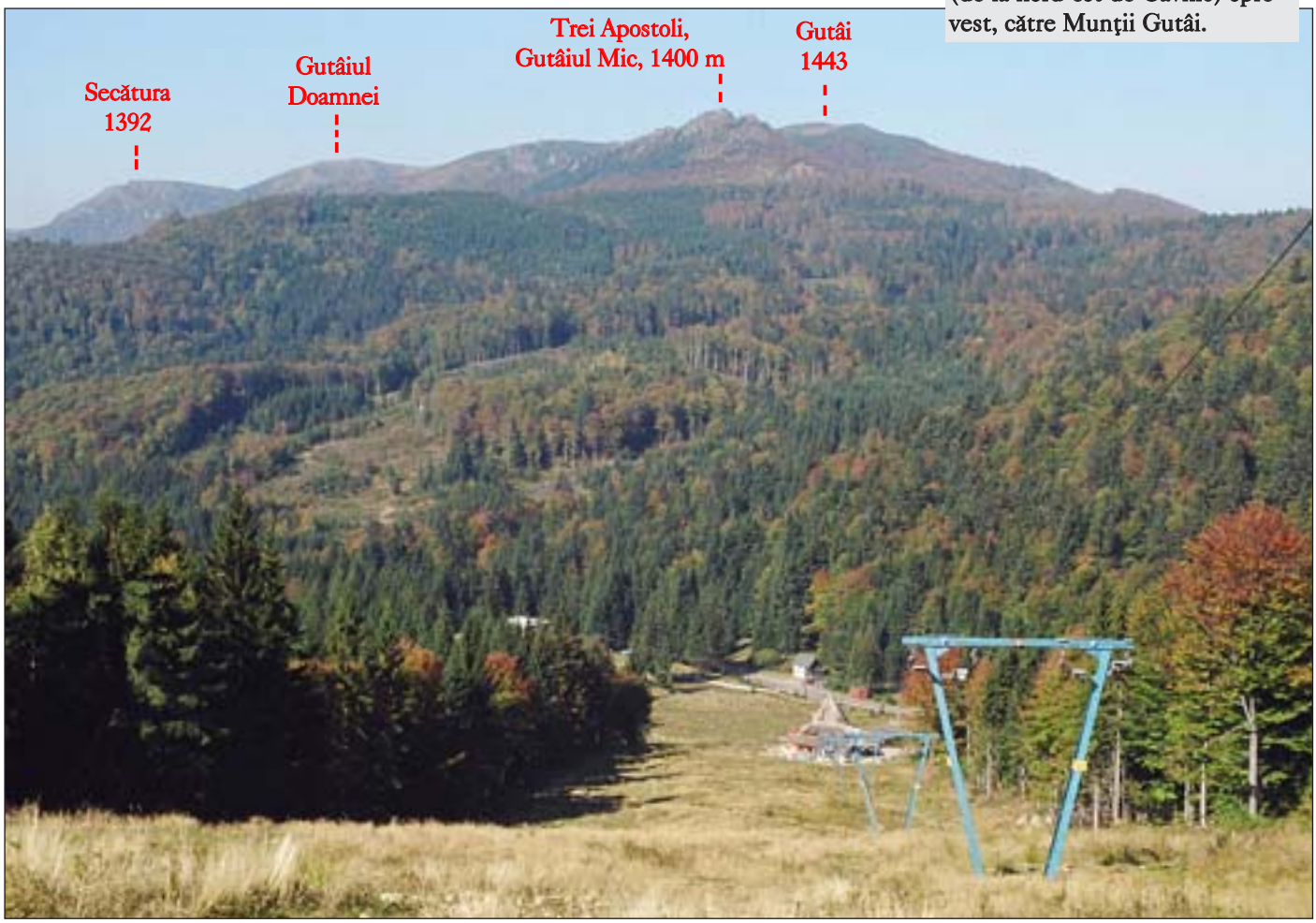

50 Vf. Igniş, zona de sud-est.

60 Gentiana asklepiadea.

70 Ciuperca piciorul căprioarei.

75 Din Poiana Boului se vede Vf. Mogoşa (1246 m).

80 Poiana Boului, cu refugiul salvamont. În fundal, Vf. Igniş.

90 Creasta Cocoşului.
foto: Adrian Dicu

90 Creasta Cocoşului.
foto: Ionică Pop (Baia Mare)

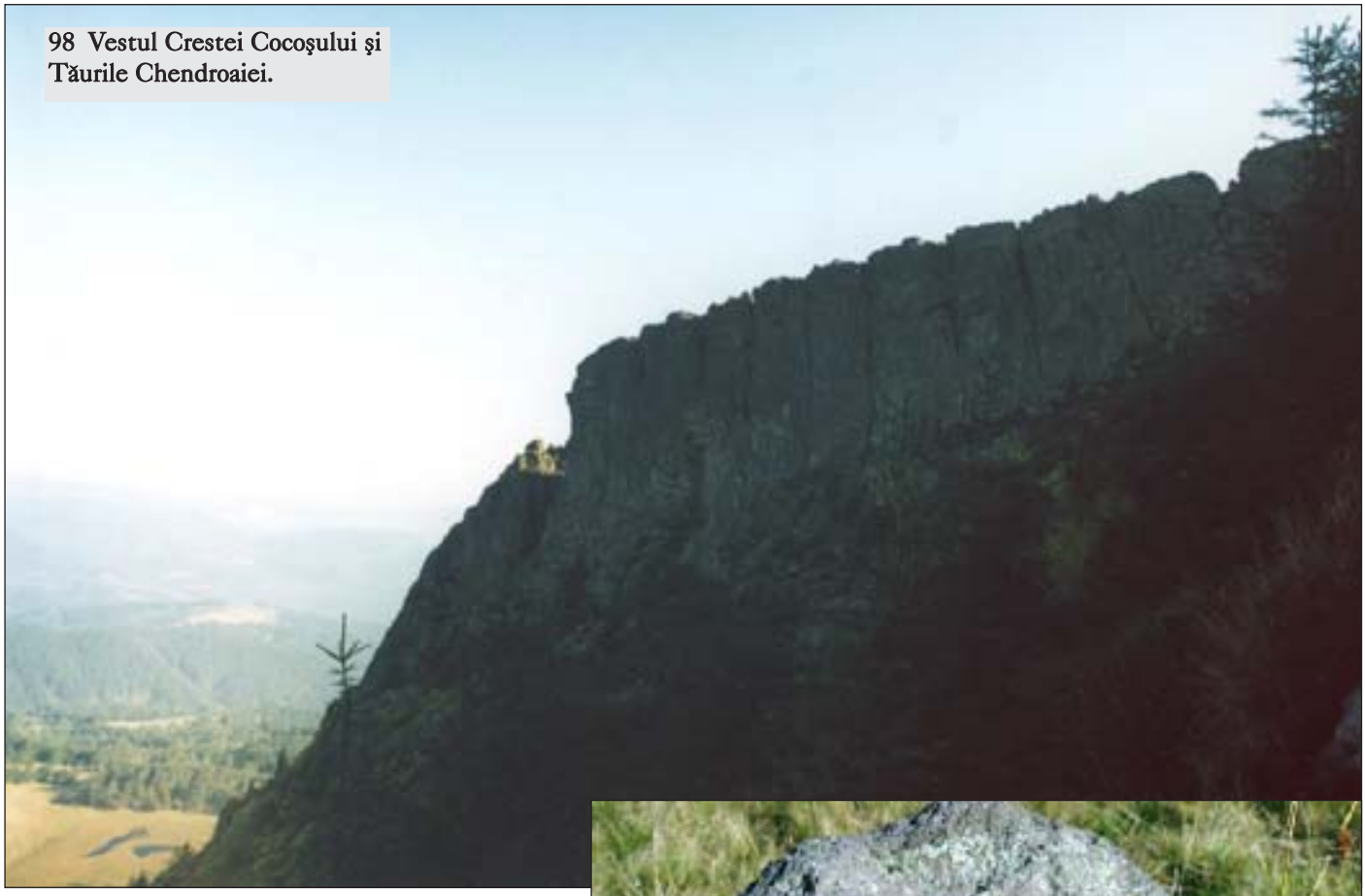

98 Vestul Crestei Cocoşului şi Tăurile Chendroaiei.

100 Piatra împăratului Iosif al II-lea.

105 Tânăr scoruş sălbatic (Sorbus oficinalis), la Sărita lui Pintea.

110 Tăurile Chendroaiei, turbărie.

130 Secătura (1392 m) şi Laba de Iepure, spre stânga ei.

120 Laba de Iepure, de pe Secătura (1392 m).

131 Fagure şi viespe sub Vf. Secătura; se găsesc sub micile borduri stâncoase.

135 Creasta Cocoşului, văzută de pe Secătura.

140 Gutâi nord (1443 m).

bărie, lăsând la dreapta vreo trei nivaţii în care primăvara devreme pot fi admirate raţe sălbatice aflate în pasaj.

Drumul de TAF suie cuminte luându-o spre sud, apoi spre est. La dreapta e o frumoasă plantaţie de molid, de circa 20-25 de ani, continuată cu o relativ recentă defrişare de făget în care au rămas pe picior extrem de rare exemplare impresionante. Dincolo de aceasta debutează cariera Exploatării Miniere Şuior, necesar şi absolut fericit în curs de acaparare de către flora spontană. Martori de eroziune, solitare ţancuri, degete şi turnuri vest sud-vestice ale Secăturii sunt în umbră până pe la ora 13, abia deslușindu-se acum din brâul îngust de fag, intercalat la nord nord-vest cu molizi rari, spontani. Le vom admira după-amiază, scăldate şi puse-n valoare de soare, amintind de chinezești gravuri ori nipone stampe. În jurul cioatelor şi din jir s-a înălţat la 1-2 m un îngust hăţaş de fag pe care-l traversăm în urcare spre poalele vâlcelelor seci, cu săritori, ale Secăturii. Dau peste două cioate recent drujbălite în aria protejată, trunchiuri cu diametre de peste 50 cm recoltate şi cărate cu ştraful; coroanele, altă căruţă strașnică de lemne bune de foc, sunt abandonate.

Vom continua pe la poale, pe poteca pastorală ce conduce spre est, suind în golul alpin după ce lasă la stânga un mic bord stâncos, excelent loc de refugiu la o adică, cu alură de grotă (acum destul de mizeră). O altă variantă a potecii coboară spre sud-est către Poiana Mlejniţa (harta 2) din care se poate coborî spre cabana Cavnic sau sui pe două vâlcele, unul marcat turistic, pe platoul vulcanic al Gutâiului. Ienuperii eteraţi trădează liziera superioară stâncos argintie din care izbucnesc pe alocuri spectaculoase formaţiuni sugerând, după inspiraţie şi fantezie, sfincşi sau donjoane de medievale citadele.

Ieşim în gol alpin parcurgând poteca accidentat ascendentă, poposind după 2 ceasuri pe creştetul plat al unui zid andezitic, solarizându-ne, panoramând spre Cavnic, Valea Gutâiului, Vf. Hija, cu vaste defrişări de foioase, Pasul Rotunda iar la sud spre Şatra lui Pintea, nu în ultimul rând spre Trei Apostoli, Vf. Gutâi (1443 m) şi Gutâiul Doamnei (imaginile 40, 150), versanţii abrupţi sau înclinaţi drapaţi cu ienuperi din care ies la iveală sur argintiile andezite.

Tufe de merişoare (coacăze roşii le spun moroşenii/ foto 170) ne oferă savuroase fructe rubinii, acrişor amărui. Mai puţine-s afinele, varietatea alpină. O ceată de vreo 15 corbi ne oferă gratuit spectacol acrobatic, punctat de croncănituri. Maroniu terne fâse, cât nişte vrăbiuţe, ciugulesc gâze din iarba uscată, bej argintie, vălurită de briză. Cerul e infinit albastru, beneficiem de o ideală zi de munte. Vedem ulii plutind pe nevăzutele termice, nu şi acvilele care ar cuibări în masiv.

În 2½ ore suntem ajunşi pe Vf. Secătura, admirăm vesticele vâlcele abrupte separate de stegozaurice custuri andezitice. Panoramăm spre cariera E.M. Şuior, Vârfurile Hudin şi Ţibleş (din Munţii Ţiblesului, vezi numărul 53 al revistei Invitaţie în Carpaţi), vag spre Pietrosul Rodnei şi Buhăescu Mare, apoi în partea opusă spre Culmea Pietrei - Iezerul Mare, Pleşca, Poiana Soarelui - staţiunea Izvoare şi Vf. Igniş, încheind cercul pe Baia Sprie, cu hidoasa exploatare a minereurilor neferoase în carieră.

Ne aşezăm, facem plajă, consumăm sandvişurile, savurăm impresionanta Creasta Cocoşului - abruptul său sudic (imaginile 160, 165) - apoi continuăm spre Laba de iepure, martor de eroziune, lamă andezitică acaparată de licheni aurii. Revenim în culme, traversăm spre înşeuarea Gutâiului Doamnei prin marea de jnepeni intens parfumaţi. Prindem banda roşie turistică plasată pe pietre, mai apoi pe scunzi molizi uscaţi, lăsăm la stânga izvorul cu foste valauă pentru adăpatul cailor şi vitelor prin anii

150 Gutâiul Doamnei şi Trei Apostoli.

160 Creasta Cocoşului, văzută dinspre sud.

165 Bucuria de a fi la munte.
foto: Ioan Palczer (Cluj-Napoca)

170 Merişoare în zona înaltă a Gutâiului.

180 Breb, în prim plan şi Ocna Şugatag, văzute de pe Creasta Cocoşului.

1960-65. În dreapta rămâne culmea ce suie spre Vf. Gutâi şi Trei Apostoli; deacum putem reconstrui mental caldera vulcanică andezitică.

De când n-am mai fost oare la Creasta Cocoşului (arie naturală protejată, 50 ha)? Admir munca celor de la ONG-ul Ecologic care au instalat aici o estradă din lem pentru panoramare dar mai ales cele 2 materiale informative A3, trase-n folie, explicând originea şi formarea geologică a spectaculoasei Creste a Cocoşului. E soare, la odihnă sau gustare sunt grupuri de turişti de toate vârstele. Nu văd alpinişti, ca de regulă, deşi vremea e ideală pentru cătărare pe numeroasele trasee şcoală cu variat grad de dificultate. O vatră de foc şi mizerii de tot felul spurcă ambianţa.

190 Marcaj, util până vine iarna.

200 Vedere dinspre nord a Crestei Cocoşului.

Panoramăm dinspre Creasta Mică a Cocoşului spre Muntele lui Şerban şi Pop Ivan (ambele în Munții Maramureșului). Sub noi, aproape, Tăul Morărenilor, arie protejată (harta 2). Minunată e priveliștea spre satele Maramureșului Istoric, de la Budești, Sârbi, Călinești la Hoteni, Ocna Şugatag, Giuleşti sau la nord, spre Deseşti şi Mara (imaginea 180).

Albe pene de nori acaparează treptat azuriul bolții în timp ce grupuri de tineri turiști suie poteca bătută, comparabilă prin frecventare cu cea de pe Jepi - cabana Caraiman (Bucegi) sau cu Polița cu Crini din Ceahlău. Departe, spre vest, se vede ampla defrișare de după cumplita furtună soldată cu mii de metri cubi de doborâturi, urmată de extracție, plantare, regenerare, continuată inclusiv iarna trecută cu exploatarea făgetelor mature intercalate cu valoroși paltini.

Coborâm după o vreme, admirând neregulatele oglinzi albastru întunecate ale Tăurilor Chendroaiei (imaginile 98, 110), abrupturile sud-vestice şi apoi cele vestice impresionante ale Crestei Cocoșului, Valea Marei, Cheile Tătarului, Pleşca…

Ajungem la cele două izvoare de sub stânca unde i-a surprins avalanşa pe cei trei, în urmă cu doi ani. Traversăm o zonă de grohote cu izvoare, poteca fiind amenajată cu trepte de piatră și balustradă (același ONG Ecologic și un proiect WWF DCP), lucru excelent fiindcă astfel, treptat, se renunță la multiplele variante de poteci urâte, împietând asupra naturii. Ceva mai jos alte panouri A3 înfoliate explică rolul pădurii, biotopurilor, arborilor prăbușiți, biomasei regenerative. O binevenită pildă de educare. Balustrada e desprinsă în câteva locuri dar nu pare vandalizată, ceea ce e un semn bun.

Dăm în mica poieniță cu alt stâlp ingenios cu marcaje turistice. Sub acesta, la dreapta potecii, este o hâtră săgeată indicatoare realizată dintr-o mare aşchie de fag, susținută pe un trepied de ramuri (imaginea 190).

Papa o ia înainte spre Masa Domnilor - Poiana Boului în timp ce împreună cu Aurică Ştefănoiu facem o voltă dreapta spre Tăurile Chendroaiei. În dreapta, disimulat în făgetul monumental și molidișul tânăr, rămâne un pavilion observator pentru păsări, plasat de circa 2 ani de același ONG Ecologic împreună cu salvamontiști și turiști fani ai Crestei. După o limbă de molidiș dens, plantat de vreo două decenii, apar Tăurile Chendroaiei (imaginea 110). Pe malul lor vestic, la umbra unui fag, a poposit un grup de vârstnici turiști francezi, conduși de un ghid din Breb.

Coborâm culmea, cotim stânga pe drumul autoforestier. Aurică îmi arată niște ghiulele tectonice, lave de tip pillow, apoi stratificări andezitice piroclastice. Oprim la niște izvoare strecurate printre grohote vulcanice negre unde admirăm sub oglinda apei, decorată cu lintiță, puzderie de mici melci de apă dulce cu cochilii elicoidale şi o lipitoare; pe mal, părăluțe (Belis perenis) înflorite, mai apoi solitare exemplare de Piciorul căprioarei. Continuând, ne intersectăm cu grupuri de tineri familiști plimbăreți însoțiți de prunci de-o şchioapă, mai apoi cu turiști echipaţi pentru a înnopta lângă Creasta Cocoşului.

După ora 16,30 ajungem în Pasul Gutâi de unde coborâm, cu fețele arse de soare, îmbătătoarele serpentine inegalabile ale Gutâiului, spre Baia Mare.

INVITAȚIE ÎN CARPAȚI e-zine

Marcajele din Siriu

text şi poze:
Iulian AVRAMESCU
(iulianavramescu@yahoo.com,
Buzău, str. Transilvaniei, nr. 134)

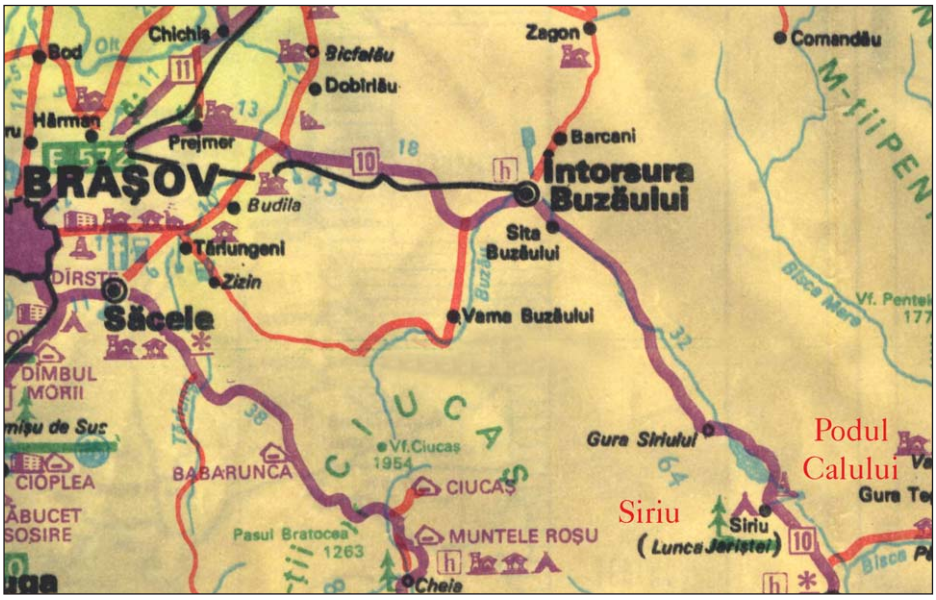

1 Harta regiunii.

Ce bibliografie am folosit:

1. Grigore Posea, Mihai Ielenicz - Munţii Buzăului - colecţia Munţii Noştri, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1977;

2. Bogdan Ştefan - Lacul Vulturilor - revista Munţii Carpaţi, nr. 19, 1999;

3. Judeţul Buzău, colecţia Judeţele Patriei, 1971;

4. revista Carpatica, nr. 1, 2004;

5. harta editată de Institutul Geografic al Armatei (după planurile austriece), 1908;

6. o hartă forestieră, de la Ocolul silvic Nehoiaşu, 2002

Ştiam că:

- prin anii 1964-65, pionierescul Asalt al Carpaţilor a introdus câteva marcaje turistice (ex: Crasna - Urlătoarea, V. Siriului), astăzi dispărute;

- prin 1972-73, studenţi geografi bucureşteni, îndrumaţi de Mihai Ielenicz, au pornit (re)marcarea unor trasee turistice (bandă roşie pe Valea/ Izvorul Neagră - Dosul Muntelui, de pildă);

Constatări la faţa locului

Autobuzul din Buzău avea să mă lase, după 2½ ceasuri de hurducăieli, în gara Nehoiaşului. În scurt timp, un autocar (cursa Buzău - Braşov, la 16,15 în Nehoiaşu) mă duce mai departe, înspre coada lacului de acumulare. Admir în treacăt stăvilarul pământiu ce zăgăzuieşte apele Buzăului; pe la 16,45 cobor în preajma Băilor Siriu (harta 2). De aici apuc drumul ce se lasă către vad, trec pe lângă fosta staţiune (acum camping privat) şi după un sfert de oră ajung la puntea de şufe, ce mă trece dincolo, pe malul drept geografic. Ceva mai sus, în poala pădurii, cabana de la Gura Văii Negre primeşte şi turişti.

Am intrat pe bandă roşie, pe Valea Neagră, trecând prin incinta stânei care închide valea si drumul (harta 2, extras cu completări din Grigore Posea, Mihai Ielenicz - Muntii Buzăului - colecţia Munţii Noştri, editura Sport-Turism, Bucureşti, 1977). După un sfert de oră de mers pe vale intersectez un drum ce vine din dreapta, o dată cu, stupoare, altă bandă roşie! De aici refuz scurtătura (fosta cărare ce tăia bucla forestieră este acum un jgheab noroios prin care se scot lemne), urmez vechiul drum, trec printr-un lăstăriş şi sosesc într-un luminiş, la confluenţa apelor. Pe dreapta se zăreşte un pândar (info GPS: N 45°32'032", E 26°10'637", altitudine 783 m).

Se iveşte un căruţaş.

- Ziua bună, nene! Unde coboară drumul ăsta?

- La Hărţagu! Da, 'mneatale, unde te-ai pornit aşa?

- Păi, în Mălâia.

- De! Pe aici, acuş o să te-ntâlneşti cu ursu!

- D'apăi, cum i-o fi norocul, nene! Sănătate şi să avem drum bun!

După ce trec de un prim pieptiş, urmează o porţiune mai relaxantă. Apoi, un prag te solicită şi la capătul lui străbaţi o zonă mai mlăştinoasă (bifurcaţie: drum de TAF, înainte; drumul nostru coteşte dreapta, prin mustitură). Ceva mai sus se trece printr-o doborâtură/ alunecare masivă, unde se cere atenţie deosebită (GPS: N 45°32'169", E 26°10'005", altitudine 952 m). Apoi, pe stânga, se mai văd ruinele unui canton. De aici poteca se mai lărgeşte, alternând pantele dulci cu cele accentuate, străbate un molidiş pitoresc şi sosește într-o poieniţă din care se întrezăreşte o parte din flancul structural ce formează Colţii Balei şi o felie din abruptul Bocârnei (GPS: N 45°32'180"/ E 26°09'831", altitudine 1072 m).

După o porţiune solicitantă ce însoţeşte amonte versantul stâng al unui afluent, sosesc în preajma Şeutei Dealul Scurt - cumpănă de ape - şi în scurtă vreme în larga deschizătură din Dosul Muntelui (foto 3; GPS N 45°32'368"/ E 26°09'117", 1270 m). Pe locul vechilor târle s-a dezvoltat o vegetatie nitrofilă (cu brusturi, ştevie, urzici, vuitoare, scai), deloc prietenoasă. La scurtă vreme de la trecerea prin zonă, în poteca noastră coboară, din Bocârnea (Mălâia), cărarea cruce roşie; cărarea se bănuieşte, marcajul mai puţin. Atent, ţin marginea pădurii, căutând simbolul turistic pe copaci şi potecuţa prin hăţaşurile ovinelor. De aici avem perspective către

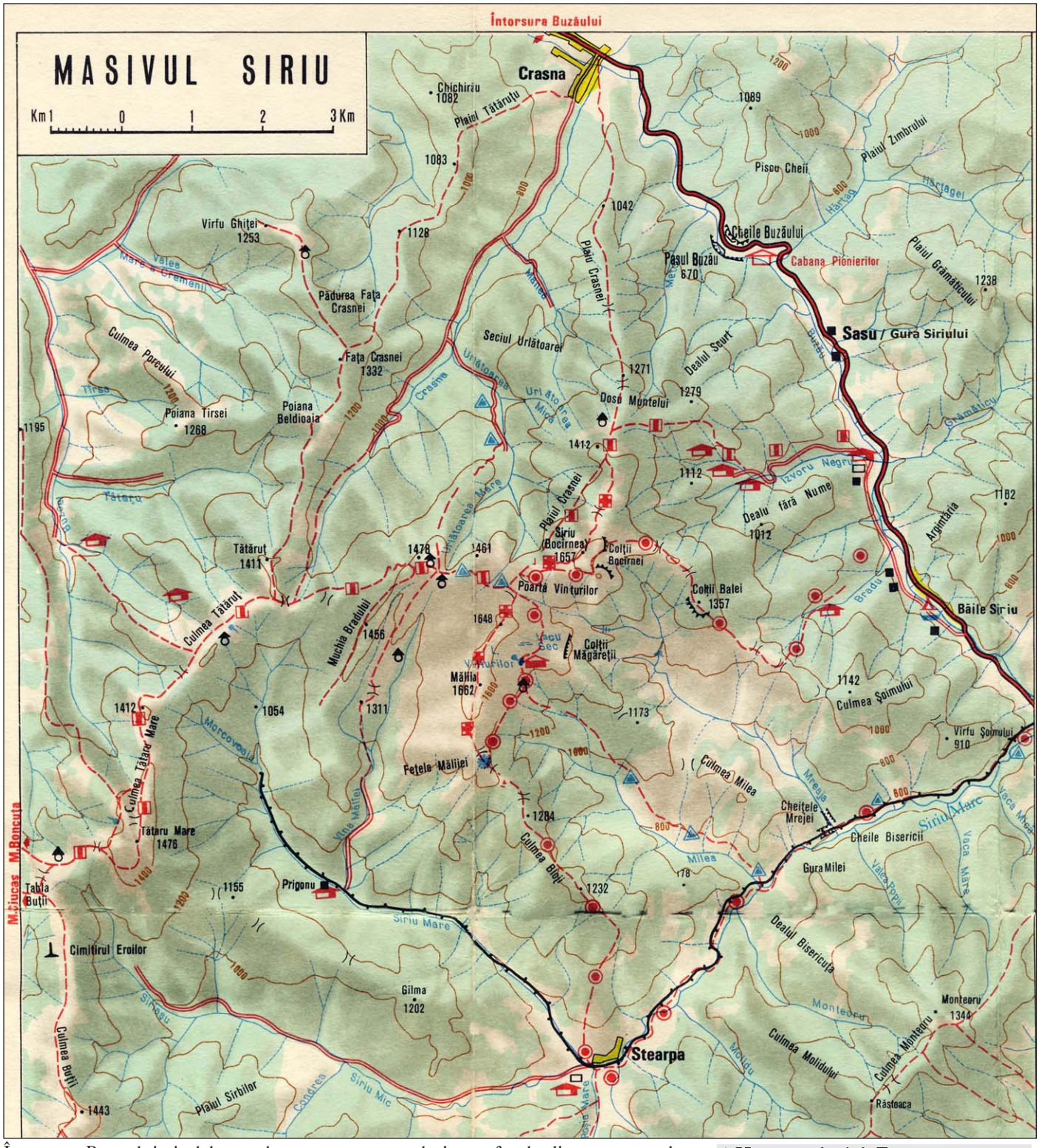

1 Harta masivului. Extras cu completări din Grigore Posea, Mihai Ielenicz - Muntii Buzăului - colecţia Munţii Noştri, editura Sport-Turism, Bucureşti, 1977

Întorsura Buzăului şi clăbucetele acesteia, culmile Podu Calului (harta 1, extras din Romania - tourist map, ONT Carpaţi, 1989, cu actualizări) şi, undeva, inconfundabilă, piramida Penteleului (1772 metri).

De ce au fost aplicate marcajele, în pădure, pe pietre, în potecă? Atunci când au fost făcute semnele de ce s-au marcat copăcei, arbuşti tineri, firavi? (un singur semn, de pildă, dă roată copăcelului). De ce s-au executat marcaje pe faţa dinspre potecă a copacului şi nu cum trebuie, pe feţele dinspre capetele potecii/ direcţiile de marş? S-au făcut marcajele fără standard/ şablon, fără indici orari, timpi intermediari de marş; foarte rar găsim câte o săgeată anemică.

Din Dosul Muntelui (harta 2) nu m-am interesat de crucea roşie. Era trecut de ora 20 când am apucat drumul "pe nivel" ce avea să mă scoată în Poarta Vânturilor. Ajuns aici, mi-am zis că mai am ceva vreme ca să mă plimb pe plaiuri şi că n-ar strica să iau o apă bună din Vâna Mălâiei (vezi harta 2). În scurt timp

am fost simţit de câinii stânei de pe flancul stâng al obârşiei Urlătoarei (stână ce nu apare pe hărţile din lucrările 1 şi 4 de la bibliografie). La Vâna Mălâiei am sosit pe la ora 21. Cât timp m-am răcorit, adăpat şi aprovizionat cu apă rece, negurile s-au lăsat peste împrejurimi. Îngândurat, priveam când spre Poarta Vânturilor, pe unde se trece dincolo, spre lacuri, când spre acareturile stânelor. Alegerea a fost simplă: munte eminamente pastoral, deci se cade o noapte într-un sălaş ciobănesc. Pe drum mi-a schimbat intenţiile odaia părăsită a unei târle din anul trecut (GPS N 45º31'192", E 26º07'225", 1438 m); aflată chiar pe cumpăna de ape Mălâia - Urlătoare, la 150 m de poala pădurii, m-a convins: acoperiş bun, spaţiu la discreţie, tihnă şi o pitorească vecinătate cu două ciurde cabaline ce aveau să-mi fie nemaipomenită companie.

Sâmbătă, 1 iulie 2006. Ploi de tot felul. Abia pe la ora 11 am pornit către lacuri, luându-mi bun rămas de la cai, păsări, locuri. Ajuns în Poarta Vânturilor (GPS N 45º31'532", E 26º08'154", 1484 m), printre neguri şi picuri, altă mirare mă ia în stăpânire; în locul unui punct roşu sau triunghi albastru, aflu bandă roşie! (imaginea 4)

Pe la prânz, intru în grădiniţa cabanei, în preajma Lacului Vulturilor (imaginile 5, 5.1), încorsetată pe alocuri de gard viu din molizi, smălţuită cu floricele. Iar până a doua zi am umblat pe cuestele şi flancurile Mălâiei (imagini 6, 6.1, 6.2).

Duminică, 2 iulie. Pe acolo pe unde bănuiam că ar fi crucea roşie (nu am găsit nici un semn), pe un hăţaş, printre gropi de obuze şi mici tranşee (lupte purtate şi aici, în primul război mondial), flancat de stâncăria cutată şi afinişul pipernicit, printre pietrele răscolite de ursul furnicar şi "steagurile" moliftice risipite pe culme, am urcat domol Bocârnea (vezi harta 2) (imagini 7, 7.1, 8, 9), aşteptând un ochi de senin prin care să văd Colţii Bocârnei şi o posibilă retragere înspre Culmea Şoimului (vezi harta 2).

După ce am prânzit frugal m-am abătut prin ceţuri, în stânga, către pădure, acolo unde ştiam poteca şi banda roşie. N-am apucat să intru bine în bătrâna pădure şi, de la nici 30 de metri, se desprinde în greu fâlfâit un superb exemplar de bufnă (bogză, i se mai spune prin

2.1 Imagine de pe ultima porţiune a drumului forestier de pe V. Neagră. Ceva mai sus de aici, cu 5-10 minute, drumul se bifurcă: s-a croit unul către stânga; marcajul ţine dreapta şi trece printr-o zonă mai mlăştinoasă, după care urmează un prim pieptiş. Apoi, pădure şi iar pădure. În fundal se observă bine abruptul, brâul, Colţii şi Vf. Bocârnei.

3 Dosu Muntelui. Pe aici, acum vreo 15 ani, se adunau la peste mia de oi. Erau stâne mari, ale colectivelor şi, în mică parte, ale unor individuali. Stânele au mai dus-o vreo 10 ani după 1990. Astăzi, în Dosul Muntelui (Curu Muntelui, cum spun ciobanii şi vânătorii) te întâmpină o mare de bălării. Şi acareturile cariate de timp ale fostelor stâne. Atenţie aici la marcaje (vechi/ nou); poteca se ţine prin poala pădurii (stânga la urcare).

părți). Ies în potecă. De undeva, din față, se aud tălăngile. Nu durează mult și sunt simțit de avangarda canină. Dosul Muntelui iese din cețuri. Ciugulind frăguțe și gustând apa fiecărui izvoraș, ajung la răspântia marcajelor bandă roșie, de care am pomenit mai sus. Fiind curios, țin drumul înainte, însoțind Râul Buzău, aninat pe coasta muntelui; după vreo 6 km, mai proaspătul marcaj bandă roșie te scoate la pod, aval de Gura Hărțagului și aval de Cheile Buzăului (vezi harta 2). De unde mai fac 2 km pe șosea până în localitatea Gura Siriului (strămutată aici la construirea barajului), ca să iau autobuzul Brașov - Buzău, la ora 16,15.

Sfârşit de august

Acompaniat de Tudor, am suit în Mălâia pe V. Bradului. Multe urme de animal: urs, mistreţi, capre şi cerb, veverițe. Marcaje vechi, rare. Traseu formidabil, mai ales în porțiunea superioară, peste Colții Balei și abruptul Bocârnei. O singură stână.

Septembrie 2006

Însoţit de Tudor. Coborâm la viaduct, din cursa Buzău - Brașov (6,45 din Buzău; la 16,20 retur, pe la viaduct). Noi am trecut de viaduct (înspre Brașov) și după 60 de metri am apucat prin

4 Poarta Vânturilor. Dl. Macoveanu şi echipa, cu ajutorul inimosului nea Cârdei, au montat o băncuţă, au bătut trei indicatoare şi le-au acoperit cu şindrilă. Tot ce-a fost de lemn, acum s-a distrus. Spre lacuri, bandă roşie!

5 Lacul Vulturilor şi adăpostul de pe malul său.

5.1 Lacul Vulturilor.
foto: Ştefan R. Bogdan (Buzău)

6.1 Din Abruptul Bocârnei către Culmea Mălâia. Se poate identifica Vf. Mălâia (1662 m); V. Mrejei este la obârşie. 1 - Platoul Margaretei (Măgăreţii), străbătut de drumul ce duce spre Lacul Vulturilor. Aici se află şi microdepresiunea care găzduieşte Lacul Sec. 2 - Abruptul Margaretei (pragul ce întrerupe platoul omonim, poienit, aflat la poalele Culmei Mălaia). 3 - Colţii Margaretei (zice Nea Cârdei, vânător silvic şi custode al cabanei).

6 Pe malul Lacului Sec. Imediat după cruci este un izvoraş cu apă bună. Dincolo de pragul din stânga faţă se află Lacul Vulturilor/ Fără Fund şi căbănuţa lui Nea Cârdei. În centru: Vf. Mălâia (1662 m) şi culmea.

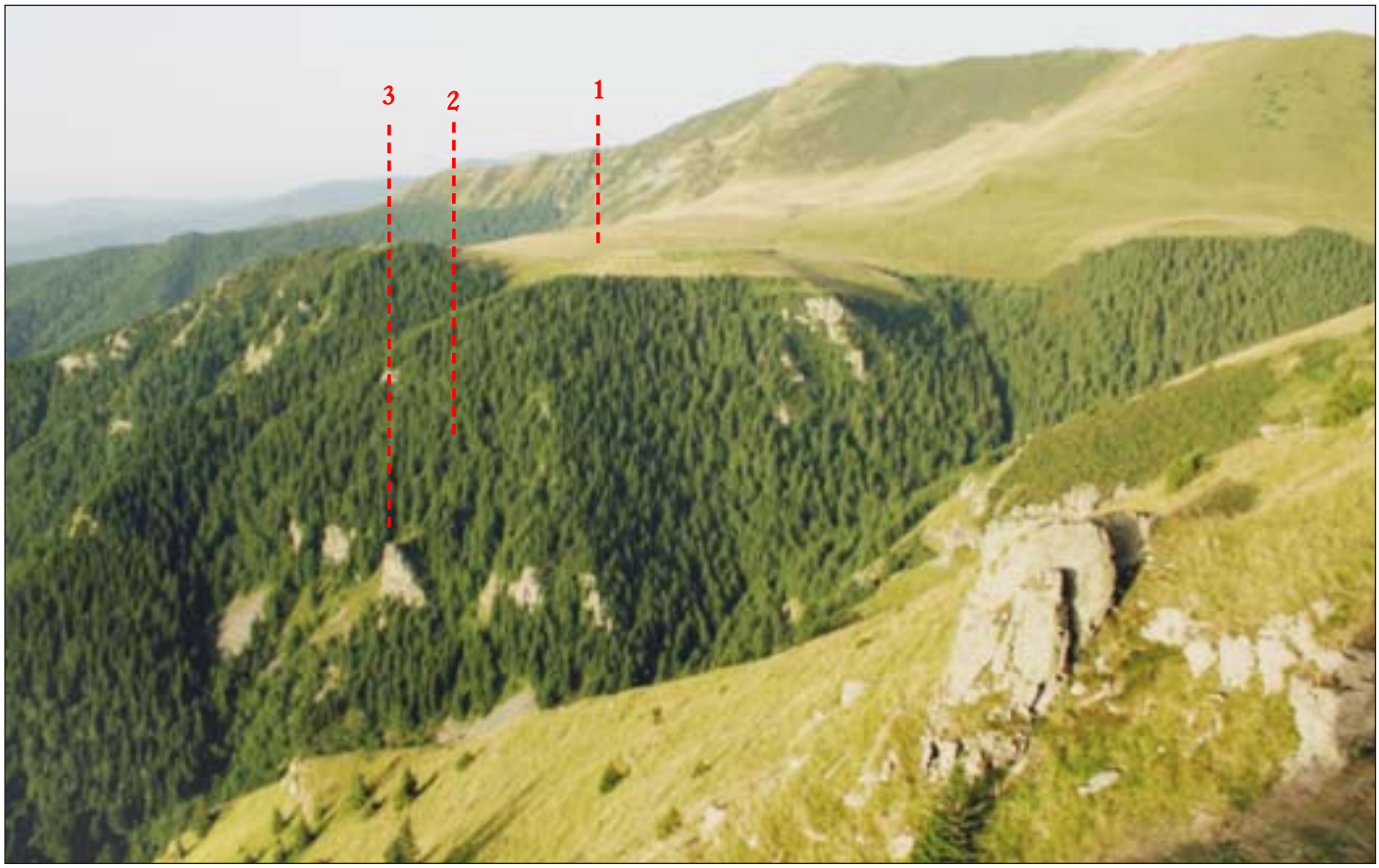

6.2 Zburătoare (răscoace, Chamenerion angustifolium) pe Culmea Mălâia, sub aninişurile târâtoare de deasupra Lacului Sec.

vegetaţia ce se "scurge" către şosea din Pintenul Tehereului (între Pârâurile Grămăticu, la nord şi Tehereu, la sud, pe malul drept al Buzăului; vezi harta 2 şi harta din Carpatica, 1). După ce te-ai văzut sus, du-te până pe prispa Pintenului: ai belvedere asupra lacului şi împrejurimilor.

Culmea (Colţilor) Tehereului se poate parcurge în escaladă pe alocuri (porţiuni ce se pot evita), cu rucsaci de tură, bocanci şi parazăpezi (din cauza vegetaţiei). Nu există potecă pe culme. Sunt hăţaşuri ce apar şi dispar; unele bine conturate (de copitate) pe culme, altele pe sub culme, 6 m mai jos de stâncăraie.

Un drum forestier intersectează de două ori culmea (sub Vf. Pietrelor este exploatare forestieră). După ce am depăşit vârful de 1165 metri (vezi Carpatica), până în şeuţa ce precede vârful următor am descoperit o peşteră (10 metri dezvoltare) în gresii, o diaclază accesibilă târâş.

Am găsit urme de urs, cervidee, mistreţi (foarte multe, mai ales către văi şi în şeuţe). Am văzut o veveriţă şi am speriat un cerb; doi ereţi şi o buhă mare au completat lista întâlnirilor.

Alte amănunte: există marcaje forestiere în zonă. Am avut timp să dăm în gol şi să revenim la şosea pentru autobuzul de întoarcere. Din Golul Tehereului se vede către V. Caşoca. Siriul apare în toată splendoarea flancului său răsăritean.

Alte informaţii

An hidric, nu s-a pus problema apei. Chiar şi în anii secetoşi, existenţa unor izvoare cu debit bogat a facilitat aprovizionarea cu apă în acest masiv (spun ciobanii şi vânătorii).

1) Izvoare bune (pe care le-aş recomanda):

- Pe Valea Neagră, în punctul unde poteca bandă roşie părăseşte valea, către stânga, geografic vorbind (la 50 m mai sus aflându-se ruinele ultimului canton silvic, vezi harta 2).

- Vâna Mălâiei (în golul alpin); din traseul/ drumul pastoral (bandă roşie) se desprinde înainte o urmă de drumeag ce duce pe sub culmea apuseană a Mălâiei, până la vâlceaua de unde porneşte Vâna Mare (vezi harta 2).

7 Acoperită de neguri, cupola Bocârnei (Vf. Siriu). Imagine de pe malul de miazăzi al Lacului Sec. În dreapta imaginii încep Colţii Bocârnei.

- La Lacul Sec, lângă cele trei cruci (vegetația hidrofilă ce se "prelinge" pe versant este un bun indicator, vizibil și din drum) (GPS N 45°30'747", E 26°08'149", 1461 m). Recomand ocolirea tinovului prin amonte dreapta, către Lacul Vulturilor, nu pe la emisarul care în anii/ perioadele cu exces de umiditate pune probleme deosebite în traversarea sa.

- În fine, la Lacul Vulturilor. Dinspre cabană pornește o cărăruie care înconjoară pe dreapta amonte lacul și conduce spre marginea aninișului unde un zglobiu izvoraș amenajat oferă apă rece, curată și dulce!

2) Stânele de la obârșia Urlătoarelor (harta 2) sunt ale muntenilor din Siriu și Nehoiașu, iar ciobanii îs oameni de treabă. În rest, alte stâne pe bandă roșie nu mai găsiți până în Tătărușu.

3) Acum, despre banda roșie. De pe munte, de la ciobani și de la un vânător

7.1 Vârful Siriu (Bocârnea).
foto: Ștefan R. Bogdan (Buzău)

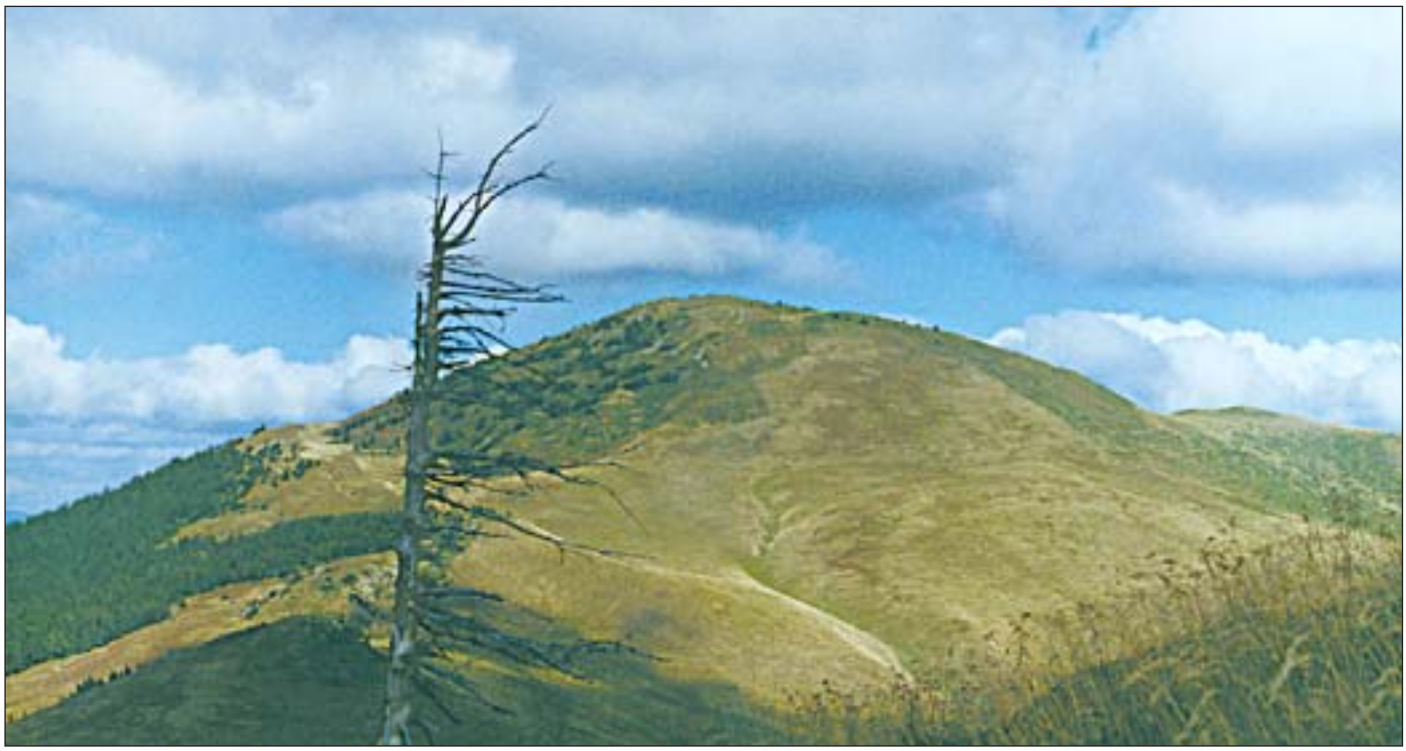

8 Parte din Bocârnea (stânga), cu ceva din Colţi (Marele Abrupt nu se vede) şi obârşia Văii Mreaja.

aflasem că "un profesor cu niște copii, acum trei ani au stat la Gura Hărțagului". Pe de altă parte, la Poarta Vânturilor, găsesc pe o piatră, lângă marcaj, un M alb. După ce am sunat pe la Prefectură, Consiliul Județean Buzău, Direcția pentru Tineret, Tabere Școlare, Inspectoratul Școlar Județean, Primăria Nehoiu, aflu de la o cunoștință care lucrează la un ONG local că, la Mărăcineni, ar exista o asociație care "se ocupă și cu turism, orientare, concursuri, tabere; sună și întreabă de dl. Macoveanu". Iată ce am aflat:

"Asociația noastră se numește Speranțe. Avem și un club pentru cei mici, Altius Junior. Noi ne-am ocupat de marcaje în Siriu. Nu s-a mai făcut de mult așa ceva și am primit și niște fonduri în acest sens.

Așa e, banda roșie urcă de la Gura Hărțagului, de la pod. Acolo am stat și noi. Din Poarta Vânturilor, banda roșie pleacă spre Lacul Vulturilor. Am dorit să includem în traseu și cele mai importante obiective turistice din Siriu. Da, știu că erau alte marcaje, dar cine le mai vedea? Așa, acum e mai simplu; mergi pe banda roșie către lacuri, pe urmă te întorci dacă vrei.

Da, l-am refăcut până la Tabla Buții. Știu ce zic ăia (ciobanii și vânătorii, cum că prin Tătărețu s-ar fi încurcat!) dar nu am mai avut vopsea! O să-l refacem!

Din Gura Hărțagului nu l-am dus mai departe, dar o să-l facem prin Cașoca, spre Penteleu. Ce am mai refăcut? De la Alunișu la Piatra Îngăurită am marcat acu doi

9 O parte din abrupturile Bocârnei ce te însoţesc, pe stânga cum urci dinspre Poarta Vânturilor către vârf. Potecă nu este, nici marcaj; săgeata albă din Poartă, aplicată pe o stâncă, nu ne este utilă.

10 Grohotiş sub abruptul Balei.

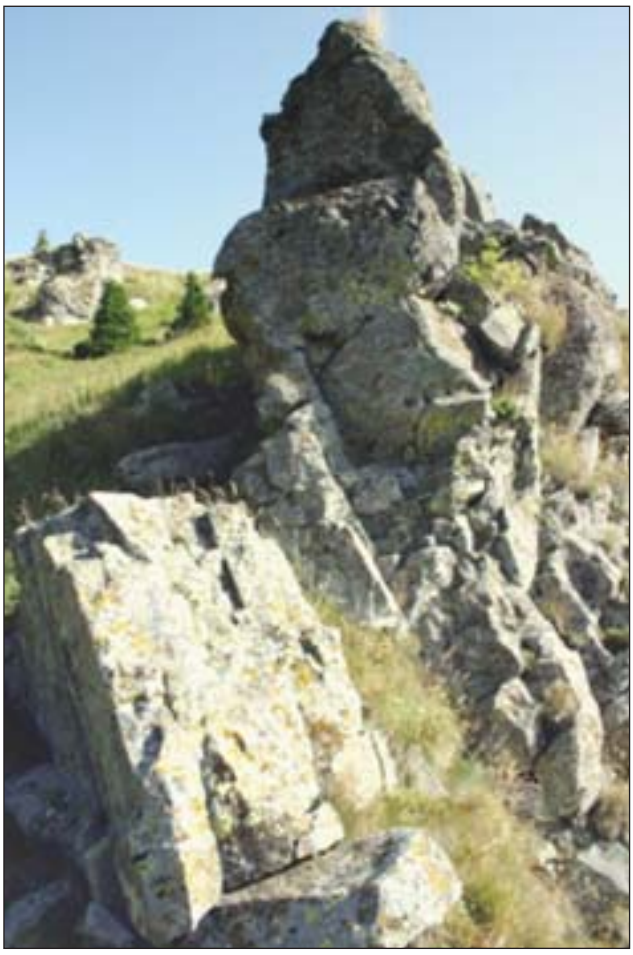

10.1 Prin Colţii Balei.

ani un traseu, cu bandă roşie. Şi vrem să legăm chiliile rupestre de Penteleu. Să facem aşa, ca un circuit. Avem avizul A.P.M. Buzău, al Consiliului Local, colaborăm cu Inspectoratul Şcolar Judeţean. Am fost sunat şi de primarul din Chiojdu, să facem nişte trasee spre Siriu. Vom scoate o carte cu poze şi hărţi."

Siriul. Trai ancestral, spaţiu virginal. Munte cu ameţitoare abrupturi cuestice pe flancurile răsăritene, cu păduri bătrâne sau tinerele, prin care să tot umbli zi lumină; cu întinse pajişti subalpine împărţite deopotrivă de turmele de ovine şi ciurdele cabaline; cu pâlcuri de ienupăr şi câte un molid fanion pierdut pe ici, pe colo; cu izvoraşe zglobii şi oglinzi lacustre peste care lunecă chipul regilor văzduhului. O dată venit aici, n-ai ce să "cucereşti", omule, dar poţi să pleci cucerit!

11 Intrarea din amonte (dinspre Braşov) a sătucului strămutat după construirea barajului pe Râul Buzău. Vechea localitate zace sub apele lacului şi în amintirile bătrânilor încă neresemnaţi cu destinul.

Tăierea sării

Ică GIURGIU (Bucureşti)

Unii dintre locuitorii satelor Poienile şi Sărari (din judeţul Prahova), trăiesc din exploatarea cu dalta şi barosul a zăcământului de sare aflat în apropierea lor. Acesta era subiectul principal al unui articol apărut în ziarul România Liberă, în 28 februarie 2002, la pagina 10.

În primul rând am căutat prin bibliotecă să găsesc hărţi mai detaliate ale zonei. Cele mai complexe date le-am aflat în (1) Judeţul Prahova - hartă turistică (oficiul Judeţean de Turism Prahova, 1984) şi în (2) Prahova - 3 văi turistice (hartă editată de Asociaţia de turism montan Prahova - telefon 0244.370.337 şi Clubul Naţional de Turism pentru Tineret, cu sprijin financiar PHARE şi sponzorizare din partea firmei Knorr).

Privind hărţile 1 şi 2 ne facem o părere despre situaţia administrativă a zonei. Relieful, deşi în multe locuri accidentat şi cu denivelări importante, nu transpare de pe aceste planuri, în primul rând datorită scării mici, apoi din cauza complexităţii sale. Suntem în Subcarpaţii sudici, consideraţi - pe nedrept, ca mai aproape toţi Subcarpaţii - ca fiind neinteresanţi, neatractivi din punct de vedere turistic. Sigur că ei sunt în multe zone fără perspective ample de peisaj, mai greoi accesibili dacă nu avem un autoturism la dispoziţie sau nu suntem din apropie-

Harta 1.

3 Vedere de pe şoseaua care coboară din localitatea Poienile.

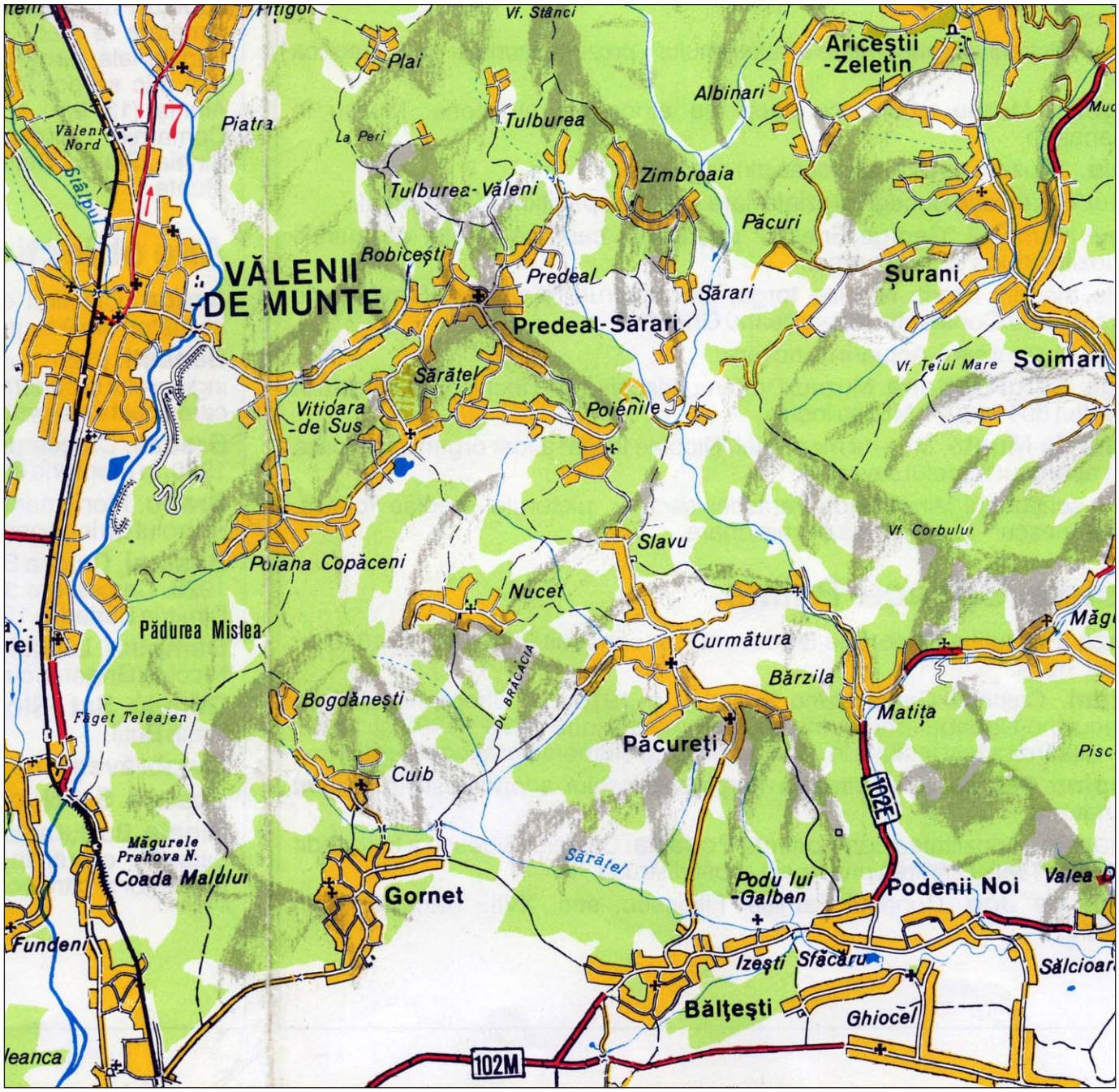

Harta 2.

rea unei anumite zone, oarecum incomozi pe alocuri din cauza vegetaţiei dar din punct de vedere al fragmentării peisajului, al pantelor abrupte, pereţilor şi văilor de remarcat nu sunt deloc monotoni sau lipsiţi de surprize plăcute în mai toate anotimpurile.

Având acum aceste extrase de hartă pentru reper, eu o să vă povestesc cum ajungem la pereţii de sare de la Sărari, un sătuc cu puţine case, aflat în imediata apropiere a unei zone care, cel puţin vizual, este bine acaparată de industria extractivă.

Venind dinspre sud, în Vălenii de Munte, în zona centrală a oraşului, găsim cu uşurinţă şoseaua asfaltată care porneşte, la dreapta, către Predeal Sărari. Pe ea avansăm 2,2 kilometri, până la o bifurcaţie (A): spre stânga/ înainte este şosea spre Predeal Sărari (4 kilometri până acolo, dar localnicii ne atrag atenţia că nu vom putea ajunge cu maşina la Sărari, din cauza drumului rupt) iar la dreapta avem indicator cu 7 kilometri până la Poienile (tot drum asfaltat). Pentru că mai urmează suficiente detalii de spus, vă anunţ în rezumat că din Vălenii de Munte până în locul unde am lăsat noi maşina sunt 13 kilometri şi că traseul se desfăşoară cam între 340 (Vălenii de Munte) şi 280 metri (Sărari) altitudine. Deja vedeţi acum că unele elemente de pe cele două hărţi parcă nu sunt identice.

Până să ajungem în Poienile vom trece prin localităţile Gura Vitioarei şi apoi Vitioara de Sus. După ce trecem de Gura Vitioarei, chiar în dreptul ultimelor case, pe dreapta în sensul nostru de mers, la circa 3,3 kilometri distanţă de bifurcaţia A, se află un lac frumos, natural (să fie cel figurat pe harta 2?), destul de întins, cu vegetaţie pe maluri, pe care noi, la data vizitei, în vara lui 2005, când am fost pe aici cu Cristina Lazăr şi Cristian Megulete, l-am găsit parţial în stadiu de reamenajare piscicolă, prin săparea unor canale (prilej de dispută şi procese între localnici).

În fine, după 7,4 kilometri de la bifurcaţia A ieşim din localitatea Poienile. Asfaltul s-a terminat după 4,3 kilometri de la bifurcaţia A, apoi drumul este larg şi parţial pietruit. După ce ieşim din localitatea Po-

4, 5 Partea superioară a unui perete de sare de aproximativ 10 metri înălţime, rezultat prin tăiere cu dalta.

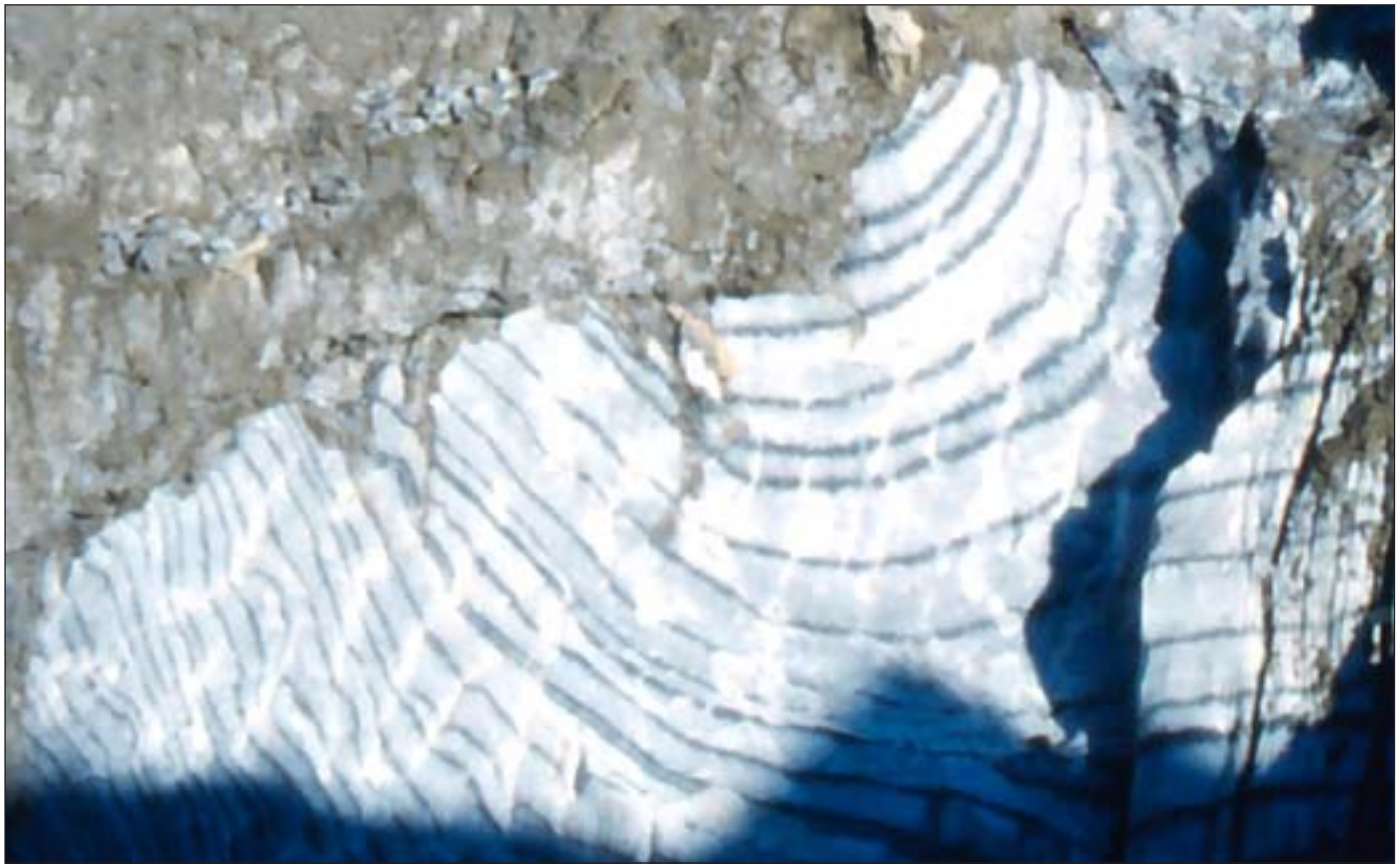

6 De sub nămolul clisos sarea apare detaliat în secţiune.

7 Proeminenţele blocului de sare de la Sărari sunt cioplite cu dalta şi barosul (stânga) sau se află încă intacte (dreapta).

ienile urmează un drum în serpentine, pe 0,8 kilometri, în coborâre către o vale importantă, largă bine, al cărui nume aș vrea să-l știu și să vi-l spun, numai că de la localnicii cu care am discutat n-am înțeles mare lucru din informațiile contradictorii pe care ni le-au oferit iar pe cele două hărți nu reușesc să mă lămuresc asupra toponimelor; s-ar putea să fie Valea Matița (iat-o în ima-ginea 3, apa curgând de la stânga spre dreapta).

Zona noastră de interes se află chiar la stânga și la partea superioară a pâlcului de conifere de pe malul stâng geografic al văii, din centrul imaginii 3, loc mai sus de care, perfect ascunse de pădure sunt puținele case ale satului Sărari.

Să convenim că atunci când ajungem în dreptul văii (Matița?) suntem în punctul B. Aici șoseaua pe care am ajuns este betonată, pentru că ne aflăm într-o zonă în care au circulat și mai trec utilaje foarte grele, pentru sondele risipite prin apropiere.

Deși așa cum vedem în imaginea 3 nu e nici o problemă să urci cu piciorul până deasupra coniferelor din centrul fotografiei (300 m altitudine), deasupra cărora este satul Sărari, cu toate că la data vizitei noastre am văzut oameni care se îndreptau pe poteci către perimetrul respectiv, cei de la care am încercat să obținem lămuriri ne-au amețit de cap; așa că am mai mers puțin pe șoseaua betonată, până la primul pod, de acolo am mai urcat pe un drum bun doar pe vreme uscată (cu ramificații spre stânga), situat pe versantul drept geografic al unei văi interesante, afluentă Matiței și în fine încă 15 minute am mai mers pe jos, ajungând exact deasupra pâlcului de conifere. N-a fost o pierdere de timp pentru că valea afluentă are spre amonte abrupturi de interes, la care din păcate nu am mai avut timp să ajungem.

În spatele pinilor din centrul imaginii 3, la marginea caselor din satul Sărari, se află un sâmbure de sare ieșit la suprafață (imaginile 4-7), acolo unde ne aflăm în fața unei exploatări cu dalta și barosul a zăcământului. Sacii în care se pun bolovanii astfel tăiați se află în preajmă și, din când în când, până aproape de acest loc vine un camion care îi cară spre destinațiile contractate. Munca nu-i deloc ușoară, nici lipsită de pericol, dar cei care o fac se pare că n-au alt loc mai liniștit de trai. Oricum, nu se poate tăia sarea decât în cam jumătate din zilele anului, când locul nu este prea ud.

Alături de gropile create de oameni pentru tăierea sării, lăsate față de suprafața terenului până la vreo zece metri adâncime, se află (încă) și o pierdere naturală de apă (temporar) care se duce într-un început de peșteră pe care nu eram pregătiți să o abordăm. Se pare că acest mic curs de suprafață se drenează spre resurgența de sub pini, situată puțin mai sus, pe malul stâng geografic, față de talvegul presupusei văi Matița.

Relieful vălurit, accidentat pe alocuri, vegetația diversă (care te și poate încurca uneori), tufele de mure, moțul de sare, iată doar câteva argumente necesare celor îndrăgostiți de natură.

Peştera de la Ciumârna

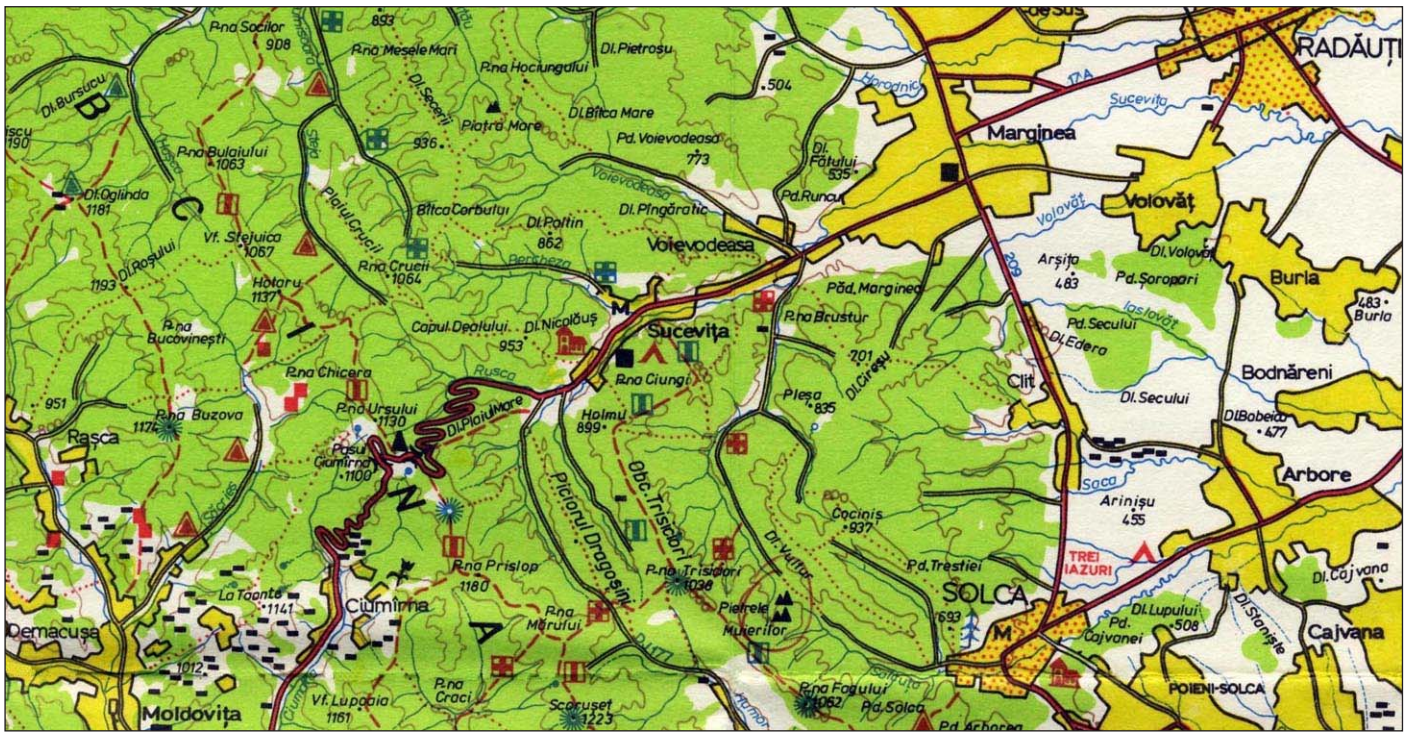

text şi fotografii:
Vasile BOUARU,
Costică MARTINESCU,
Cristi SCHIPOR (Rădăuţi)

Acum câţiva ani am descoperit în apropierea satului Ciumârna (judeţul Suceava) o zonă care, deşi se află destul de aproape de sat, are un aspect foarte sălbatic (vezi harta, extras din Nicolae Barbu, Liviu Ionesi - Obcinele Bucovinei - colecţia Munţii Noştri, nr. 39, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1987). Într-o zi de mai 2006 ne-am hotărât să explorăm perimetrul respectiv în detaliu.

Traseul nostru a început de la Palma (foto 1), monument construit în cinstea muncitorilor care au lucrat la construirea drumului ce leagă localităţile Suceviţa şi Moldoviţa. De la Palma coborâm

1

Pe marginea drumului dintre Moldoviţa şi Suceviţa, în Pasul Ciumârna, la 1100 metri altitudine.

exact 4 km înspre Ciumârna, până în dreptul unei borne kilometrice. Vom observa, pe partea cealaltă a drumului față de borna kilometrică amintită, un drumeag ce duce spre pădurea din apropiere. Ne înscriem pe acest drumuşor care urmează o curbă de nivel pe sub o poiană în care se află o casă țărănească specifică zonei (foto 2; aici locuieşte un strălucit meşter care pictează pe ouă).

Intrăm în pădurea din fața noastră şi după circa 5 minute drumul se abate spre stânga. Din acest loc noi mergem spre dreapta şi urcăm un mic dâmb, acoperit cu muşchi foarte gros. Atenție, dâmbul este partea superioară a celei mai înalte stânci din zonă şi din cauza vegetației abundente şi a unor copaci înalți aflați la baza acestei stânci suntem tentați să mergem tot înainte; dar urmează un abrupt de aproximativ 17 metri. De aceea vom ocoli această stâncă, prin dreapta față de direcția din care am venit. O dată ajunşi la baza acestei stânci pătrundem într-o zonă extrem de sălbatică; vom observa foarte multe stânci, mai mari sau mai mici, situate într-o pădure la fel de sălbatică, pe unde oamenii nu prea trec.

În această zonă găsim foarte multe grote, stânci prăbuşite şi o vegetație foarte abundentă (foto 3), ceea ce conferă peisajului farmec deosebit. Aici am descoperit o peşteră destul de interesantă şi spectaculoasă, dezvoltată în gresie calcaroasă. La baza abruptului amintit mai sus se află o mică poienită, pe care o traversăm în aşa fel încât să lăsăm în spate abruptul. În fața noastră se află o mică stâncă, pe care o depăşim prin stânga şi imediat după ea ne abatem la dreapta. Vom observa astfel intrarea în peşteră (foto 4).

Intrarea are forma unui triunghi isoscel cu baza mare de 84 cm şi înalțimea de 92 cm. Ne strecurăm printr-un tunel care păstrează în mare aceleaşi caracteristici cu intrarea, lung de 4,7 metri. O

2

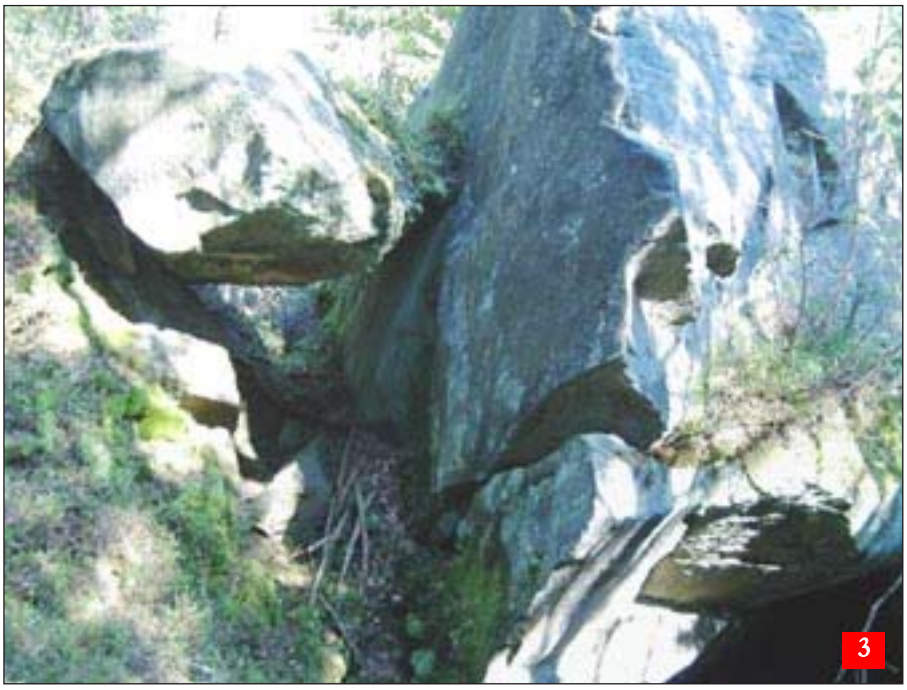
3

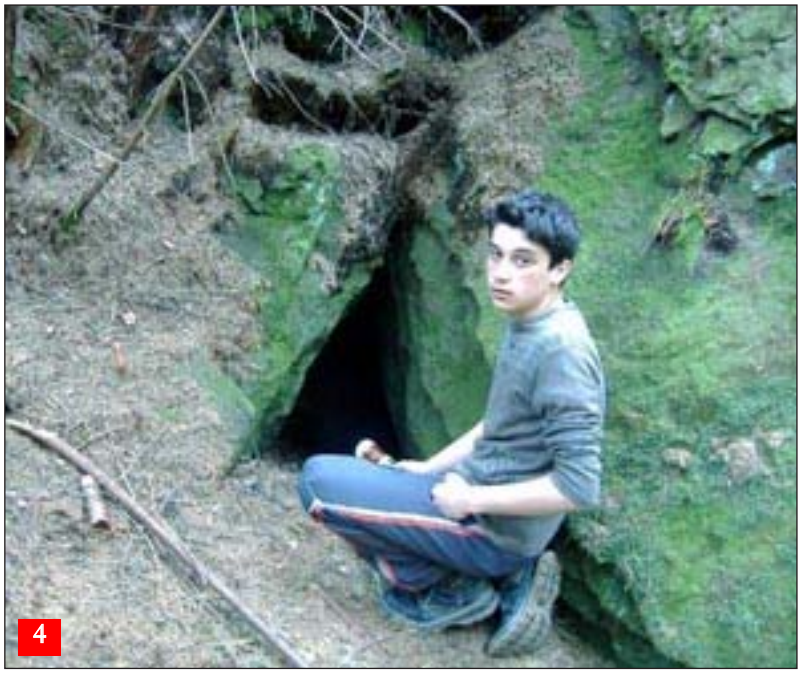
4

dată ajunși la capătul acestui tunel vom observa pe partea stângă o mică sală în care abia încape un om și unde se află pietre instabile; în fața noastră este o piatră care pare să blocheze tunelul prin care am intrat. Vom observa însă că ne putem strecura pe sub această piatră, deși spațiul este foarte îngust (foto 5).

Dacă intrăm în sălița din partea stângă, imediat în dreapta se mai observă o gaură (unde sunt tot pietre instabile) care duce într-o sală. Recomandăm însă intrarea în această sală pe sub piatra despre care am spus că pare să blocheze intrarea deoarece pe aici nu există pericolul unei prăbușiri. Astfel, după ce ne strecurăm aproximativ 2 metri vom ajunge într-un loc de dimensiuni mai mari. Acesta se întinde pe o lungime de aproape 5,4 m și are formă neregulată, lățimea maximă fiind de 2,4 m iar înălțimea maximă de 2,45 m (imaginile 6 și 7).

În această sală sunt numeroase pietre, unele prăbușite, altele care au forma unor lespezi și stau prinse în tavanul peșterii. Exact în locul în care am intrat în această sală se mai observă (pe partea dreaptă față de direcția de înaintare) intrarea într-o altă sală. Aceasta din urmă are lungime de 5,8 m dar este mai îngustă decât precedenta, lățimea maximă fiind de aproape 2 m. Are formă aproximativ dreptunghiulară, doar în capăt se abate spre stânga față de direcția de înaintare.

Am explorat parțial zona în care se află această peșteră. Am mai descoperit un aven destul de adânc, foarte îngust, specific tipului de rocă de aici. Am mai descoperit de asemenea și o galerie foarte îngustă, o fisură mai bine zis, în care am intrat pe o distanță de aproape 6 m și care continuă, dar din cauza dimensiunilor reduse nu se mai poate înainta.

5

6

7

Păducelul

text şi fotografii:
Andrei RAFTOPOL (Brăila)

Arbust sau arbore pitic (Cratageus monogyna), foarte comun prin poieni, desişuri, silvostepe. Înrudit (familia Rosaceae) cu scorușul de munte dar și cu pomii fructiferi din livezile noastre.

Nepretenţios faţă de sol şi climă. Tulpină scurtă, cu scoarţă solzoasă, cenuşie-brună. Coroană rară, cu ramuri spinoase (cu lujeri transformaţi în ghimpi de 0,7-2 centimetri). Frunze rombic ovate, 3-7 lobi adânc crestaţi şi dinţaţi spre vârf, lucioase pe faţa superioară, faţa inferioară având smocuri de peri la subsoara nervurilor.

Flori albe, grupate în buchete mici (corimbe), cu miros plăcut, melifere. Fructele - false drupe, roşii, ovoide, păstrând în partea superioară resturile sepalelor (caliciul fostei flori) - au gust fad şi un sâmbure. Există şi păducel cu fructe negre (cu mai mulţi sâmburi, plăcute la gust, acrişoare), mult mai rar. Prin parcuri se cultivă şi variante ornamentale ale speciei, cu flori albe duble sau roşii învoalate.

Bibliografie: Ioan C. Voiculescu - Să cunoaştem arborii şi arbuştii - Editura Ceres, Bucureşti, 1978.

1 Păducel. În centrul imaginii, golful depresionar Carapelit (vezi revista Invitaţie în Carpaţi, numărul 52, noiembrie 2005, ghidul Munţilor Măcin). La orizont, Muntele insular Consul (333 metri), văzut dinspre est.

2 Păducel cu fructe roşii, rămăse toamna după desfrunzire.

3 Silvostepă cu păducel (sudul Munţilor Măcin).

4,5 Păducel cu fructe.

Traversare

Valea Mălinului - Valea Verde - Valea Seacă a Coştilei - Valea Ţapului - Brâna Mare a Coştilei

Radu HERA (Bucureşti)

Pentru cei pasionaţi de Bucegi, iată în cele ce urmează un traseu care nu-i va dezamăgi. Supraaglomeratul şi nerespectatul leagăn al alpinismului românesc păstrează între faldurile sale unghere sălbatice şi nebănuit de frumoase.

Pentru cei ce vor să cunoască faţa mai puţin văzută a masivului începem cu accesul în V. Mălinului (vezi harta 1, extras din ghidul Bucegilor, revista Invitaţie în Carpaţi, numerele 63-66, august 2006). Ajungem in Poiana Coştilei pe orice traseu dorim (prin Pichetul Roşu, peste Gâlma sau peste Munticel) şi din punctul ei nordic (lângă un stâlp de marcaj aflat aproape de stână), părăsim marcajul şi intrăm în pădure pe o potecă conturată slab, printre urzici şi ierburi înalte. Se poate urma muchia de lângă stână, se depăşesc nişte împrejmuiri şi poteca e mai clară aici.

Cu faţa spre abrupt, ne orientăm uşor către dreapta (nord), mergem câteva zeci de metri şi ghicim un vâlcel înierbat, punctat cu pietre acoperite de muşchi. Este Vâlcelul Poieniţei. Îl urmăm urcând coastele din dreapta (stânga în sensul "curgerii" vâlcelului), pe o potecă abruptă, dar foarte clară. După

Harta 1.

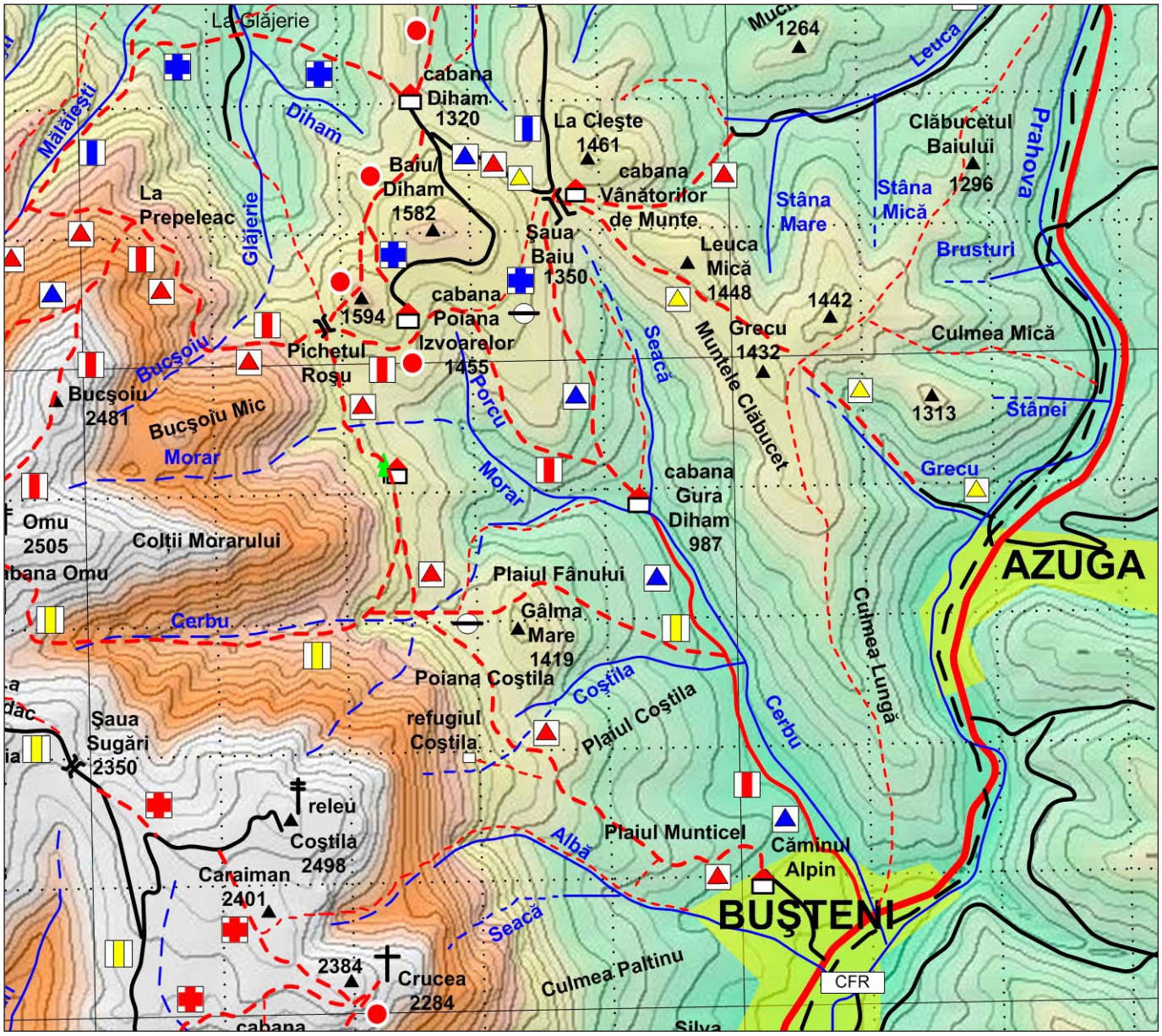

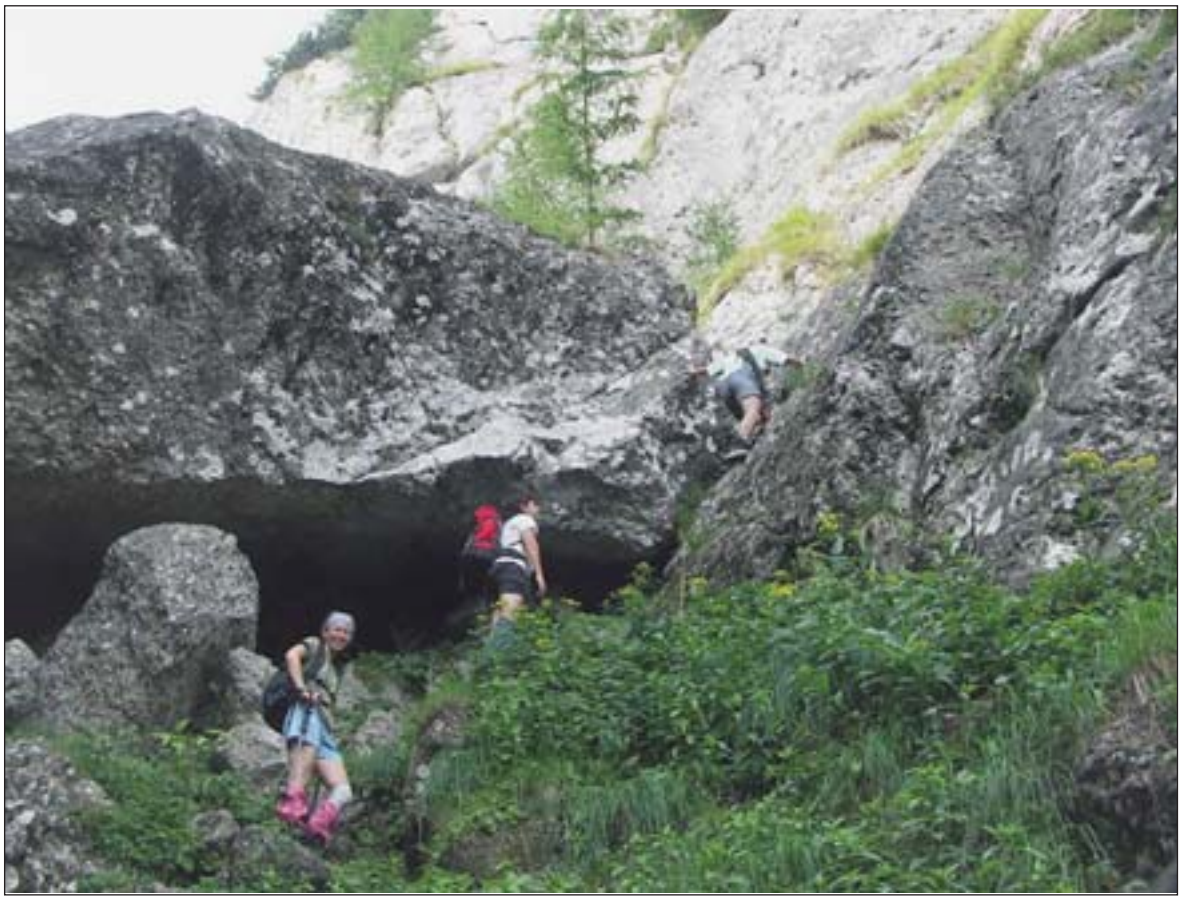

1 Trecerea Săritorii cu bolovan din Mălin.

2 Colţul Prăpădit şi strunga omonimă.

3 Colţul Ţapului şi versantul sudic al Morarului.

4 Pe Valea Seacă a Coştilei, mai sus de Brâul Caprelor.

5 Obârşia Văii Seci a Coştilei.

6 Vedere din Valea Ţapului spre Creasta Frumoasă şi zona brâului cu jnepeni.

7 Creasta Mălinului, Creasta Frumoasă şi finalul Văii Ţapului, văzute din Brâna Coştilei.

8 Creasta Mălinului.

45 minute din Poiana Coştilei atingem o muchie din care privim Valea Mălinului.

Suntem la obârşia Hornului Mare de la Scară (vezi harta 9). Putem coborî prin el în fir sau mergem un pic în sus din strungă şi coborâm pe Hornul Mic de la Scară, tot în firul V. Mălin. Fără dificultăţi tehnice, trebuie doar să fim atenţi la terenul friabil.

Urcăm pe firul Mălinului, trecând pe lângă confluenţa cu V. Colţilor (stânga). Urmează Săritoarea cu bolovan (foto 1), pe care o depăşim prin fisura din dreapta. Sunt câteva pitoane bătute şi un copac ceva mai sus care ajută la asigurare.

După acest pasaj urmăm în continuare firul văii, depăşind câteva obstacole elementare; ajungem la o nouă confluenţă: un vâlcel abrupt care coboară din stânga noastră. Nu este Valea Hornului (harta 9) a cărei "vărsare" în Mălin se află ceva mai sus de acest punct. În faţă se conturează primul canion al Mălinului, în care nu trebuie să intrăm mai departe. De la intrarea în vale şi până aici am făcut 30 de minute.

Din dreptul confluenţei cu vâlcelul amintit mai sus părăsim V. Mălinului şi urcăm prin vegetaţie spre dreapta, vizând o mică înşeuare în creasta mai joasă în acest punct. Ne luptăm cu jnepenii pe sub care trecem cu greu, citim o potecuţă greu lizibilă printre bălării şi ajungem în muchie după 5-10 minute din fir.

Se deschide la picioarele noastre o poiană largă şi înierbată, de o sălbăticie rară. Santinela V. Verzi (vezi harta 10), aflată ceva mai jos, este o apariţie importantă în zonă. Este Poiana Mălinului în care coborâm scurt şi o traversam în totalitate. Ajungând în pădurea din faţă căutăm hăţaşul care se întrerupe deseori. Coborâm câteva zeci de metri printre copaci şi vegetaţie luxuriantă, căutând locurile cele mai accesibile şi, în cele din urmă atingem firul V. Verzi. Îşi merită numele, iar sălbăticia este la ea acasă.

Încă din Poiana Mălinului am distins un colţ de stâncă care se înalţă în faţa noastră peste pădure şi vale. Este Colţul Prăpădit, în stânga căruia ghicim o strungă (foto 2, harta 10). Acum, aflaţi în V. Verde, urcăm spre această strungă, după ce am traversat firul, fără să suim pe el şi am prins pieptiş pantele de pe celălalt mal. Aici hăţaşul apare mai des decât până acum. Suntem în strunga inconfundabila, printre brazi, după 1 oră de muncă de la părăsirea Mălinului.

Vegetaţia s-a rărit considerabil, fă-

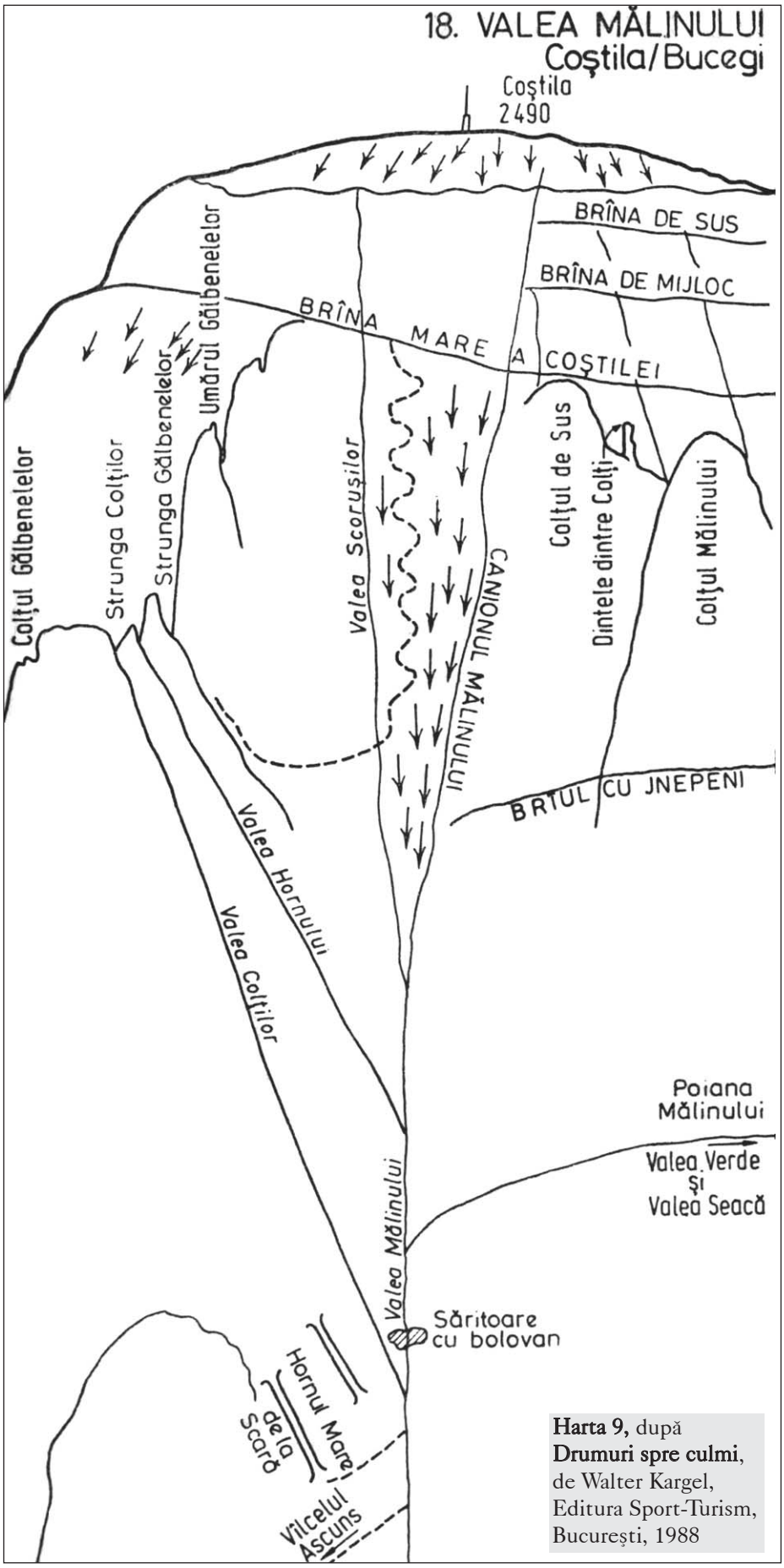

Harta 9, după **Drumuri spre culmi**, de Walter Kargel, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1988

când mai uşor de găsit Brâul Caprelor care porneşte din strungă şi - după un parcurs subţire pe sub pereţi de stâncă şi prin pădure - ne conduce aproape de firul V. Seci a Coştilei (vezi harta 10), deasupra săritorilor mari ale acesteia.

Din acest punct, în care ajungem după 15-20 de minute din Strunga Colţului Prăpădit, admirăm silueta zveltă a Colţului Ţapului, care priveşte superior V. Seacă a Coştilei cu un ochi şi cu celălalt V. Ţapului, aflată peste creasta din faţă (foto 3, harta 10).

Pornim în sus pe o potecă paralelă cu firul V. Seci şi depăşim o porţiune friabilă de pietriş şi ierburi fragile (foto 4). După acest pasaj înalt de aproximativ 30 de metri traversăm spre vale (dreapta) şi îi atingem firul, deasupra unei săritori importante.

De aici avem de ales cum urcăm valea care promite să ne solicite suficient de mult. O putem face fie pe fir (mai simplu ca orientare, dar mai dificil tehnic) sau pe coastele din dreapta cum privim spre abrupt (mai simplu, dar mai dificil ca orientare).

Dacă optăm pentru cea de a doua variantă, începem să urcăm coastele friabile din dreapta firului, până la o zonă cu jnepeni. Urcăm pe sub peretele Crestei Frumoase, depăşind zone cu pământ instabil şi "păduri" scurte, dar solicitante, de jneapăn. Urmăm sinuozităţile peretelui pe sub care urcăm cu greu 2-300 metri diferenţă de nivel. Suntem însoţiţi de un hăţaş, pe alocuri.

Ieşim după 30-40 de minute de la Brâul Caprelor într-o zonă mai largă a văii şi regăsim firul în stânga noastră. Este întrerupt de câteva săritori nu foarte înalte; iarăşi avem de ales dacă urcăm pe coastele din dreapta firului sau pe valea propriu-zisă.

Dacă optăm pentru coaste, remarcăm în acest punct o muchie ce ne desparte de fir, lăsând loc unui vâlcel slab reliefat pe sub peretele din dreapta. Urcăm pe el şi apoi pe un tăpşan, vizând o nouă pădure de jnepeni, cu care vom lupta din greu pentru a ieşi deasupra, în firul principal. Au mai trecut 30 de minute de la ultima porţiune de jnepeni. În general este preferabil să depăşim cât mai aproape de perete zonele cu jnepeni, acolo ramurile lor trainice fiind mai uşor de trecut.

De aici urmăm cu strictеţe valea spre peretele de la obârşia ei. Zona este mai largă, anunţând sfârşitul văii; numeroase brâne înierbate sau cu jnepeni îşi fac apariţia. Scopul nostru este să găsim Brâul cu Jnepeni, care ne va conduce în V. Ţapului.

Trebuie căutat (vezi harta 10) în zona de la baza Hornului Ascuns, a Hornului Central şi a Hornului Strungii Negre,

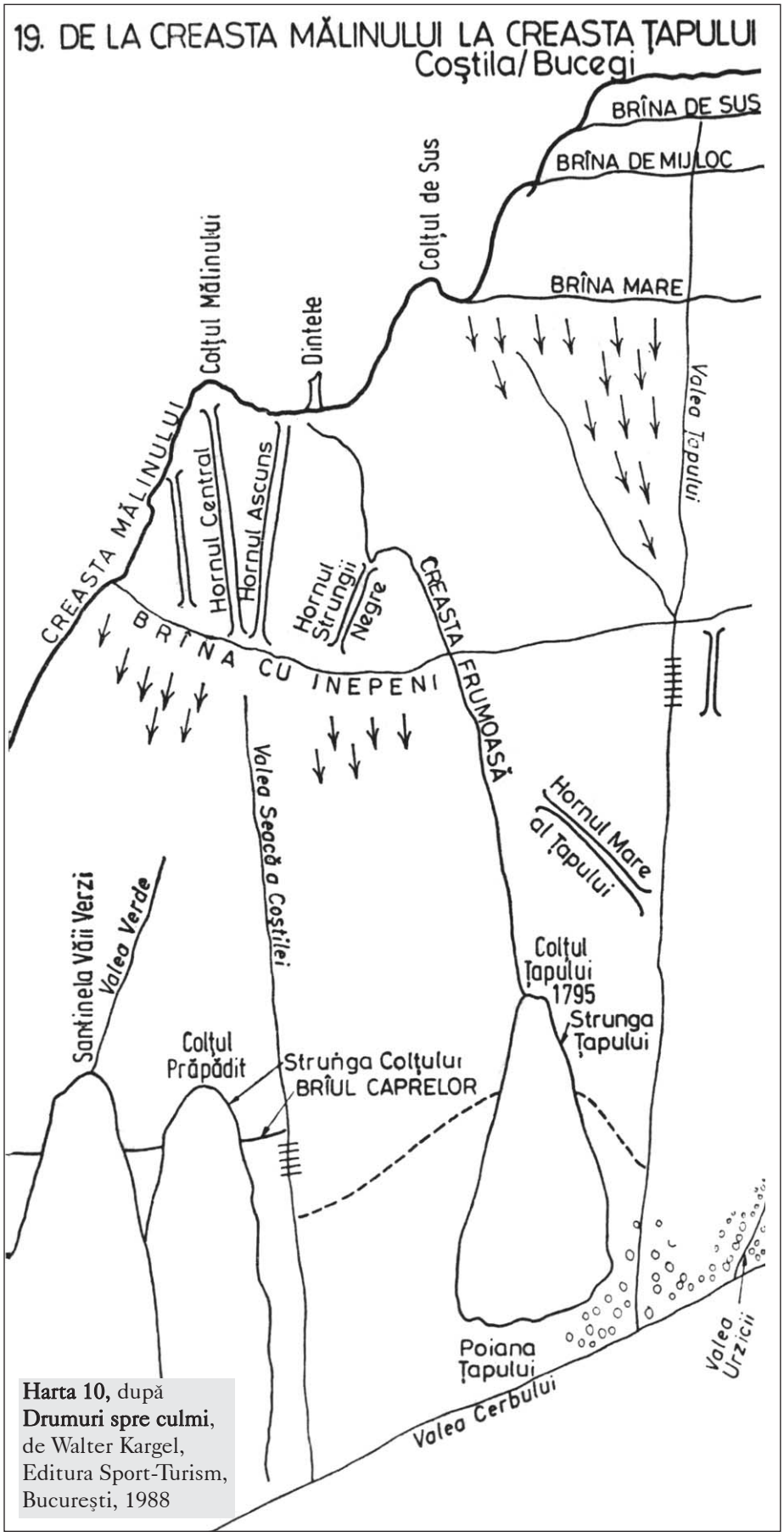

Harta 10, după **Drumuri spre culmi**, de Walter Kargel, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1988

aflate toate deasupra noastră în Creasta Mălinului (foto 5). Nu este lesne de găsit brâul care trece în V. Ţapului.

Aşadar, recomand ca trecerea în V. Ţapului să se facă peste Creasta Frumoasă, cât suntem încă pe firul V. Seci, învingând jnepenii şi atingând creasta în zonele ei superioare mai blânde.

Dacă urcăm până sub perete (putem ieşi în Brâna Mare a Coştilei după o escaladă a Hornului Ascuns, dar este mai dificil) vom întâlni pe drum câteva brâne care traverseaza firul. (Una singură, aflată chiar la baza Hornurilor conduce spre stânga, către V. Mălinului, promiţând să aibă continuitate până în firul acesteia.)

Dacă suntem în grafic cu timpul pentru ziua respectivă putem urca pentru divertisment Hornul Strungii Negre, din a cărui obârşie admirăm cu răsuflarea tăiată firul Ţapului, aflat în abisul de sub noi şi finalul Crestei Frumoase, în inima căreia ne aflăm. Coborârea se face cu atenţie până în punctul de pornire.

Creasta Frumoasă sau Creasta Viilor Senzaţii, care ne-a însoţit de la Colţul Ţapului până aici, prezintă câteva zone mai plate şi cu jnepeni. Dar, pentru a trece în Ţapului avem o variantă chiar din firul V. Seci, într-o zonă în care creasta este orizontală şi plină de jnepeni. Dacă am urcat până la baza Hornurilor şi suntem deja prea sus, putem traversa până în Creasta Frumoasă pe brâne şi apoi coborâm pe aceasta până când avem posibilitatea să trecem în V. Ţapului. Un tăpşan mai larg, însoţit de un brâneag mixt (stâncă şi iarbă) ne conduce în scurt timp în firul văii.

Celelalte brâne aflate pe Creasta Frumoasă, mai sus de acest punct, prezintă discontinuităţi în zona superioară, dar apoi coboară expus, dar cert, spre vale.

Din firul Ţapului urcăm pe coastele cu stâncă sănătoasă din dreapta firului, încă 30-40 minute până la panglica Brânei Mari a Coştilei (foto 7, harta 10). Admirăm din acest punct Creasta Mălinului, cu Colţul omonim, Dintele şi Colţul de sus (foto 8). Observăm în Creasta Frumoasă ieşirea din Hornul Strungii Negre, în care am ieşit dacă am urcat hornul (foto 6). Peste V. Mălinului admirăm Colţul Gălbinele şi Colţul Strungii, cu Strunga Gălbinele.

Din acest punct avem două opţiuni: fie să mergem spre V. Mălinului, fie spre Valea Priponului.

Hăţaşul Brâului este clar conturat, fie într-un sens, fie în celălalt. Până în V. Cerbului (vezi harta 1) mai facem aproximativ 2 ore, timp în care trecem peste Văile Urzicii şi Caprelor (vezi harta 11), peste crestele ce le despart şi coborâm pe hăţaşul V. Priponului până la bordeiul de deasupra potecii marcate a Văii Cerbului.

Valea Mălinului o atingem mai rapid şi putem urca firul principal sau feţele din stânga sa şi în circa 1½ ore de la Brâna Mare ieşim în platou.

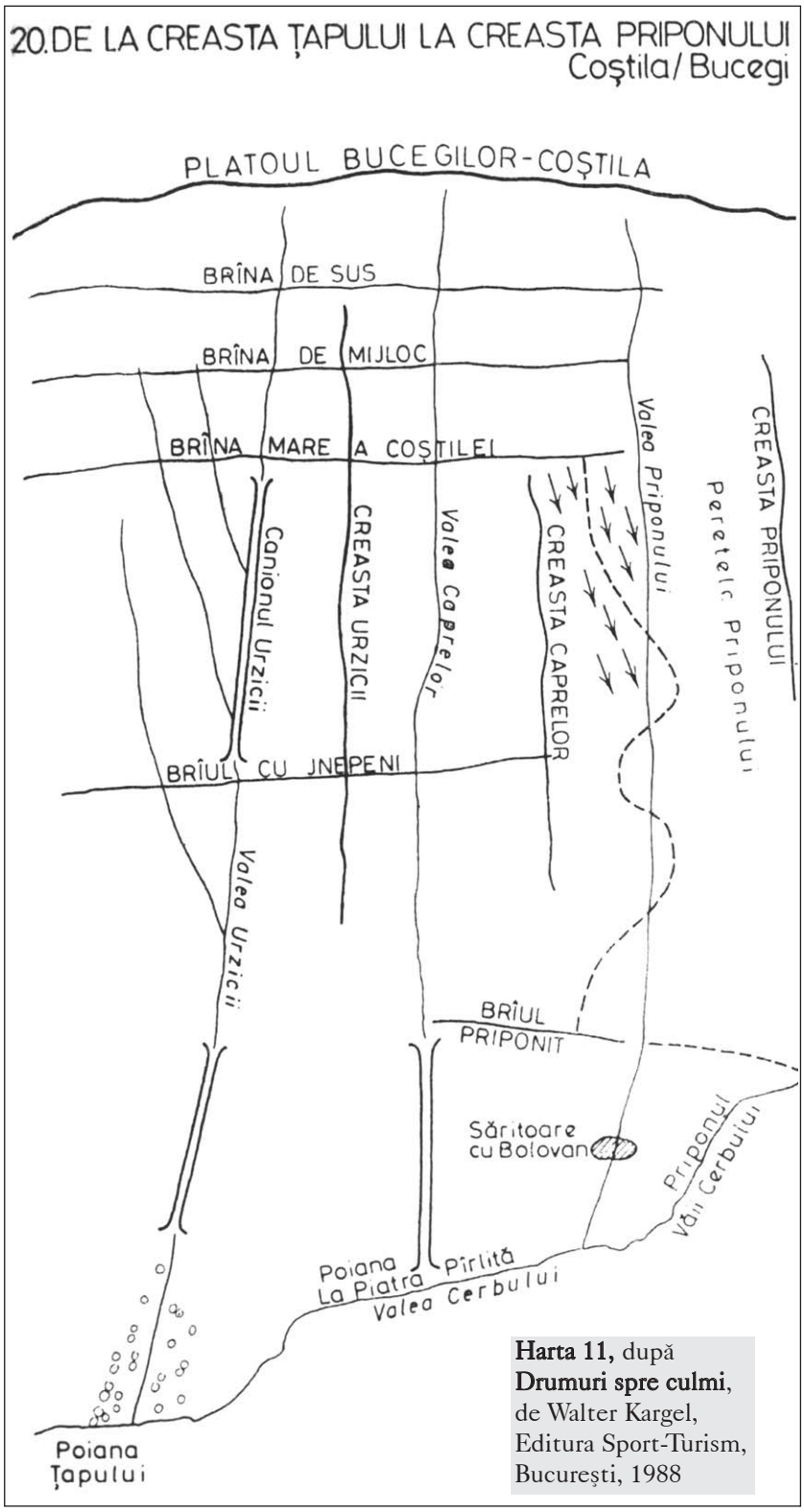

Harta 11, după **Drumuri spre culmi**, de Walter Kargel, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1988

Recomandări:

- să abordăm traseul toamna, când vegetaţia este mai rară în zona în care ea pune probleme de orientare (Valea Mălinului - Valea Seacă a Coştilei);
- să studiem cărţile **Drumuri spre culmi**, de Walter Kargel, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1988 (paginile 33-39, 147, 148) şi **Bucegii. Turism-Alpinism**, de Emilian Cristea şi Nae Dimitriu, Editura Uniunii de Cultură Fizică şi Sport, Bucureşti, 1964 (paginile 277, 286, 291);
- să cunoaştem în prealabil traseele Brâului Mare al Coştilei, Văii Mălinului şi Văii Priponului şi în general arterele de bază ale Coştilei;
- să avem o cordelină de 40 m, pentru o eventuală retragere forţată;
- pe zăpadă şi pe vreme potrivnică, ruta nu este recomandată.

Sursa informaţiilor * Până la 2100 metri se ajunge cu maşina * În miez de zi, căldură teribilă * Eroziune glaciară amplă * la 2630 metri, cea mai înaltă localitate temporară din jurul Mării Negre * Spre case, cu funicularul

Munţii Kackar (3936 metri)

text şi fotografii:
Leontin şi Emilia ŞUTEU
(Oradea)

Caniculă

Tura de anul trecut (din Munţii Aladaglar) ne-a deschis apetitul pentru munţii Turciei, spectaculoşi şi puţin cunoscuţi turiştilor. Pe 8-17 august 2006 a venit rândul Kackarului.

Situat în zona de nord-est a Turciei, Kackarul are trei subdiviziuni: Kavrun, zona centrală, cea mai înaltă; Altiparmak, zona estică, cea mai pitorească; Vercenik, zona vestică, mai puţin umblată, cu relieful cel mai accidentat (vezi hărţile 1 şi 2).

După ce am tras de pe Internet toate hărţile existente, date GPS, după ce am citit sumedenie de descrieri sumare şi contradictorii, am imaginat un traseu de 10 zile care să ne ducă pe vârful cel mai înalt (3936 m), să traverseze creasta principală de la sud la nord (între zonele Kavrun şi Vercenik) şi să traverseze înapoi, în versantul sudic, prin zona Altiparmak.

În rucsaci am înghesuit, pe lângă mărunţişuri, cortul de iarnă, sacii de dormit pentru trei anotimpuri, alimente uşoare, uscate sau deshidratate pentru 10 zile (supe şi macaroane la plic, brânză sărată, biscuiţi, stafide, alune, glucoză), primus cu două butelii de 190 g şi îmbrăcăminte (polare, hanorace goretex, pelerine). Rucsacii au avut în jur de 18 kg fiecare. Am luat bocanci uşori, de vară şi sandale "de munte" pentru momentele de relaxare.

Am plecat din Oradea, vineri 4 august 2006 cu trenul care ne-a lăsat sâmbătă în Bucureşti iar duminică pe la prânz tot trenul ne-a lăsat în Istanbul, pe o căldură greu de suportat. Viza turcească am cumpărat-o, fără probleme, la punctul de frontieră din Kapicule, cu 10 USD de persoană.

Cu experienţa de anul trecut, ştim cum e treaba pe aici, aşa că nu mai suntem stresaţi şi totul merge cursiv. Schimbăm rapid, chiar în gară, 500 USD în lire turceşti (1 USD = 1,43 YTL). Poate că în oraş, la "doviz", am fi găsit lire la un curs mai favorabil dar, fiind duminică, numai ghişeul din gară funcţionează. Cu 1,3 YTL de căciulă traversăm Bosforul cu feribotul de Harem (autogara asiatică). Briza şi răcoarea apei albastre ne înviorează imediat, dar cele două nopţi şi o zi de caniculă pe tren nu se şterg aşa de uşor, mărturie rămânând hainele năclăite de transpiraţie. La autogara Harem avem noroc cu carul, găsesc un autobuz spre Erzurum (2 x 60 YTL) care pleacă în mai puţin de o jumătate de oră.

Asia

După încă o noapte de moţăială suntem în Erzurum, la circa 1200 km de Istanbul. Descărcăm bagajele în autogara mare, rătăcim printre ghişee şi în scurt timp suntem posesorii a două bilete (pentru suma de 30 YTL) spre Yusufeli (vezi harta), cel mai apropiat oraş de Munţii Kackar, iar autobuzul pleacă imediat. Din nou la drum.

Deşi zona seamănă cu o câmpie, altitudinea depăşeşte 1800 m. Treptat, apar ceva dealuri golaşe care se transformă în munţi din ce în ce mai impunători. Valea pe care coborâm capătă caracter de canion. Peisajul e spectaculos dar, autobuzul fiind arhiplin şi drumul foarte cotit, nu apuc să fac nici o poză. După 75 km de munţi înalţi, abrupţi, presăraţi pe alocuri cu păduri de pin, intrăm în ultima localitate "importantă", Yusufeli. De fapt Yusufeli e un mic orăşel, cu câteva străzi (imaginile 3, 4).

Aici facem ultima aprovizionare (3 pâini şi 3 sticle cu apă), mâncăm ceva la o locantasi (restaurant cu autoservire) civilizată şi, pe la ora 16, ne suim în microbuzul (pe aici se zice minibus sau dolmuş) care ne va duce în Olgunlar (vezi harta), sătucul din care demarează tura noastră. Printre lăzi de roşii, pâine... ne înghesuim împreună cu o trupă de cehi şi una de israelieni. Nemaiîncăpând în dolmuşul ultraaglomerat, patru localnici, cu o sumedenie de bagaje, se suie pe portbagajul de pe acoperiş. După 35 kilometri de drum îngust, întortocheat şi periculos de aproape de

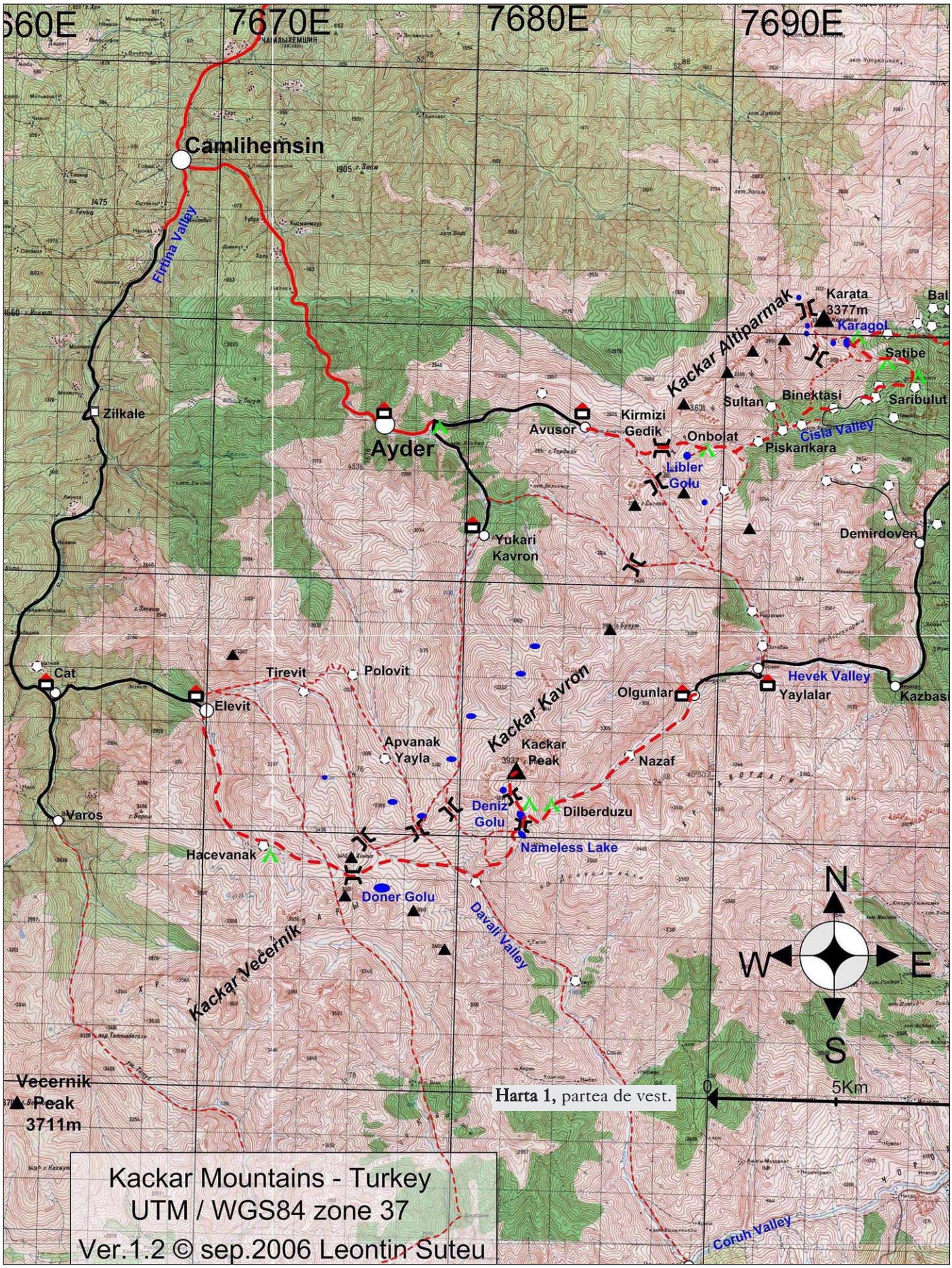

Harta 1, partea de vest.

Harta 1, partea de vest.

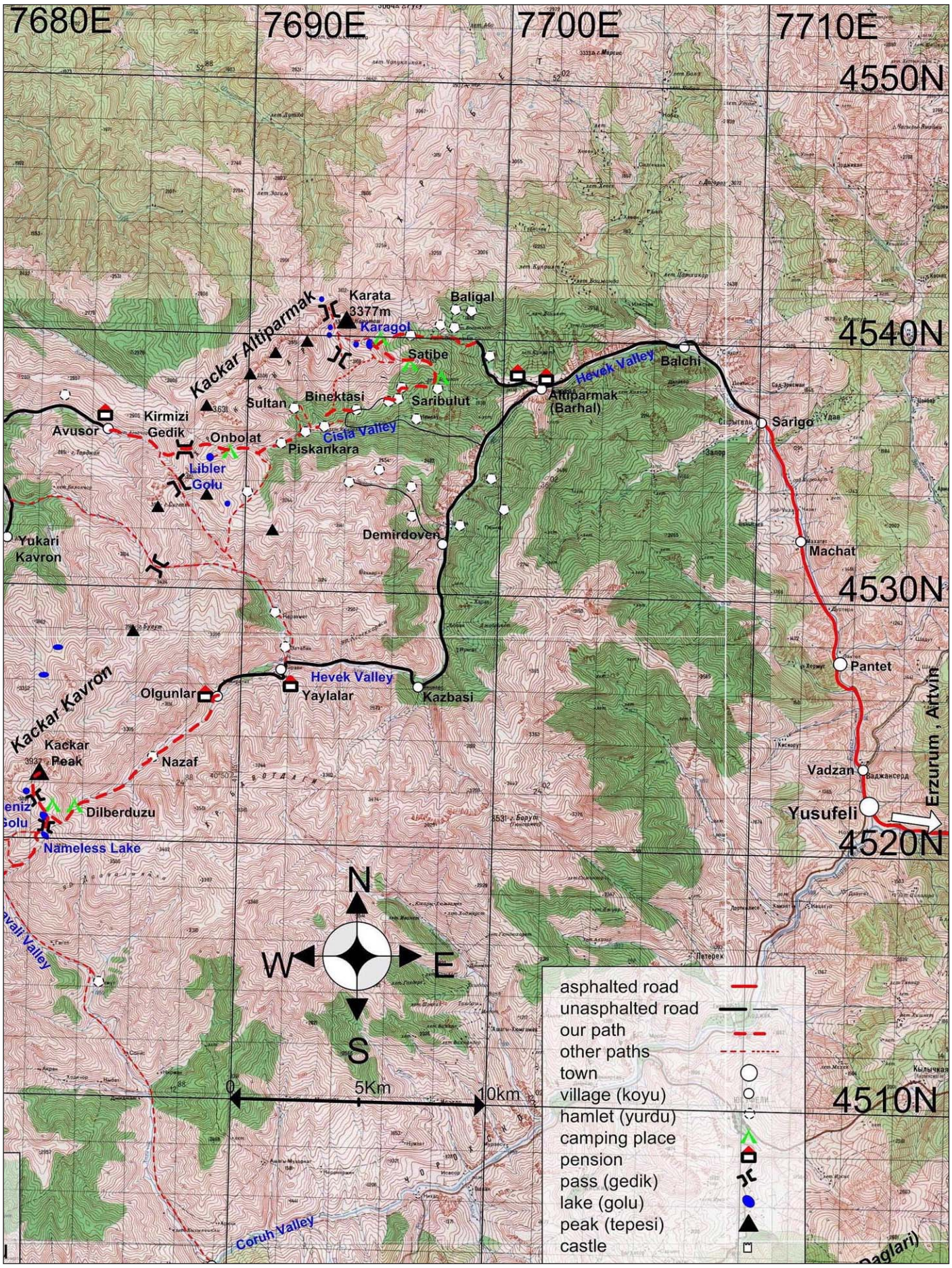

Harta 1, partea estică.

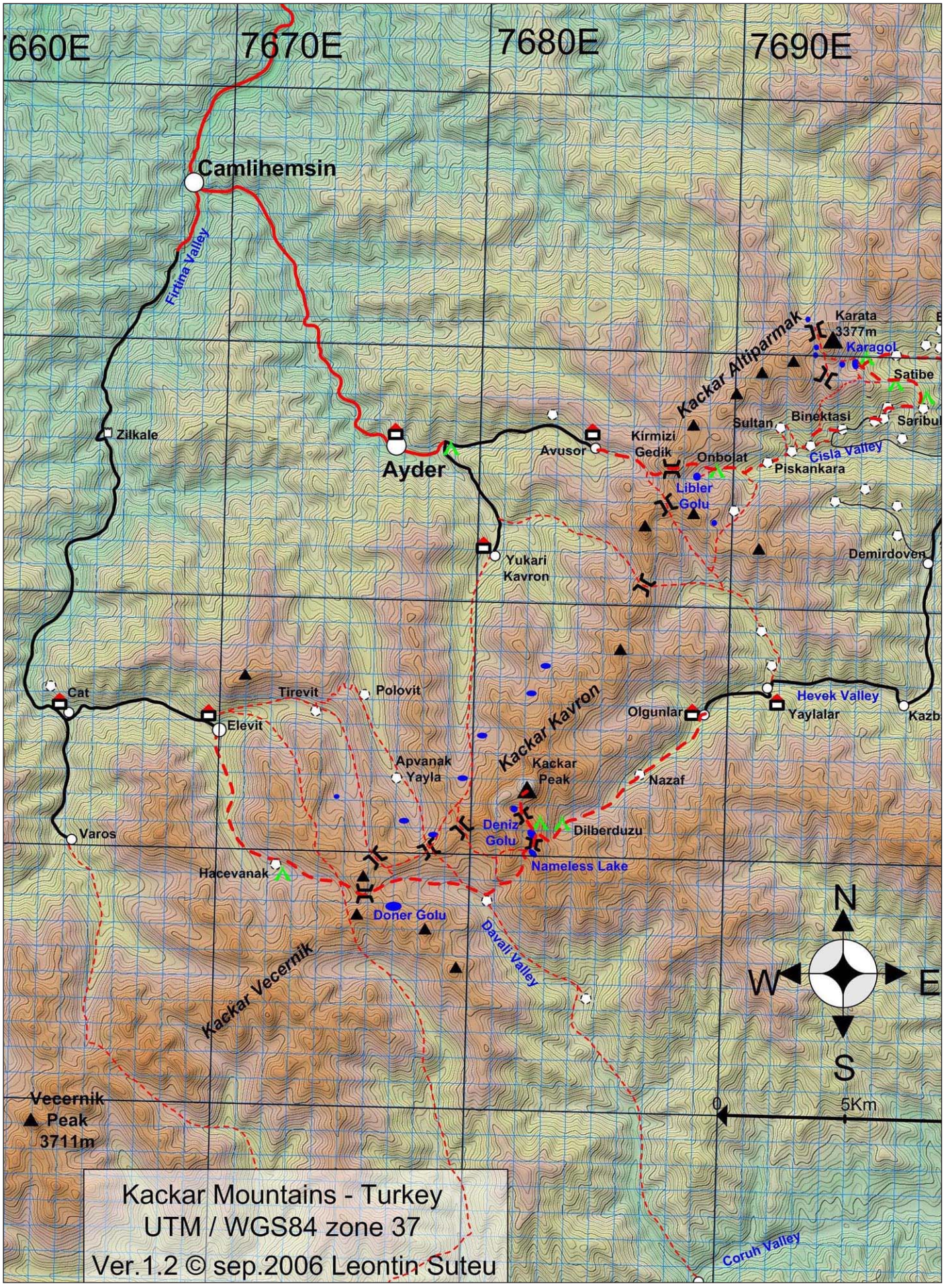

Harta 2, partea de vest.

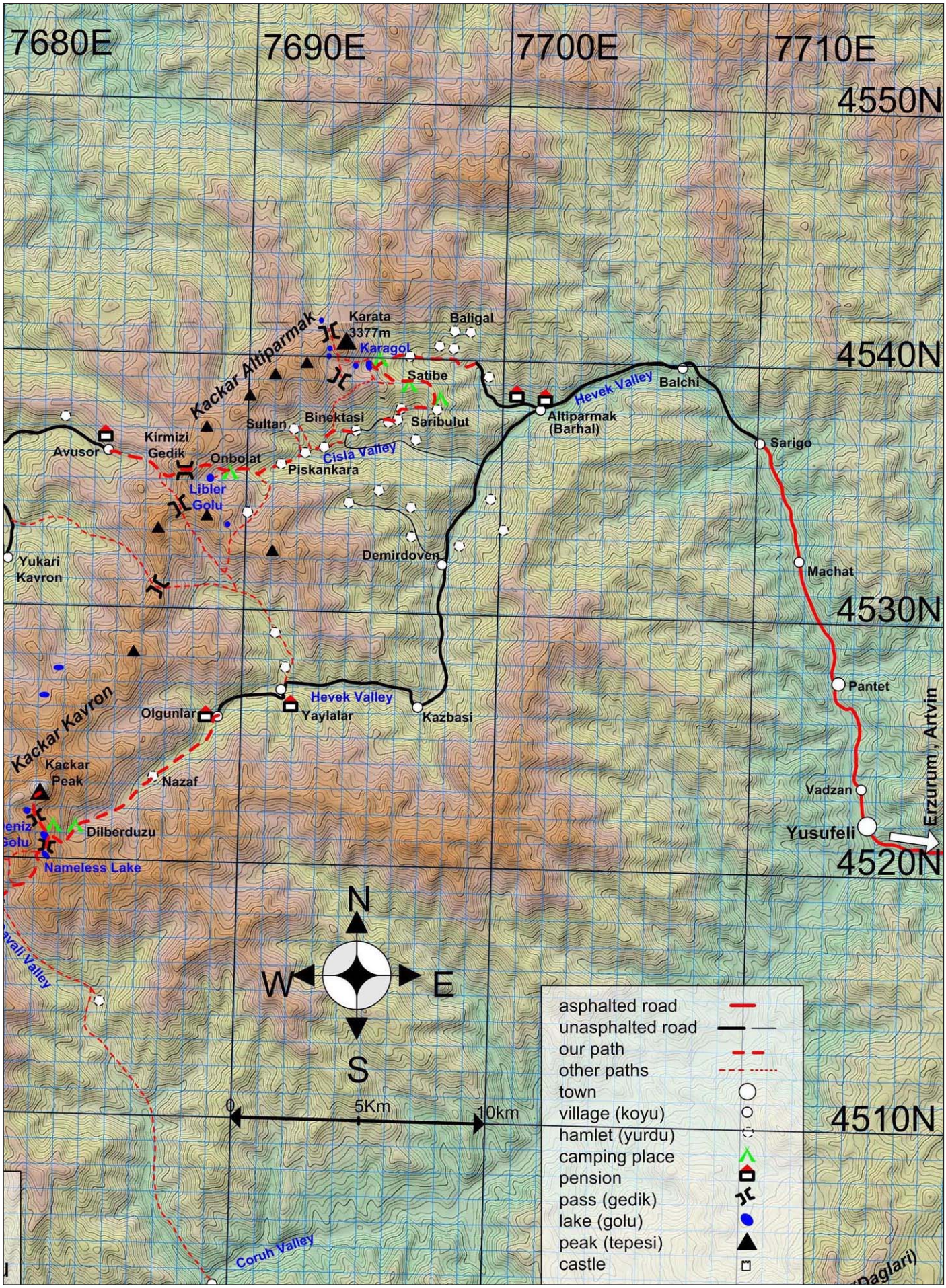

Harta 2, partea estică.

3 Yusufeli, orăşel la marginea muntelui, cu câteva străzi.

marginea prăpastiei ajungem la destinaţie, inclusiv cei care s-au urcat deasupra, şi care nu ştiu prin ce minune au reuşit să nu pice din cauza hârtoapelor şi a frânelor bruşte.

După ce am lăsat în urmă cătunele Altiparmak (Barhal; imaginile 5, 6) şi Yaylalar (foto 7), ele însele locuri bune de pornire în ture, am ajuns la Olgunlar (2100 m), cătunul aflat la cea mai mare altitudine unde se poate ajunge cu maşina (imaginile 8, 9). Suntem în faţa pensiunii Deniz Golu, e aproape de asfinţit şi suntem obosiţi. Hotărâm să tragem la pensiune, mai ales că preţul e acceptabil (30 YTL camera cu duş la comun).

4 Moşi bărboşi, cu tichii pe cap, par să aibă îndeletnicire preferată sorbitul ceaiului.

Dimineaţa, pe la 8, suntem pe potecă înhămaţi la rucsacii noştri. Urcăm mai întâi printre casele pitoreşti, de lemn, ale cătunului, traversăm valea şi urcăm uşor de-a lungul văii, în versantul drept (imaginile 10, 11). Peisajul e dominat de păşuni, mai puţin în faţă unde se profilează crestele. Pe la 2400 m trecem prin cătunul Nazaf (vezi harta; foto 12), din păcate cam părăsit şi în ruină.

Curând valea se bifurcă iar poteca se avântă în sus, spre stânga. Noi o urmăm admirând covorul multicolor al florilor, facem stânga şi ne trezim brusc într-o

mică căldare înierbată, străbătută la mijloc de un pârâiaş, în care sunt adăpostite multe corturi. E tabăra de la Dilberduzu, la 2880 m (imaginile 13, 14), locul de unde încep cele mai multe ascensiuni spre Vârful Kackar.

Deoarece noi vrem să traversăm creasta spre nord, ne hotărâm să urcăm la următoarea tabără, cea de lângă Lacul Deniz (Deniz Golu; imaginile 15-18). Nu e prea cald, sunt numai 25 de grade la umbră, însă soarele ne toropeşte aşa că facem un popas lângă tabără. Nu găsim nici un loc umbros dar ne amenajăm cu pelerinele, rucsacii şi nişte sfori un fel de tendă. Pe la ora 16 e mai răcoare aşa că ne mobilizăm şi continuăm urcuşul, mai întâi pe firul pârâiaşului, pe urmă cotim spre dreapta peste un picior stâncos. Deodată valea se deschide şi în faţă noastră apare căldarea Lacului Deniz (Lacul Mare, în turcă) situat la 3370 m altitudine. Aproape toată căldarea e ocupată de suprafaţa albastră a apei iar în faţă se înalţă o creastă impunătoare, zimţată. Număr vreo 12 corturi în jurul lacului; căutăm şi noi un loc mai ferit de vântul care bate în rafale. După o oră stăm tolăniţi lângă cortul aşezat pe o platformă netedă dar pietroasă, legat bine cu multe sfori de bolovanii din jur. Seara a trecut repede fiindcă pe aici soarele apune înainte de ora 20. Înfulecăm o supă şi nişte macaroane de la plic, meniu care va deveni standard în următoarele 10 zile; apoi tragem cortina.

Dimineaţa mă trezesc pe la 5, ca să prind răsăritul. Cerul e senin iar vântul bate în continuare în rafale de 30-40 km/ oră. Termometrul arată 10 grade Celsius. Soarele se ridică roşu dinspre Munţii Georgiei şi poleieşte stâncile şi vegetaţia. Din punct de vedere fotografic răsăritul e banal, şi aşa va fi în fiecare zi de acum încolo; nici un firicel de nor pe cerul strălucitor.

Pe la 7 e deja cald şi încep să apară cei din tabăra de jos care vor să urce Vârful Kackar. Vin în grupuleţe şi, cum păşesc în căldare, toţi spun invariabil, indiferent de limbă, Uauuu!

Noi facem însă o pauză, căci cele 3 zile şi 3 nopţi de curent pe tren şi aer condiţionat în autobuz ne-au dat senzaţii de început de răceală. Hotărâm să amânăm urcuşul pentru ziua următoare, ca să nu agravăm inflamaţia gâtlejurilor. Lia rămâne în sauna din cortul bătut de soare, eu mă duc în recunoaştere ca să văd traseul de traversare a crestei. După

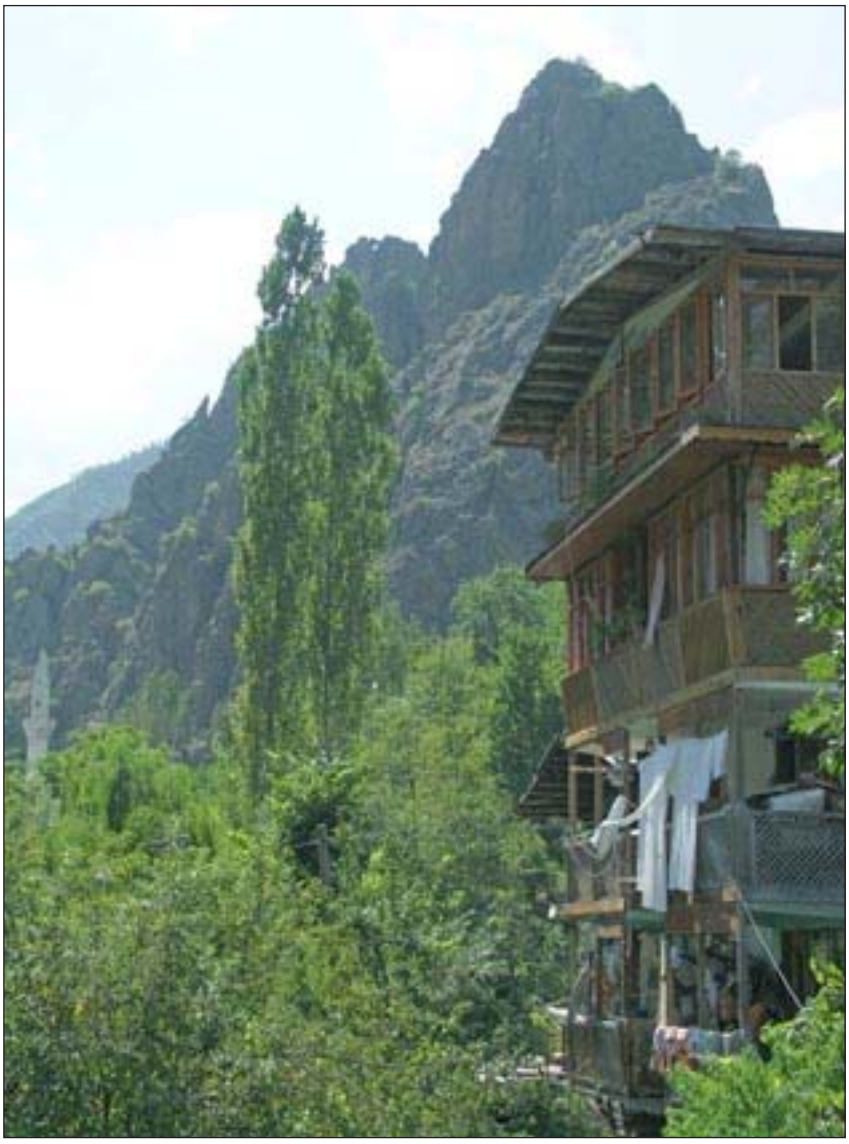

5 Pensiune supra-supraetajată la Altiparmak (Barhal).

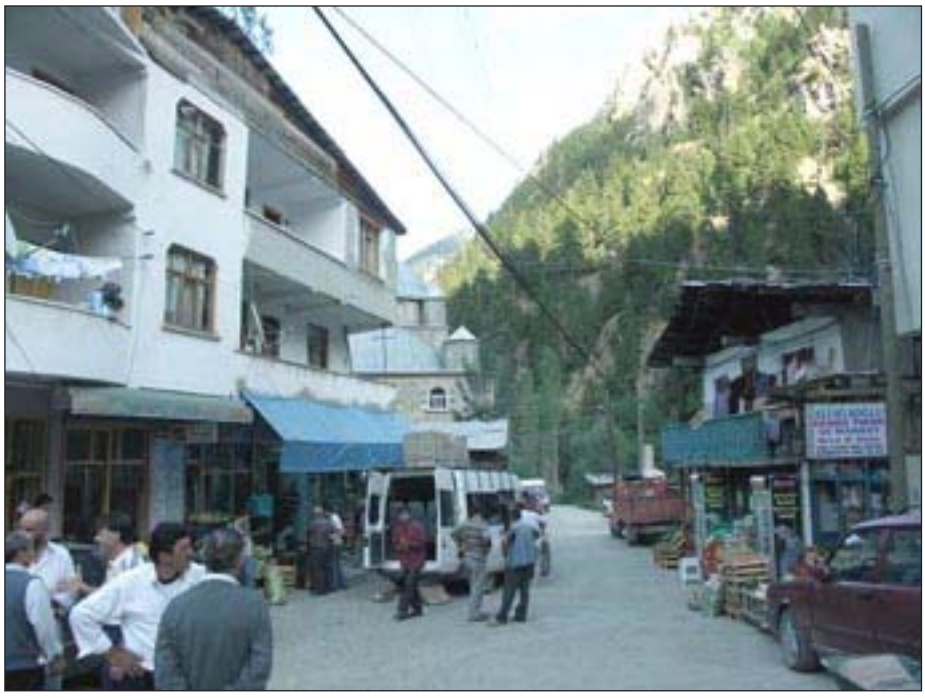

6 Altiparmak, centrul; magazine, pensiuni, aglomeraţie.

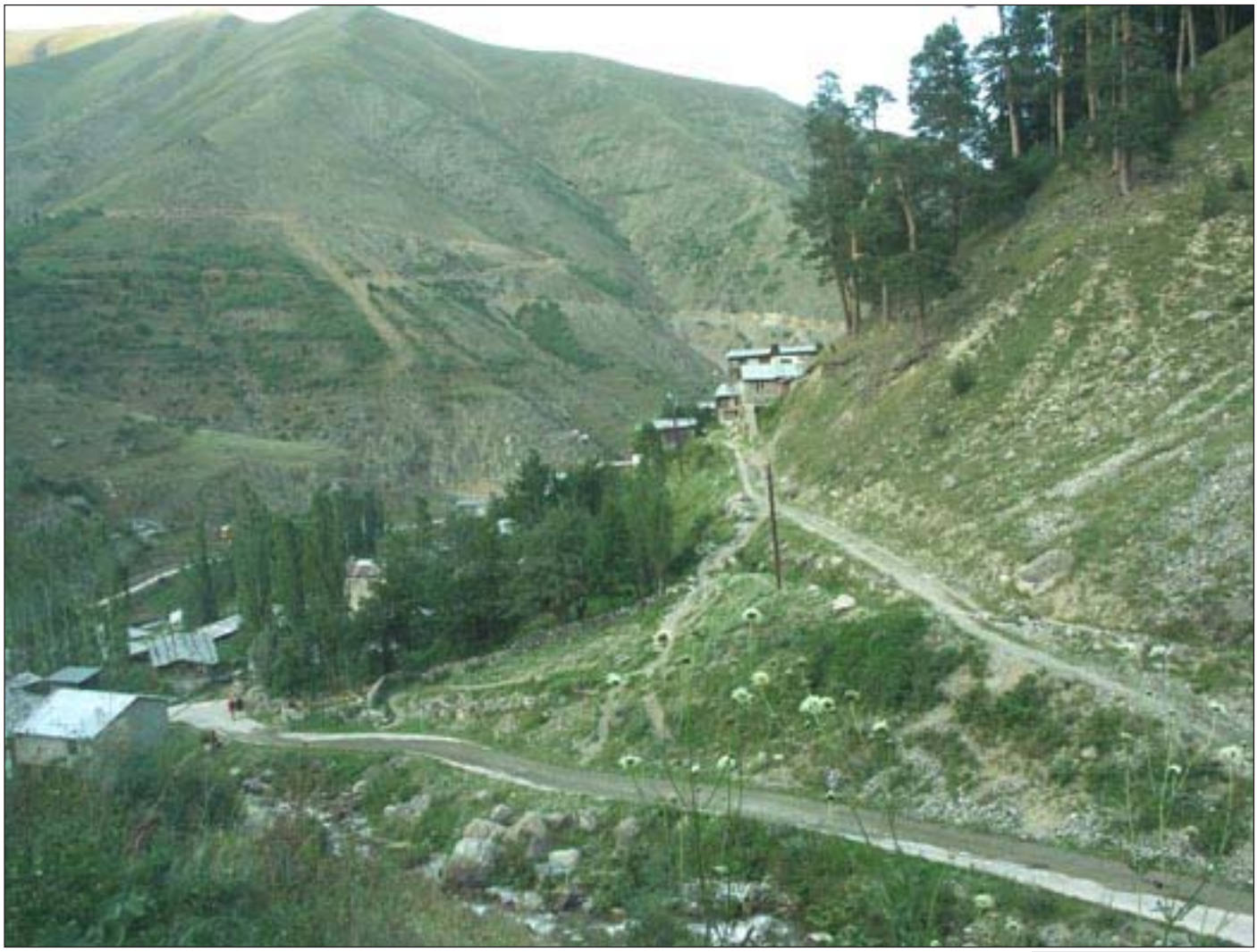

7 Cătunul Yaylalar, cocoţat pe o coastă abruptă.

8 Mijloace de transport, la marginea Orgunlarului.

9 Olgunlar, arhitectură tradiţională locală.

10 Zona pastorală Olgunlar (Olgunlar Yayla, în limba turcă).

11 Primul drumeţ.

12 Cătunul Nazaf. Cam o oră în amonte de Olgunlar. Aproape părăsit.

13 Urcând spre Dilberduzu.

14 Tabăra Dilberduzu, la 2880 metri.

15 Tabăra de la Deniz Golu, la 3400 metri.

17 Lumina dimineţii este mai interesantă decât micul dejun.

16 Căldarea Lacului Deniz, la răsărit de soare.

18 Lacul Deniz (Deniz Golu).

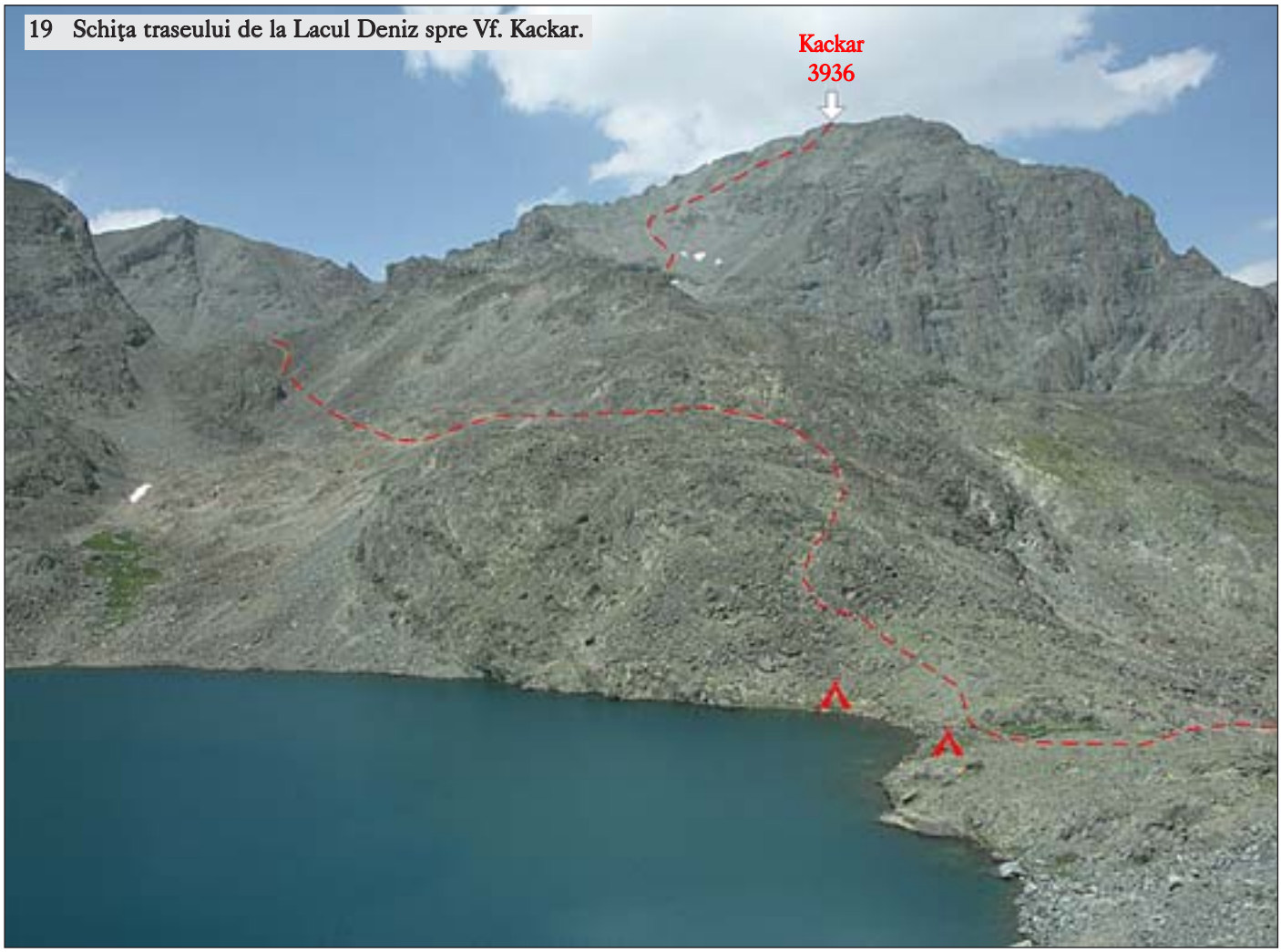

19 Schiţa traseului de la Lacul Deniz spre Vf. Kackar.

20 Căldarea sudică a Vf. Kackar.

21 Mai sus nu se poate: Vf. Kackar, 3936 metri.

22 Vf. Kackar. Vedere spre sud-vest, peste Lacul Deniz.

23 Vf. Kackar, vedere spre nord.

o plimbare de câteva ceasuri spre vest mă întorc în tabără, la un pui de somn. Spre seară, cam toţi care au fost pe vârf s-au întors. Pe la ora 18 vin ultimii întârziaţi. Unul dintre vecinii noştri, un tip din Israel, calcă ca pe ouă. Ajunge la cortul lui, se trânteşte în faţă intrării şi nu mai mişcă vreo jumătate de oră. Oare aşa de greu o fi?

Vârful

Azi e ziua cea mare. Pe la 6,30 ne avântăm spre vârf. Lia nu are bagaj dar eu am rucsac cu ceva haine, merinde şi apă. Dacă ieri se urca în şir luuung, azi suntem singuri. De altfel, în cursul zilei de ieri au dispărut majoritatea corturilor. Traversăm un picior pietros şi ocolim o căldare, pe curbă de nivel, în versanţii cu bolovani mari. Ajungem într-o şa cu vedere de ansamblu asupra traseului ce ne aşteaptă (imaginile 19-24).

Coborâm o coastă abruptă, pe o potecă umedă, lunecoasă, unde traversăm şi o porţiune scurtă de zăpadă. Am ajuns în căldarea de sub vârf, pe la 3600 m. În stânga, în versant, stă agăţat un gheţar. De sub el se scurge un pârâiaş care alimentează un mic lac. Din când în când se aud pietre căzând din zona gheţarului. Noroc că drumul nostru o ia spre dreapta, peste nişte morene brăzdate de canale de eroziune. În toate direcţiile e un adevărat haos, bolovani peste stânci şi invers.

Din loc în loc, câte o momâie ne ghidează pe traseu dar sunt multe locuri unde nu ştii încotro s-o iei. Drept în faţă, către nord, ne taie calea un perete vertical înalt cât un bloc cu trei etaje, şiroind de apă. Sperând că nu pe acolo e traseul, ne apropiem. O momâie ne ghidează puţin la stânga, într-o scurtă şi uşoară căţărare. Urmează o traversare de vreo 6 metri pe o faţă înclinată mai expusă şi ieşim la o potecă care ne scoate deasupra peretelui vertical.

De aici începe urcuşul final, pe versantul înclinat la peste 45 de grade. Mai în stânga, mai în dreapta, după momâi sau, în lipsă, după preferinţe. Mai am vreo 100 de metri până-n vârf şi nu mai ştiu pe unde să o iau. În toate direcţiile văd numai grohotişuri abrupte. Spre stânga văd o mică şa care pare mai uşor de abordat. Accelerez ritmul şi, în câteva minute, ajung la ea. În faţă mi se deschid perspective colosale. Versanţii nordici sunt abruptţi, prăpăstioşi, imposibil de coborât fără coardă. Vârful e la vreo 100 de metri mai spre dreapta dar accesul de aici e periculos, creasta care ne desparte fiind ascuţită şi formată din bolovani instabili. Lia, care e mai jos şi mai spre dreapta, chiar sub vârf, îmi strigă că pe acolo e mai uşor. Cobor în direcţia ei şi, cu un ultim efort, urcăm porţiunea finală. După 4 ore de la plecare suntem pe vârf, iar GPS-ul arată o altitudine de 3936 m. Tragem aer în piept cu nesaţ şi nu ne mai săturăm privind în toate direcţiile.

Spre sud cerul e albastru, presărat cu nori albi. Spre nord orizontul e acoperit de o mare de nori din care vârfurile ies ca nişte insule. Marea Neagră e invizibilă sub stratul de nori care se întinde parcă la infinit. Spre est şi vest, munţii se întind parcă la nesfârşit. Zgomotul unor puternice căderi de pietre ne smulge din contemplare. Se aude dinspre est, din direcţia unei custuri foarte abrupte pe care se văd nişte siluete. Pe

24 Custura estică. Pe aici se urcă Vf. Kackar din versantul nordic.

25 Geometrie pastorală. Cătun pe Valea Davali.

26 Vedere spre Masivul Kackar Kavrun, de la obârşia Văii Davali.

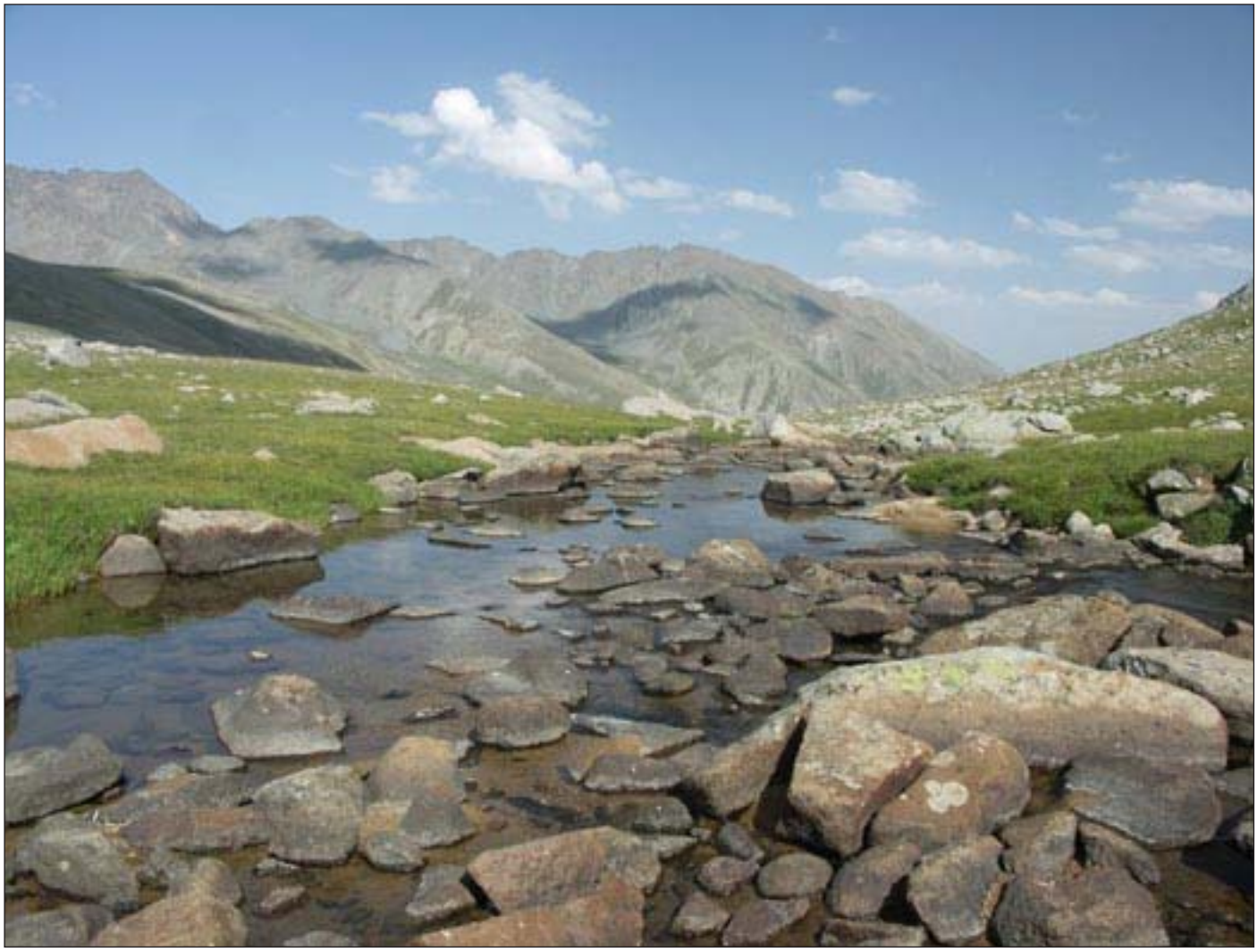

27 Trecătoarea Hacevanak.

acolo se urcă dinspre versantul nordic. Câteva minute mai târziu apar și cățărătorii, un grup de patru turci, echipați destul de modest, cu adidași. Turcii confirmă că traseul dinspre nord e mai dificil dar nu știu destulă engleză ca să ne dea amănunte.

Turcii dibuiesc, printre pietrele de lângă momâia care marchează vârful, o cutie de tablă, registrul de vârf. Răsfoim și noi paginile registrului și citim lista și impresiile celor care au urcat până aici în acest an. Normal, cei mai mulți sunt turci. Urmează o mulțime de israelieni, mulți cehi, ceva germani veniți în grupuri mari, dar nici un român. Ne iscălim și o luăm la vale. Ceva mai jos întâlnim câțiva drumeți plecați de la Dilberduzu, care ne întreabă gâfâit dacă mai e mult până-n vârf. La coborâre, privind dintr-o altă perspectivă traseul, rătăcim din nou pe grohotișuri. În unele locuri o luăm direct în jos, având grijă să nu dislocăm avalanșe de pietre.

În scurt timp suntem jos în căldare. Urcușul peste picioarele de munte care separă căldarea asta de căldarea Lacului Deniz ni se pare acum foarte obositor... E a treia dimineață la Deniz Golu. Noaptea a fost liniștită și fără vânt iar pe cer nici urmă de nor. Temperatura însă e mai scăzută, doar 5 grade Celsius.

Traversare

Azi e ziua traversării așa că strângem lucrurile în viteză. O pereche din Israel ni se alătură. Traversăm mai întâi o crestuță la sud-vest de lac și coborâm în căldarea largă a Lacului Nameless. În locul ăsta traseele de traversare se bifurcă. Israelienii vor să meargă spre Yukari Kavrun, așa că o apucă către vest, peste o altă crestuță și apoi alta până la creasta principală, pe care o vor traversa ceva mai la vest de Vârful Kackar.

Noi vrem să traversăm creasta printr-o trecătoare situată între Masivele Vecernik și Kavrun, spre cel mai înalt cătun de la Marea Neagră, Hacevanak. În fața noastră, către vest, se cască Valea Davali la a cărei obârșie se află trecătoarea noastră. Avem de ales între două variante: fie coborâm în Valea Davali, până pe la 2500 m și urcăm apoi pe firul ei până în trecătoare, fie facem o scurtătură încercând să mergem pe curbă de nivel spre nord-vest, printre posibilele căldări din versantul estic al Văii Davali. Deoarece aici căldările pot fi foarte accidentate alegem prima soluție. După o lungă dar ușoară coborâre pe o vale abruptă, presărată cu iarbă și numeroase flori suntem pe firul Văii Davali (imaginile 25, 26).

Ceva mai în aval se zăresc casele de piatră ale unui cătun pastoral. În afara unor vite care pasc toropite de căldură nu e nici țipenie. De altfel, de aici până în Elevit nu vom mai întâlni nici un turist. Din cauza căldurii ne adăpostim câteva ore la umbra minusculă a unei stânci. Pe la ora 16 ne mobilizăm și o luăm agale în sus. Poteca șerpuiește de-a lungul cursului de apă, printre pajiști smălțuite de flori.

Apa curge din abundență pe aici așa că nu mai trebuie să o cărăm în rucsaci. Treptat, panta devine tot mai mare și ajungem pe prima treaptă glaciară, pe la 2700 m. Cuveta este largă iar fundul ei e neted și acoperit cu iarbă.

De aici valea coteşte către vest. Spre nord, creasta e ferestruită de trecători, cea mai apropiată de noi, Davanali Asiti

(3190 m) duce către cătunul pastoral Tirevit Yayla. Trecătoarea noastră încă nu se vede. Mai urcăm o treaptă glaciară şi ni se arată capătul văii. Acolo unde GPS-ul indică trecătoarea, după coordonatele scoase dintr-o hartă topografică rusească, se înalţă o barieră abruptă aparent de netrecut. Spre uşurarea noastră, spre stânga bariera se lasă, iar panta e uşoară şi străbătută de o potecă. Încă un efort şi suntem în trecătoare, la 3167 m, unde o imensă momâie străjuieşte poteca pastorală (imaginea 27). În ciuda vântului care bate în rafale, zăbovim un moment ca să savurăm perspectiva. În spate se vede Masivul Kackar Kavrun, în toată splendoarea celor peste 3900 m.

În faţă se deschide o vale întunecoasă, abruptă şi plină de bolovănişuri. Se înserează aşa că trebuie să accelerăm coborârea până într-un loc de campare confortabil. Poteca bine definită face serpentine, iniţial pe versantul drept al văii şi ne scoate apoi pe firul ei. În partea stângă stâncile căzute de pe vârf au format un fel de baraj arcuit, de zeci de metri înălţime. În dreapta potecii, pietrele s-au întins la vale, ca un râu. Aici, în versantul nordic, eroziunea glaciară pare să fie mai pronunţată ca pe versantul sudic (imaginile 28, 29).

28 Râu de bolovani. Rezultatul eroziunii glaciare în versantul nordic.

După un kilometru, panta s-a mai domolit. Poteca însoţeşte acum cursul de apă şi traversează numeroase turbării prin vegetaţia din ce în ce mai deasă, apoi urcă pe versantul drept al văii. După aproape 2 ore de la trecătoare, la ceasul asfinţitului, zărim căsuţele de piatră ale cătunului Hacevanak (imaginile 30-32). La cei 2630 m altitudine, se zice că ar fi cea mai înaltă localitate temporară din jurul Mării Negre. Un bărbat tânăr ne zăreşte şi ne face semn să ne apropiem. Îi arătăm valea şi facem semnul dormitului, cu mâinile sub cap. El ne întreabă *oda*, *cadir* adică cameră sau cort şi, la precizarea noastră, cadir, ne arată valea, cu un semn de invitaţie. După ce am pus cortul am savurat o seară liniştită, tulburată numai de lanternele copiilor din cătun care ne căutau frecvent prin întuneric.

Dimineaţa traversăm din nou casele cătunului. La lumina zilei arată mult mai dărăpănate ca aseară. Numai vreo patru mai sunt locuite, celelalte sunt în ruină. Două babe stau la taclale pe o băncuţă, în faţa unei case mai acătării. După *merhaba*-ul regulamentar ne întreabă prin gesturi dacă ne trebuie ceva de mâncare. Mai avem ceva resurse aşa că refuzăm şi o luăm la picior.

O vreme poteca merge pe versantul drept, la vreo 50 metri mai sus de firul văii dar, pe măsură ce valea se lărgeşte, coboară la nivelul apei prin vegetaţia înaltă. Traversăm valea pe un pod suspendat, devorăm zmeură într-o poieniţă şi, după 6 km şi 3 ore de mers de la Hacevanak, ajungem în cătunul Elevit (vezi harta), la 1900 m altitudine (imaginile 33, 34).

De aici începe civilizaţia cu acces auto, prăvălii, pensiuni şi case de vacanţă. Avem un noroc chior deoarece, cum ajungem, un microbuz opreşte lângă noi. Spun Camlihemsin (vezi harta) şi şoferul ne face semn să urcăm. Staţionăm într-o mică piaţă până se umple microbuzul şi o luăm spre vale. Golul alpin a rămas în urmă şi intrăm în pădurea formată din mai multe soiuri de molizi şi pini. Vegetaţia e din ce în ce mai deasă, pe măsură ce scade altitudinea, iar sub 1500 m apar speciile foioase. Drumul nu e asfaltat dar e destul de

29 Eroziune glaciară în versantul nordic, amonte de Hacevanak.

30 Hacevanak Yayla.

31 Hacevanak, arhitectură tradiţională.

32 Hacevanak, localnici.

33 Spre Elevit, prin vegetaţia bogată specifică versantului nordic.

bun. În faţă noastră apare o intersecţie de văi unde e o mică şezare. Localitatea se numeşte Çat şi este formată din case de vacanţă şi o pensiune. Deasupra ei, un platou găzduieşte o pitorească localitate pastorală, cu case tradiţionale construite din lemn, pe care din păcate nu avem timp să le vizităm.

De aici intrăm pe firul Văii Firtina (Valea Furtunilor, în turcă), mult lăudată de toate relatările de pe Internet pentru frumuseţe şi varietatea peisajului. Dimineaţă cerul a fost senin dar aici, la 900 metri altitudine, ajungem sub plafonul de nori care acoperă aproape permanent litoralul sudic al Mării Negre, aflat la 26 km depărtare. Peisajul este deosebit, ceaţa dând un aspect misterios lanţurilor muntoase înconjurătoare.

La o cotitură, la 200 metri deasupra apei care spumegă într-un canion, apare brusc o fortăreaţă turn, profilată pe fundalul crestelor de 3500 m din depărtare. Este castelul Zilkale, construit în secolul al VI-lea, ca să păzească valea, pe atunci importantă cale de legătură între Asia centrală şi litoralul Mării Negre. Aş vrea să pozez peisajul excepţional dar maşina nu opreşte, ba chiar accelerează pe drumul în coborâre. Treptat drumul coboară iar la firul văii.

În versanţii abrupţi, prin vegetaţia deasă zăresc case izolate, plasate uneori chiar la 200 m deasupra drumului. Numi dau seama cum ajung locuitorii în aceste adevărate cuiburi de vulturi. O mulţime de cabluri pleacă din apropierea drumului şi se pierd în vegetaţia înecată în ceaţă de pe versanţi. Brusc realizez că aceste cabluri nu sunt linii electrice ci funiculare care duc la grupurile de case din deal. Maşina opreşte tot mai des printre casele tot mai numeroase şi, după vreo 2 ore de la plecare, ajungem în orăşelul Camlihemsin.

Puşca

De aici, după o oră de aşteptare, luăm un alt microbuz, care ne va lăsa în staţiunea montană Ayder (imaginile 35-37). Aici e răspântia traseelor din zona nordică a Munţilor Kackar. Nu ştiu unde

34 Cătunul Elevit.

35 Pensiune ieftină în Ayder.

am putea pune cortul în staţiune şi în plus trebuie să încarc bateriile camerei foto, aşa că o las pe Lia în staţia aglomerată şi plec în căutarea unei pensiuni. Am noroc şi, la numai 200 de metri distanţă, găsesc o pensiune ieftină, Pirikoglu Otel, unde primim o cameră cu trei paturi pentru 25 YTL. Pensiunea e modestă, cu toalete şi duş pe hol, frecventată în special de localnici, dar e curată şi primitoare.

Seara în staţiune a fost plăcută, cu plimbare pe străzile tot mai înceţoşate şi, savurând, după atâtea zile de mâncare la plic, diverse specialităţi turceşti.

Dimineaţă la 8 suntem în staţia de microbuze de unde am fost asigurat că avem cursă spre Avusor, un cătun de unde vom aborda a doua traversare. Un tip ne explică gesticulând că numai la 9,30 e cursă spre Avusor. Decepţionaţi, intrăm într-un internet cafe şi plătim o oră de internet, ca să mai corespondăm ceva cu ai noştri, care or fi îngrijoraţi. Nu stăm un sfert de oră că apare tipul din staţie să ne anunţe că pleacă microbuzul de Avusor, aşa că înşfăcăm bagajele şi sărim în maşină. Se pare că orarul

36 Altă pensiune, probabil şi mai ieftină.

curselor, toate particulare, e foarte relaxat pe aici. După vreo 2 ore, în care neam ţinut respiraţia de câteva ori din cauza drumului pietros, extrem de abrupt, mărginit de prăpăstii, lat exact cât microbuzul şi a vitezei cu care conducea şoferul, suntem la Avusor (Avucur, 2350 m), într-o mică piaţetă mărginită de case din piatră (imaginile 38-41).

Suntem singurii turişti, aşa că ne bu-

37 Ayder, bulevardul.

38 Piaţa din Avusor, cu minimoscheie în fundal.

39 Centrul Avusorului, magazinul local.

40 Gospodărie în Avusor.

41 Prin Avusor Yayla, spre o nouă traversare.

curăm de atenţia localnicilor care au chef de vorbă, unul chiar ştie engleza binişor. Chiar dacă suntem pe versantul nordic avem noroc de vreme bună. Sub un soare arzător o luăm din nou la picior, urmând valea apoi, ghidaţi de momâi, cotim puţin dreapta şi ieşim într-o largă căldare glaciară.

De aici poteca coteşte spre stânga (est) şi urcă foarte abrupt până în Kirmizi Gedik (Trecătoarea Roşie; imaginile 42-44), la 3132 m altitudine. În trecătoare ne bucurăm că apar şi primii turişti, o familie de cehi ce vin de la Lacul Karagol, cu care schimbăm câteva impresii. Aruncăm o ultimă privire spre nord, spre marea de nori compactă din care răsar ca nişte insule vârfuri împădurite şi începem coborârea pe un picior cu pantă uşoară, apoi ne lăsăm în căldarea Lacului Libler (2758 m, vezi harta; imaginile 45-46).

Zona e mlăştinoasă şi improprie pentru campare aşa că suntem nevoiţi să mai coborâm vreo 500 m şi ne punem cortul lângă o tabără de israelieni, veniţi aici cu porteri şi catâri. În tabără e veselie mare. Neputând participa la un festival care tocmai se desfăşoară în vale, călăuzele şi-au încropit propriul festival, cu întreceri de tot felul şi dansuri cu acompaniament de tulum, un fel de cimpoi autohton. Până noaptea târziu zgomotul monoton al apei curgătoare a fost înlocuit de melodia obsedantă a tulumului (foto 47).

Conform hărţii, ar urma o zi cu traseu uşor, printre cătune, aşa că plecăm relaxaţi la vale. După multe pauze la zmeură, ajungem şi la primul cătun, Piskankara (imaginea 50), ce pare părăsit. Doar la o casă se munceşte de zor la belitul unei oi. Întâlnim o mulţime de localnici ce urcă spre cătun sau stau la umbra pădurii. Se pare că s-au adunat cu ocazia unui festival ce a avut loc zilele trecute în satul Altiparmak. Poteca părăseşte valea şi urmează curba de nivel, pe versantul stâng. Depăşim câteva cătune cu case părăsite şi în ruine şi, în scurt timp, poteca noastră abia se mai distinge prin iarba înaltă şi pare că se înfundă lângă nişte colibe părăsite din cătunul Kurdat.

De undeva de sus apar nişte localnici. Deoarece nu mai ştim pe unde să o apucăm strig Binektaşi către ei (vezi harta), numele cătunului unde vrem să ajungem. Gesticulând, ei ne dau de înţeles că nu suntem pe drumul bun şi ne sfătuiesc să urcăm pe urmele lor, să ieşim la cătunul Sultan şi de acolo să mergem spre Binektaşi. Facem cum ni se spune şi, în scurt timp, atârnăm undeva pe o pantă foarte abruptă, bineînţeles fără potecă, în mijlocul pădurii dese de pin, pe o căldură sufocantă. Insistăm cu urcuşul, căutând să ne strecurăm printre stâncile ce ni se ivesc în cale şi, după vreo 200 de metri diferenţă de nivel, ieşim într-o poiană unde trei localnici, unul având şi puşcă, stau tolăniţi în iarbă.

Ne trântim şi noi, extenuaţi şi ne bucurăm să aflăm că sunt din Binektaşi şi ne vor conduce până acolo. Cătunul Sultan e încă departe, undeva în stânga, mai sus, pe un picior, dincolo de o vale destul de adâncă. Între timp apare de undeva de sus, o trupă de cehi, ce par de

42 Urcuş spre Kirmizi Gedik (Trecătoarea Roşie).

43 Pantă abruptă, potecă friabilă sub Kirmizi Gedik.

44 Vedere spre nord, din Kirmizi Gedik, peste Avusor.

45 Lacul Libler, văzut de sub Kirmizi Gedik.

asemenea sfârşiţi. Vin de la Lacul Karagol. Au coborât direct, fără potecă, pe pante abrupte şi nu ne recomandă să le urmăm traseul. După o pauză binemeritată plecăm spre Binektaşi, unde nu cred că am fi ajuns fără ajutorul localnicilor. Sigur n-am fi găsit poteca, destul de înecată în vegetaţie, pe pantele astea abrupte, brăzdate de văi adânci. Binektaşi e primul cătun locuit pe care îl întâlnim, motivul fiind drumul recent şi linia electrică care îl leagă de civilizaţie.

Suntem invitaţi de localnicii cu care am coborât să rămânem peste noapte la ei, dar noi vrem să mai profităm de încă o oră de lumină ca să ajungem, dacă se poate, într-un alt cătun, Saribol. Ţinem drumul pe curbă de nivel, pe lângă alte case părăsite şi mici culturi. La o cotitură ne iese deodată în cale o dihanie de câine cu o zgardă lată, cu ţinte la gât. Nu avem nici o bâtă ca să ne ferim de o eventuală agresivitate dar animalul e, din fericire, blând. Drumul se termină chiar înainte de cătunul Kakrazor şi, cum e aproape întuneric, ne căutăm un loc de pus cortul, lângă o cişmea. La primele case nu e nici ţipenie, deşi la o casă atârnă nişte ţoale în pridvor. La următoarele case tot nimic. Am senzaţia că locul a fost părăsit în grabă, ca după o molimă. Ambianţa e sinistră şi abia găsesc un loc cu iarba mai mică unde să ne punem cortul.

Dimineaţa plecăm rapid, traversăm o ravenă uriaşă şi ieşim la ruinele cătunului Saribol, unde luăm micul dejun şi vizităm, ca la muzeu, nişte case părăsite şi o moară de apă. Toate dotate cu acareturile şi instrumentarul necesar, dar pe jumătate dărâmate.

După vreo oră de urcuş prin pădurea de pin ieşim pe un platou de unde se vede spectaculos creasta zimţată a Altiparmakului şi valea care se scurge din Lacul Karagol, mult mai verde decât cea pe care am părăsit-o şi presărată de cătune.

Suntem pe culmea Satibe (2370 m; imaginea 52), un loc bun de campare, cu izvor captat şi perspectivă superbă asupra zonei. Mergem în continuare pe curbă de nivel, ieşim pe-un picior, trecem într-o altă vale şi urcăm pe poteca marcată cu momâi, spre căldarea glaciară a Lacului Karagol (2700 m).

Pe un versant abrupt, din dreapta văii, se văd nişte localnici. Bătrâni, copii, femei cu fusta lungă urcă spre lac, mai degrabă se caţără, fără potecă. Ne uităm la ei şi ne simţim ca nişte obosiţi. Ajunşi la lac (imaginea 53) noi punem cortul iar localnicii pun de-un ceai, pe o mică peninsulă ce se întinde spre centrul lacului. De pe Vf. Karata (vezi harta) coboară nişte turişti turci, mai în vârstă, bine echipaţi, cu care discutăm oleacă. După un ceremonial cu strigăte în toate punctele cardinale şi după băutul ceaiului, localnicii din peninsulă încep să se distreze trăgând cu puşca, care pare un accesoriu nelipsit prin zonă. Spre seară ramânem singuri cu muntele.

Ziua următoare facem un circuit prin zonă, urcăm mai multe trepte glaciare cu lacuri bine camuflate în peisajul haotic şi ieşim într-un pas ce face legătura cu versanţii nordici (3083 m). De data asta nu mai traversăm creasta, aruncăm doar priviri spre partea cealaltă şi ne mulţumim să coborâm înapoi la cort. Mai petrecem încă o seară singuri şi, inevitabil, vine şi ultima zi.

Cu regret, coborâm printre cătune pi-

46 Flori şi stânci.

47 Distracţia cărăuşilor turci s-a întins până noaptea târziu. Dans pe ritmurile obsedante ale tulumului (cimpoi pontic).

48 Pe Valea Onbolat (vezi harta).

49 Primul copac.

50 Cătunul Piskankara, părăsit.

51 Cătunul Sultan.

52 Vedere de pe culmea Satibe: casele cătunului Baligal.

53 Lacul Karagol (2700 m).

54 Calea către o trecătoare (3083 m) care conduce spre versantul nordic.

55 Versanţii nordici ai Kackarului.

56 Vedere către est, peste Lacul Karagol

57 Ultima tabără. Într-un loc unde nu găseşti umbră, foaia metalizată apără cortul de dogoarea soarelui.

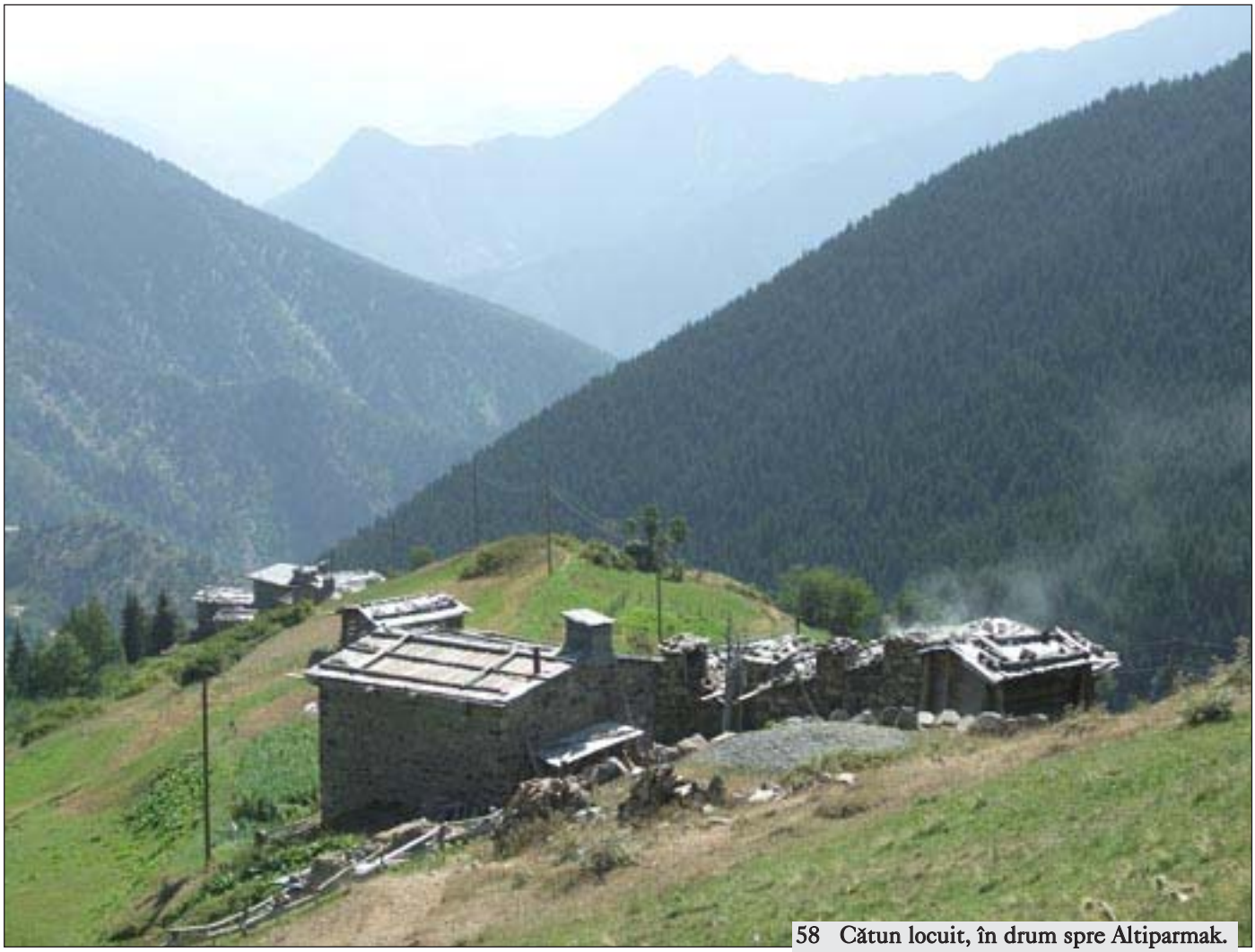

58 Cătun locuit, în drum spre Altiparmak.

59 Creasta Masivului Altiparmak.

60 Munţi semiarizi spre graniţa cu Georgia.

61 Aglomeraţia Istanbulului.

torești, locuite, pe o căldură infernală până în Altiparmak (fost Barhal, 1160 m; vezi harta), la drumul ce ne-a dus cu zece zile în urmă în acești minunați munți.

Neavând mijloc de transport până a doua zi dimineața la 6, rămânem peste noapte la pensiunea Barhal, pentru 24 lire camera. În timp ce stăteam la povești de călătorie cu un ghid de rafting, turc, s-a stârnit un vânt puternic de îndoia plopii de pe vale, urmat de o ploaie de vară cu tunete și trăsnete, care ne-a făcut să ne bucurăm că nu suntem sus în căldări. Gazdele ne-au spus că e prima furtună din acest sezon de vară, de altfel fenomen destul de rar în zona sudică a Kackarului.

A urmat lungul drum al întoarcerii, schimbând autobuze după autobuze până-n Artvin, printre munți sterpi și de-a lungul țărmului Mării Negre, până în Trabzon. În Trabzon avem iar noroc, căci, după ce aflăm că nu mai sunt locuri spre Istanbul la nici una din companiile mai serioase, găsim ultimele două locuri la un autocar gata de plecare. Pe autocarul cam suspect nu scrie nici firma, nici destinația și e parcat în afara autogării. Dar ce mai contează detaliile astea dacă e singurul mijloc de transport care să ne ducă până a doua zi seara în Istanbul.

62 Minaret. Obsesia Istanbulului.

La sosirea în Istanbul (imaginile 61-64) am avut surpriza să fim debarcați aiurea, undeva în oraș deși am cerut să fim lăsați în autogara Harem și am parcurs peste 8 km schimbând diverse autobuze ca să ajungem la feribot. A urmat traversarea înapoi în Europa, așteptarea plictisitoare a trenului în căldura și aglomerația Istanbulului și lungile zile și nopți pe tren până în Oradea. În final am ajuns acasă mai obosiți decât atunci când am plecat în concediu. Dar ce contează. "Altădată, altădată, o s-o facem și mai lată!"

Costul total al turei, pentru două persoane: 500 USD cheltuiți în Turcia; 160 euro biletele Balkan Flexipass, valabile 5 zile, timp de o lună, în spațiul balcanic; cam 20 euro rezervare de locuri la cușetă la dus și la întors.

Bibliografie

Kackar, harta topografică, server cehesc: http://travel.valek.net/browse.cgi?cp=4&map=q.
Informații generale: http://www.kackar-mountains.com/home.htm.
Diverse schițe: http://www.cs.bgu.ac.il/Äbenmoshe/Turkey/kackar.html.

63 Calm şi umbră la moschee.

64 Istanbul, silueta tipică.

sumarul revistelor

Invitaţie în Carpaţi

prima serie, anii 1997-2001, numerele 1-50
seria nouă, din octombrie 2005, numerele 51-68

Sunt două feluri de trimiteri spre numerele revistei: de exemplu, IIC 1998-02 înseamnă anul 1998, numărul pe februarie; iar, pentru seria nouă, de exemplu IIC 55/ 71 înseamnă numărul 55, pagina 71.

Alpinism IIC 1998-02, IIC 1998-09, IIC 1999-07, IIC 1999-09, IIC 2000-01, IIC 2000-04, IIC 2000-06, IIC 2000-07, IIC 2000-10, IIC 2000-11, IIC 2001-01, IIC 2001-02, IIC 2001-04, IIC 2001-05, IIC 2001-10, IIC 2001-11, IIC 69/ 39

Aninei IIC 57/ 60

Baiului IIC 55/ 71

Bihor IIC 2001-04

Bucegi IIC 1997-02, IIC 1997-03, IIC 1998-04, IIC 1998-12, IIC 1999-09, IIC 2000-04, IIC 2000-07, IIC 2000-10, IIC 2000-11, IIC 2001-01, IIC 2001-02, IIC 2001-04, IIC 2001-11, IIC 2001-12, IIC 63-66, IIC 69/ 39

Buila IIC 2000-04, IIC 56/ 49, 53

Bulgaria IIC 2001-11

Câmpiile Banatului IIC 58/ 56

Căpăţânii IIC 55/ 62, IIC 58/ 44

Ceahlău IIC 1999-12

Cernei IIC 2001-11

cetăţi IIC 53/ 17

Ciucaş IIC 1998-11, IIC 62/ 48

Codru IIC 68/ 26

Cozia IIC 56/ 39

Culoarul Rucăr - Bran IIC 58/ 22

Defileul Lăpuşului IIC 62/ 3

Depresiunea Almaş IIC 51/ 37, IIC 52/ 59

Dobrogea IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC 57/ 53, IIC 58/ 35, IIC 62/ 71

echipament IIC 2001-08, IIC 56/ 32

escaladă IIC 2001-01, IIC 2001-06, IIC 2001-09, IIC 2001-11, IIC 52/ 50

Făgăraşului IIC 1997-01, IIC 1998-03, IIC 1998-05, IIC 1999-01, IIC 1999-03, IIC 2000-02, IIC 2000-03, IIC 2000-08, IIC 2000-09, IIC 2001-04, IIC 2001-06, IIC 2001-08, IIC 2001-10, IIC 54/ 1, 55, IIC 56/ 55, IIC 57/ 3, IIC 59-61, IIC 67

faună IIC 51/ 26, IIC 52/ 11,19, 46, IIC 53/ 45, IIC 55/ 6, 11, 37, 47, IIC 56/ 22, 30, 34, 36, IIC 58/ 30, IIC 62/ 43, IIC 63-66, IIC 68/ 45

floră, vegetaţie IIC 51/ 26, IIC 52/ 21, 29, 32, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 46, IIC 53/ 9, 11, 16, 22, 44, 45, 46, IIC 54/ 14, 16, 44, IIC 55/ 7, 8, 9, 34, 50, 64, 70, IIC 56/ 17, 18, 25, 37, 41, 50, IIC 57/ 49, IIC 58/ 61, IIC 59-61, IIC 62/ 35, 43, IIC 63-66, IIC 69/ 36

Gilău IIC 2000-06, IIC 2000-07

Gutâi IIC 54/ 1, 41, IIC 69/ 3

Iezer-Păpuşa IIC 2000-08, IIC 51/ 31

Igniş IIC 57/ 10, 14

istoria Alpinet IIC 2001-10, IIC 52/ 3, IIC 53/ 44

Latoriţei IIC 52/ 65, IIC 53/ 24

Lăpuş IIC 54/ 3, 18

Leaota IIC 1998-04, IIC 51/ 34, IIC 58/ 3

Locvei IIC 57/ 60

Lotrului IIC 57/ 42, IIC 68/ 50, 52

Maramureşului IIC 2000-11, IIC 55/ 29, IIC 62/ 60

Maramureşul istoric IIC 54/ 28, 46, IIC 68/ 35

Măcin IIC 2000-11, IIC 52/ 4, 50, IIC 68/ 3, 21, IIC 69/ 36

mănăstirile Neamţului IIC 56/ 5

Meseş IIC 62/ 35

Muntele Mare IIC 2000-06, IIC 2000-07

munţii lumii IIC 69/ 47

Nepal IIC 2000-03s

Obcina Mare IIC 54/ 50, IIC 69/ 33

Pakistan IIC 2001-04

parapantă IIC 57/ 18

Parâng IIC 1999-04, IIC 1999-05, IIC 2001-08

Pădurea Craiului IIC 2001-04

Penteleu IIC 62/ 59

Piatra Craiului IIC 1998-06, IIC 1998-08, IIC 1998-09, IIC 1999-07, IIC 2000-10, IIC 2001-02, IIC 2001-05, IIC 2001-11, IIC 51/ 28, IIC 57/ 29, 35

Podişul Someşan IIC 53/ 17, IIC 58/ 25

Podul Calului IIC 62/ 59

Poiana Ruscă IIC 1998-09

rafting IIC 68/ 35, 43

Retezat IIC 1998-01, IIC 1998-02, IIC 1998-07, IIC 1999-02, IIC 2000-01, IIC 2001-09

Rodnei IIC 1999-06, IIC 1999-08, IIC 2000-05

schi IIC 55/ 71, IIC 56/ 29

Siriu IIC 69/ 18

speologie IIC 1998-09, IIC 51/ 3, IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC 57/ 29, IIC 58/ 22, IIC 59-61, IIC 62/ 71, IIC 63-66, IIC 67, IIC 69/ 18, 33

Stânişoara IIC 56/ 5

S.U.A. IIC 1997-04, IIC 1998-12s, IIC 55/ 74

Subcarpaţii Buzăului IIC 51/ 19

Subcarpaţii sudici IIC 69/ 28

Subcarpaţii Vrancei IIC 51/ 3

Şureanu IIC 54/ 53

Trascău IIC 2001-05

Turcia IIC 69/ 47

Ţara Bârsei IIC 56/ 34

Ţara Chioarului IIC 68/ 43

Ţibleş IIC 53/ 3, IIC 57/ 18

Vlădeasa IIC 1999-11

Vrancei IIC 62/ 59

vulcani noroioşi IIC 51/ 19

Ică Giurgiu

Sumarul revistei este deschis celor care transmit informaţii (ştiri, fotografii, articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org, telefon 683.51.03

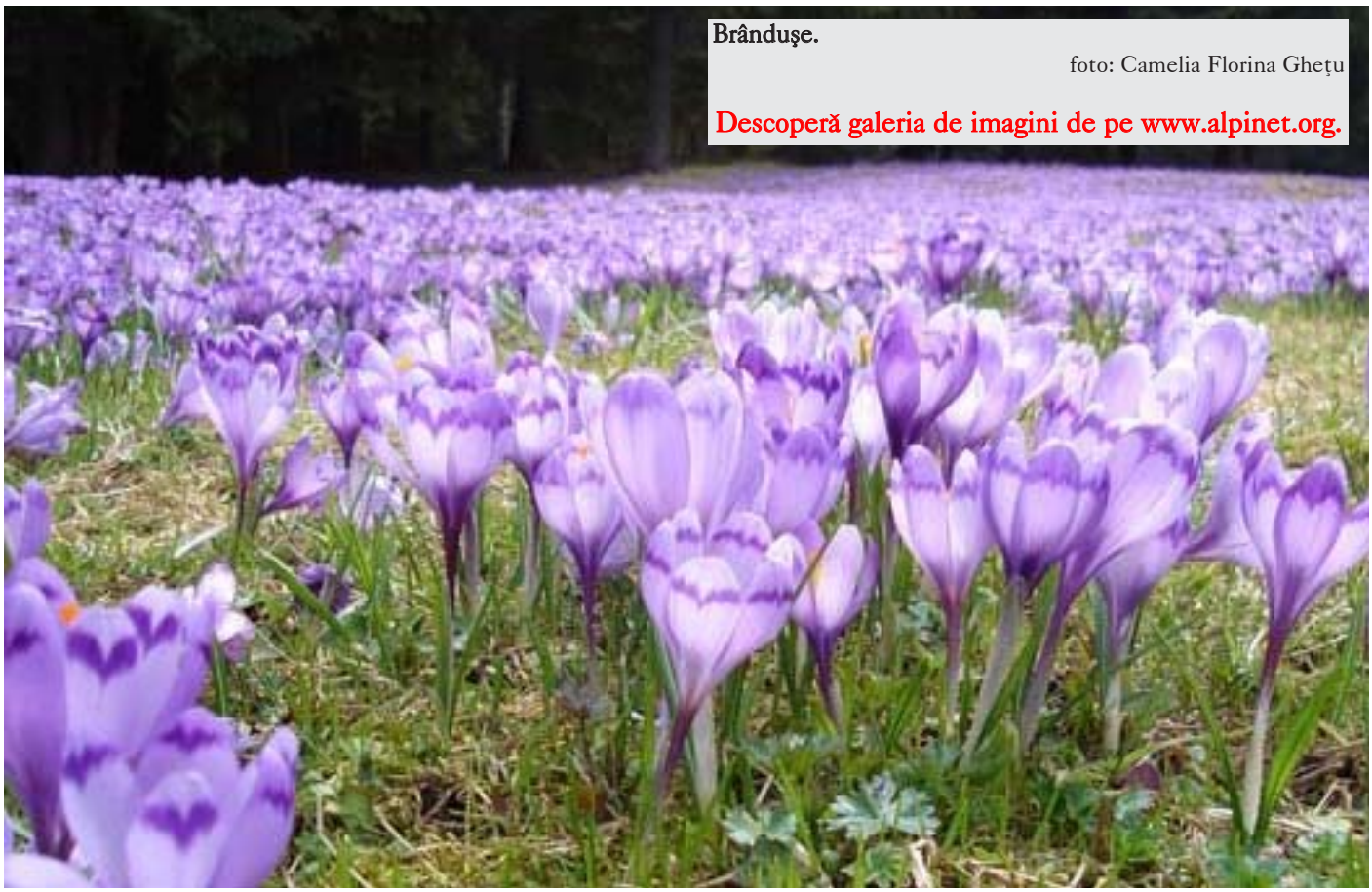

Brânduşe.

foto: Camelia Florina Ghețu

Descoperă galeria de imagini de pe www.alpinet.org.

www.muntiicarpati.org
ghid montan la zi;
hărţi în premieră; fotografii de neuitat

www.cluburimontane.org
parteneri de drumeţie; chiar lângă tine

www.salvamont.org
ture mai sigure;
accidente evitate